
ΝΕΩΤΕΡΑ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ ^{*)}

RELATION HISTORIQUE D'UN VOYAGE

AU MONT DE SINAI ET A JERUSALEM

PAR A. MORISON

CHANOINE DE BAR LE DUC ET CHEVALIER DU SAINT SÉPULCRE

A TOUL MDCCIV (1704)

Τὴν 11 9]βρίου ἀναχωρεῖ ἐξ Αἰγύπτου μετὰ καραβανίου διὰ τὸ Σινᾶ, ὅπου τυγχάνει εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μοναχῶν παρὰ τὸ ὑφιστάμενον σχίσμα μεταξὺ Ρώμης καὶ Κων]πόλεως (σελ. 92).

Ἀνέβησαν εἰς τὴν κορυφὴν, ὅπου ὁ Θεὸς ἔδωκε τῷ Μωϋσεῖ τὰς πλάκας τοῦ νόμου καὶ ἔνθα νῦν ὑπάρχει παρεκκλήσιον διηρημένον εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ δεξιόθεν ἀνήκει εἰς τοὺς Ἑλλήνας, τὸ δὲ ἀριστερόθεν εἰς τοὺς Λατίνους (σελ. 96). Ἐκφράζεται εὐμενῶς πὺς περὶ τῶν ἐκεῖ μοναχῶν (σελ. 97) καὶ ἀναφέρει, ὅτι εἰς ἀπόστασιν 15' λεπτῶν ἐκ τοῦ μοναστηρίου παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Σινᾶ ὑπάρχει βράχος μήκους 6 ποδῶν καὶ ὕψους περίπου 4 ποδῶν. Ὑπὸ τὸν βράχον τοῦτον οἱ μοναχοὶ πιστεύουσιν, ὅτι ὁ Ἱερεμίας ἐνέκλεισε τοὺς πίνακας τοῦ νόμου καὶ ὅτι ὁ προφήτης ἐνεχάραξεν ἐπὶ τοῦ βράχου Ἑβραϊκὰ γράμματα, ἅτινα ἕως τότε ἐφαίνοντο. Σημειοῖ, ὅτι δὲν πιστεύει εἰς τὰς διηγήσεις ταύτας, ἐπειδὴ γνωρίζει πόσον οἱ Ἑλλήνες εἶναι ἐρασταὶ τῶν μύθων. Ἐν τούτοις ὁμως ὁμολογεῖ, ὅτι

*) Ἴδε Τεῦχος Η 1936, σελ. 441.

ὁ ἴδιος ἀνέγνω τὰ γράμματα Beth, Chet, Aleth, He, Van . . . Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἀνέρχεται εἰς 35 ἢ 40 καὶ ὁ ἡγούμενος παρουσίασεν αὐτῷ, ἵνα ἀσπασθῇ λείψανα διαφόρων ἁγίων, αἵτινα εὐλαβῶς ἠσπασθη. Μεταξὺ τῶν προσενεχθέντων λειψάνων ἔδειξαν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἁγίου Ἀγάθωνος, ὅστις εἶχε μαρτυρήσει πρὸ 18 ἐτῶν ἐν Δαμιέτῃ. Ἀπέφυγεν ὁμως ν' ἀσπασθῇ αὐτὴν λέγων, ὅτι δὲν μετέβη εἰς τὸ Σινᾶ διὰ τὰ προσκυνήσῃ τοὺς νεωτέρους μάρτυρας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας (σελ. 111).

Τὴν 1 Δεκεμβρίου ἡτοιμάζοντο ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκ τοῦ Σινᾶ, ὅτε ὁ ἡγούμενος παρέθετο τιμητικὸν δεῖπνον καὶ εἰς ἔκφρασιν φιλίας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ Γαλλικὸν ἔθνος καὶ τὸν βασιλέα αὐτοῦ πάντες οἱ μοναχοὶ ἡγήρθησαν καὶ ἀνέγνωσαν εὐχὰς τινάς. Κατὰ τὴν ἐπαύριον, ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως, οἱ πατέρες τοῦ Σινᾶ ἡρνοῦντο νὰ δεχθῶσιν ἀμοιβήν τινα διὰ τὰς περιποιήσεις, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκαν εἰς τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις, ὁ δὲ ἡγούμενος προσέφερεν αὐτοῖς ὡς δῶρον ραβδίον, ὅπερ οἱ Ἀραβες καλοῦσιν asser Mousa, δηλ. asser τοῦ Μωϋσέως καὶ πιστεύουσιν, ὅτι εἶναι ἐκ τῆς θαυματουργικῆς ράβδου, δι' ἧς ὁ Μωϋσῆς διήρσε τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν (σ. 113).

Τὴν 24 Φεβρουαρίου μετὰ τὸ εἰς Αἴγυπτον ταξίδιον ἐπλεεν εἰς τὴν Πτολεμαῖδα, ὅπου ὑπῆρχον ὀλίγοι Φραγκισκανοὶ μετὰ μικροῦ ξενῶνος καὶ ἀναφέρει, ὅτι πρὸ τριῶν ἐτῶν οἱ ἐν Καρμηλίῳ πατέρες ἐξεδιώχθησαν, ἀλλ' ἀποκατεστάθησαν καὶ αὐθις δι' ἄδρᾶς πληρωμῆς (σελ. 171).

Ὡς ἰδρυτὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ θεωρεῖ τὸν Μελχισεδέκ καὶ ὅτι ἡ πόλις τότε ἔκειτο ἐπὶ 4 λόφων (σελ. 252).

Ἐκ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐθνῶν οἱ Ἕλληνες εἶναι οἱ πλουσιώτεροι καὶ ἔχουσι 18 μοναστήρια καὶ Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐξ ὧν διαπρέπει ἡ οἰκία τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἧτις εἶναι πολὺ ὡραία.

Ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία περιορίζεται ἐν Ἱερουσαλὴμ

εἰς μικρὸν ἀριθμὸν οἰκογενειῶν. Οἱ μοναχοὶ ἀνέρχονται εἰς 40, ὧν 10 διαμένουσιν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ ἡγούμενος αὐτῶν εἶναι πάντοτε Ἰταλὸς ἢ Ἰσπανός, ἐνῶ ὁ βικάριος εἶναι Γάλλος. Καθ' ἡμέραν δαπανῶσι κατὰ μέσον ὅρον διὰ τοὺς ἀγίους Τόπους τὸ ποσὸν de treize et quatorze cent piastres ou écus de trois livres l'un (σ. 297).

Ἐξετάζει τὰ διάφορα ἔθνη ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπιτίθεται δριμύως κατὰ τῶν Ἑλλήνων, προσάγων τὰ χωρία τοῦ Παύλου περὶ Κρητῶν καὶ τῶν Πράξεων, ὅτι αἱ χῆραι αὐτῶν ἐν τῇ καθημερινῇ διακονίᾳ παρεθεωροῦντο (σελ. 300). Ἐξ ἄλλου ὁμως ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι οἱ ἰσχυρότεροι καὶ πλουσιώτεροι καὶ κατέχουσι τὰ καλλίτερα μέρη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τῷ Καθολικῷ αὐτῶν διακρίνονται πέντε θέσεις, αἵτινες ἦσαν τῶν Πατριαρχῶν Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ ὅτι ἡ τοῦ Ρώμης εἶναι ἡ ὑψηλότερα (σελ. 357).

Περὶ τῆς Χίου ἱστορεῖ τὰ ἐπόμενα: Οἱ κάτοικοι αὐτῆς κυμαίνονται μεταξὺ 20 καὶ 25 χιλιάδων, μεταξὺ τῶν ὁποίων 11000 εἶναι Λατῖνοι μετὰ 40 ἡφemerίων. Οἱ Ἰησουῖται ἔχουσιν ἐνταῦθα Κολλέγιον, οἱ δὲ Δομινικανοὶ ἐν μοναστήριον μετὰ μοναζουσῶν. Ὅμοίως ὑφίστανται ἐνταῦθα οἱ Καπουτσίνοι καὶ ἄλλα τάγματα. Διηγεῖται ἐπεισόδιον, καθ' ὃ οἱ Ὁρθόδοξοι ἐκινήθησαν κατὰ τῶν Λατίνων. Ὄταν οἱ Βενετοὶ ἐπεχείρησαν νὰ καταλάβωσι μέρη τινὰ τῆς πόλεως πρὸ 6 ἢ 7 ἐτῶν, ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ 7 μῆνας, καθ' οὓς οἱ Βενετοὶ εἶχον κακώσῃ τοὺς Ὁρθοδόξους, οἵτινες τότε, ὥς λέγει ὁ ἡμέτερος συγγραφεύς, κατηγόρησαν αὐτοὺς παρὰ τῷ πασᾷ, ὅτι τῇ τῶν Λατίνων ὑποκινήσει οἱ Βενετοὶ προύβησαν εἰς καταλήψεις καὶ ἐντεῦθεν κατεδιώχθησαν οἱ Λατῖνοι. Μετὰ ταῦτα ὁμως ὁ πασᾶς περιέβαλεν αὐτοὺς δι' εὐνοίας καὶ ἐκ τούτου ἐπηκολούθησαν ὕβρεις καὶ διαμάχαι μεταξὺ Λατίνων καὶ Ὁρθοδόξων. Ἡ αἱματηρὰ αὕτη τραγωδία ἐγένετο πρὸ 4 ἢ 5

έτων πρὸ τῆς ἐκεῖ ἀφίξεως τοῦ συγγραφέως, ὅποτε ἡ οἰκία τοῦ Γάλλου ὑποπροξένου ἦτο τὸ μόνον ἄσυλον πρὸς καταφυγὴν τῶν Λατίνων κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτάς, ἐπειδὴ αἱ Ἐκκλησίαι αὐτῶν διηρπάγησαν καὶ μετεβλήθησαν εἰς μαγαζεῖα. Συνεπεία τοῦ διωγμοῦ τούτου τῶν Λατίνων τὸ ποῖμνιον αὐτῶν περιορίσθη εἰς 4000 (σελ. 617).

Εἰς μίαν λεύγαν ἐκ τῆς πρωτευούσης πρὸς νότον παρὰ τὴν παραλίαν ὑψοῦται μέγας βράχος, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου εἶναι λελαξευμένη μία καθέδρα, ἐφ' ἧς ἐκάθητο ὁ Ὅμηρος διδάσκων τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ¹. Αἱ γυναῖκες τῶν Χίων ἔχουσιν ἐλευθερίαν μόνον τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτάς νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶναι ἐλεύθεραι καθὼς ἐν Γαλλίᾳ καὶ δὲν καλύπτονται. Αἱ κυρίαι τῆς Χίου ὑπερβάλλουσι κατὰ τὴν καλλονὴν πάσας τὰς ἄλλας γυναῖκας τῆς Ἑλλάδος καὶ κοσμοῦσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν δι' ἀδαμάντων, μαργαριτῶν καὶ μικρῶν ἄλλων κοσμημάτων ἐκ

1) Ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τὸ ζήτημα τῆς πατρίδος τοῦ Ὀμήρου διηνεκῶς συζητεῖται ἄνευ λύσεως. Ὑπάρχουσι λόγοι κατὰ τῆς Χίου, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπὲρ δὲν εἶναι ἀσήμεντοι. Ὁ Σιμωνίδης ὀνομάζει τὸν ποιητὴν *Χίον ἄνδρα*, ὃ δὲ Θεόκριτος *Χίον ἀοιδόν* καὶ ἐν τῷ Ὀμηρικῷ ὕμνῳ εἰς Ἀπόλλωνα λέγεται, ὅτι ὁ τυφλὸς ἀοιδὸς *οἰκεῖ ἐν τῇ παιπαλοέσῃ Χίῳ*. Ἄλλως τε ἐν Χίῳ ὑπῆρχε τὸ Ὀμηρεῖον, ὅπερ κατὰ τὸν Βοίχχιον ἐχρησίμευεν ὡς τόπος τῆς συναθροίσεως τῶν Ὀμηριδῶν.

Ὁ ποιητὴς Θ. Ὀρφανίδης, ὅστις εἶχε λόγους ν' ἀποδεχθῇ τὸν Ὀμηρον ὡς Χίον, εἰποίει :

«Χαῖρε, ὦ Χίος! ἂν ὄχι πατεῖς τοῦ μεγάλου Ὀμήρου, γῆ, ὅπου κἂν ἐφαντίσθη τὸν Ὀλυμπον κ' ἔψαλεν ἔνθους. Κάτω τοῦ Αἴπους μὲ σέβας ἠσπάσθην τὴν πάραλον πέτραν ὅπου ἐκάθισ' ὁ γόνιμος νοῦς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος κ' εἰς τῆς νυκτὸς τὴν σιγὴν τὸ προσέχον μου οὖς ἠκροάσθην μὲ τῶν λαμπρόντων ἀστέρων τὴν ὅλως σεπτὴν ἀρμονίαν τὴν γρηγοροῦσαν ἡχῶ τῶν ἐπῶν τοῦ τυφλοῦ μουσολήπτου».

χρυσού. Ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν καίπερ περίεργος εἶναι ὁμῶς ὅλως διάφορος τῆς τῶν Μουσουλμανίδων. Ἐν μέρει παρατηρεῖται μικρὰ σχέσις πρὸς τὴν τῶν Γαλλίδων ἀμφίεσιν καὶ οὐδαμῶς ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν Ἰταλίδων. Ὁμοιότης τις ἀνευρίσκειται ἐν τῇ τῶν Ἰσπανίδων καὶ δὲν διαφέρει πολὺ τῆς τῶν Γερμανίδων (σελ. 621).

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Σμύρνης ἀνέρχεται εἰς 80 χιλιάδας. Ἐνταῦθα οἱ Ἰησουῖται ἔχουσι μίαν Ἱεραποστολὴν μετὰ μεγάλης Ἐκκλησίας, οἱ δὲ Καπουτσίνοι ἔχουσιν Ἐκκλησίαν καὶ μοναστήριον (σελ. 623).

Προσκυνιταριὸν συν Θεὸ ἀγίῳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων τόπων τοῖς ἀναγινώσκουσι χαίρειν¹.

Ἀκούσατε πάντες ἡ εὐσεβεῖς χριστιανὶ μηκέτι τε καὶ μεγάλοι ἄνδρες τε καὶ γινέκες ταῦτην τὴν διηγισιν ἡ ὁποία διηγάτε διὰ τοὺς ἁγίους τόπους ὅπου ἐπεριπάτισεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ πανάχραντος αὐτοῦ μητὴρ ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ θεηγόροι προφήται· καὶ τοῦτον τὸν ἅγιον τόπον ἡ ρίζα καὶ τὸ κεφάλαιον. Ὑπάρχει ἡ ἁγία πόλις ἡ Ἱερουσαλὴμ τὴν ὁποίαν καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ὀνομάζει πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως· εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον οὐχὶ μόνον αὐτῇ ἡ ἁγία πόλις ἡ Ἱερουσαλὴμ λέγεται ἁγία ἀλλὰ καὶ περίχορα· καὶ ὁ τόπος αὐτῆς ἡ ὁποία ὀνομάζεται εἰς τὴν παλαιὰν διαθήκην γῆ τῆς ἐπαγγελίας· περὶ αὐτοῖς λητὸν ὕπεν ὁ Κύριος διὰ στόματος τῶν προφητῶν γῆ ρέουσα μέλι καὶ γάλα.

1) Χειρόγραφον τῆς ἐν Ὁξφόρδῃ Βιβλιοθήκῃς ἐκ τῆς συλλογῆς Canonicianae ὑπ' ἀριθ. 127. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸν 15' αἰῶνα καὶ ἐγράφη δι' οὗ χειρὸς τοῦ Χατζῆ Ἰωάννου τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης ἐν Ἱερουσαλὴμ. Εἶναι ἀσελίδωτον καὶ κοσμεῖται ἐν ὅλῳ ὑπὸ 55 εἰκόνων κεχρωματισμένων.

Σ. «Ν. Σ.» Ἐν τῇ δημοσιεύσει τηροῦμεν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ πρωτοτύπου.

Αὐτοῦ λιπὸν ἔρχοντε ἅπαν Γένος ἀνθρώπων καὶ φοι-
λάς· ἀπὸ ἀνατολὸν καὶ δυσμῶν καὶ παντός τόπου τρέχουσι
καὶ προσκηνούσι μετὰ μεγάλῃ χαρᾷ καὶ πίστει οὐχὶ μό-
νον ὀρθοδοξίας κατ' ἀνατολὰς· ὃς δοξαρίου βουλὴ ἀπὸ τὰ
παλάτια τοῦ δαυὶδ εἶναι ὁ μέγας καὶ περιβόητος ναός, ὁ
ναός τοῦ δαυὶδ¹, τοῦ ἁγίου καὶ ζωοδόχου τάφου τοῦ Κυ-
ρίου πάντερπνος καὶ στρογγυλοειδὸς καὶ ἔχει τρούλας διὸ
καὶ τὸ καμπαναρίον ὑψηλὸν καὶ ὠρεώτατον καὶ ἔχει ἄνο-
θεν κολόνες 110 καὶ φέρονται ἀπὸ μακρόθεν οἷς τύπον τῆς
ἁγίας Τριάδος· ἰδὲ μία τρούλα ἵνα μολιβοσκεπάσῃ καὶ
ἡ ἄλι μετὰ κορασανίου· ἦχε δὲ ὁ ναός πρῶτα πόρτας
καὶ τὴν σήμερον εἶναι κλεισμένες ἀπὸ τοὺς ἀγαρινούς καὶ
ἀράβους μόνο ἡ μία εἶναι ἀνικτὶ ἡ ὁποῖα εἶναι κατὰ με-
σεβρίαν καὶ σεβένοντας μέσα ὑπάγῃς κατὰ μεσεβρίαν ἰχιά-
ρια 30 καὶ εὐρίσκις τὴν ἀποκαθίλοσιν ὁποῦ σαβάνοσαν τὸν
Χριστὸν Ἰωσήφ καὶ νικόδιμος ἐν σινδόνι καθαρά· καὶ ἔχει
ἅπανο μάρμαρον ὀρεώτατον καὶ εἶναι τὸ μάκρος πηθαμὲς
9 καὶ τὸ πλάτος δύο καὶ μισί· καὶ γίρωθεν εἶναι μετὰ σι-
δίρου περιφραγμένο καὶ ἅπτουσι κανδίλες 8 τῶν ὀρθοδό-
ξων 3 τῶν φράγγων ἄλλὰ καὶ ἑρετηκὴ· αὐτὴ λιπὸν ἡ
ἁγία πόλις Ἱερουσαλὴμ εἶναι εἰς τὴν μέσιν τῆς γῆς ὃ λέ-
γει ὁ προφήτης Δαυὶδ· ὁ δὲ Θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν σοτηρίαν
ὑργάσο ἐν μέσο τοῖς γοῖς· καὶ εἶναι εἰς τόπον ὑψηλὸν καὶ
ἀέριον καὶ εἶναι κάστρον ὀρεώτατον καὶ γιρῖζι μίλια 61
καὶ ἔχει πόρτας 4 κατ' ἀνατολὰς τῆς Γεθσημανίς, κατὰ
δυσμὰς τοῦ Δαυὶδ κατὰ μεσεβρίαν τῆς ἁγίας σιῶν ἄρ-
κτον τίς δαμασκοῦ· ἔχει δὲ καὶ ἄλλες δυὸ μικρότερες
δεξιὰ καὶ ἀριστερά· αὐτοῦ λιπὸν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν Ἱε-
ρουσαλὴμ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ σοτήριον

1) Ἐνταῦθα ζωγραφεῖται εἰκὼν μετὰ δύο πύργων, ὧν ὁ εἰς
ἀπολήγει εἰς ὄξεϊαν κορυφὴν, ὃ δὲ ἀποτελεῖται ἐκ προμαχώνων. Πέριξ
εἰκονίζονται δένδρῦλλα τινα, ὃ δὲ χρωματισμὸς ἀποτελεῖται ἐξ ἐρυ-
θρου, πρασίνου καὶ κίτρινου χρώματος.

πάθος ὑπομίνας τὴν μαγγόσμιον εἰργάσατο σοτιρίαν καὶ ἐλευθέρωσεν ἡμᾶς ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ ἀλήθεια παραγέγονεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ἀνέτηλε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ἐδὼ ἐταύτην ἀρχὴν ἔλαβε, ἐδὼ ὁ σταυρὸς ἔλαμψε, ἐδὼ τὰ μῆρια κατορθόματα· ἐνθα ὁ Χριστὸς ἐτάφι καὶ ἀνέστι· καὶ ἐφανέροσεν ἑαυτῶν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ ἱερῆς ἀποστόλις· ὅθεν καὶ αὐτῇ ἐξόρμησαν καὶ ἐκήριζαν εἰς τὰ πέρατα τοῖς οἰκουμένοις· καὶ ἐπηστεύσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν ἐόνιον μετέπιτα· καὶ ναὸς περιβόητος καὶ θαυμαστός ἐκτίσθι ὑπὸ τῆς ἁγίας Ἑλένης μητρὸς τοῦ ἁγ. Κωνσταντίνου ἄνοθεν τοῦ Γολγοθὰ καὶ τοῦ ἁγίου Τάφου¹· ἡ ἀρχὴ δὲ τοῦ κάστρου τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ εἶναι τὰ παλάτια τοῦ Δαυτὶδ καὶ εἶναι μετὰ πύργου ὑψιλὸν καὶ πολλὸν ἀρμάτιον καὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ προφίτης Δαυτὶδ τὸ ψαλτίριον καὶ εἶναι κατὰ δισμὰς τοῦ κάστρου καὶ τώρα ἔχουσιν αὐτὰ οἱ Τοῦρκοι².

Κὲ περὶ τῆς τρουῖας τὶς μεγάλης . . . τὶς ἁγίας ἀποκαθιλώσεως· ὑπάγοις κατὰ δυσμὰς ἰχνάρια 45 εὗρίσκεις τὴν μεγάλην τρουῖαν ὅπου εἶναι μολιβδοσκεπαστί· ἡ ὅπια εἶναι ἀπάνο τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ ἡ παραμέσσα εἶναι ξιλίνι, ἕως τὴν ζώνην τοῦ τήχου καὶ εἶναι ἱστορισμένι μετὰ μουσίου χρυσοῦ ὅλοι ἡ προφήται καὶ δεξιὰ εἶναι ὁ ἅγιος Κωνσταντίνος· ἀριστερὰ εἶναι ἡ ἁγία Ἑλένη καὶ παρακάτων τὸν προφητὸν εἶναι μάρμαρα πορφυρὰ πλη³ εἰς τὸν

1) Εἰκονίζονται δύο δένδρῦλλα.

2) Ἐνταῦθα λήγει τὸ χειρόγραφον καὶ εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα ὑπάρχουσιν ἰδιωτικαὶ προσευχαὶ ἐκ προηγουμένης συνεχείας· αἱ εὔχαι αὗται ἀφορῶσιν εἰς τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ διήκουσιν εἰς δύο φύλλα. Φαίνεται, ὅτι τὰ φύλλα ταῦτα παρενεβλήθησαν ἐξ ἀπροσεξίας καὶ διαφέρουσιν οὐ μόνον ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ χαρτου, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα.

3) Τὸ καίμενον παρουσιάζεται ἑλλιπές.

τίχον τῆς ἱστορίας καὶ γίροθεν εἶναι τὰ κατιχούμενα τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ ἔχουσι καμάρες 17 καὶ κολόνες 8 καὶ ποδαρικά 12 ἐξοπέταστα ὅλα καὶ δεξιὰ εἶναι τῶν ἄρμενων καὶ ἀριστερὰ τῶν φραγγῶν καὶ ἔχουσιν ἡ φράγγοι κανδήλες 9 καὶ παρακάτω εἶναι καμάρες 18 καὶ ἔχουσι κολόνες 12 καὶ ποδαρικά 8 καὶ ὑποκάτοθεν εἶναι παρακλίσια τὸν χαμπεσίον καὶ διτικά εἶναι ἐκλίσια τῶν κοπιτὸν καὶ εἶναι κολιμένι μὲ τὸ κουβούκλιον τοῦ ἁγίου Τάφου πλησίον αὐτοῖς ἐκλίσια τῶν συργιάνων καὶ μέσα εἰς αὐτὴν εἶναι τὰ μνήματα ἡοσιφ καὶ νικοδήμου σκαπτὰ εἰς τὴν πέτραν καὶ ὀλίγον ἀριστερὰ εἶναι ἓνα μάρμαρον στρογγυλὸν καὶ ἄπτουσι κανδήλες 6 τὸν φραγγῶν καὶ τὸ ἔτερον εἶναι τὸν ἄρμενίον καὶ αὐτοῦ ἔστικαν ἑ μοιροφόρι γινέκες καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος τῇ ζητῆται τὸν ζῶντα μετὰ τὸν νεκρόν· οὐκ ἔστιν ὧδε καὶ ἀπέχοι τοῦ ἁγίου Τάφου ἰχνάρια 40 καὶ παρέκη εἶναι ἕτερον μάρμαρον στρογγυλὸν . . . καὶ ἔχοι τρίπα εἰς τὴν μέσην καὶ αὐτοῦ ἔκαμαν τὰ καρφιὰ καὶ ἐσταύρωσαν τῶν χριστῶν . . . καὶ παρέκει εἶναι ἐκκλησία τῶν φραγγῶν καὶ εἶναι τὸ μακρὸς ἰχνάρια 33 καὶ τὸ πλάτος 28 καὶ δεξιὰ εἶναι παραθίριον καὶ μέσα εἰς αὐτὸ εἶναι κομάτια ἀπὸ τὴν κολόναν ὅπου ἐδέσαν τὸν Χριστὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ σωτηρίου πάθους του καὶ τὸν ἑμαστίγωσαν καὶ ἄπτουσι κανδίλας 32 καὶ ἀπέχοι τοῦ ἁγίου Τάφου ἰχνάρια 66 καὶ ἔξοθεν τῆς πύλης εἶναι παρεκλήσιον τὸν μαρονίτον καὶ ἄπτουσι κανδίλες 3· ὅλα αὐτὰ ὅπου ἤπαμεν εἶναι ὑποκάτοθεν τὸν κατιχουμένον τῆς μεγάλης τρούλας καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς μεγάλης τρούλας αὐτῆς εἰς τὸ ἔδαφος εἶναι κουβούκλιον πέτρινον ὠρεώτατον καὶ μέσα εἰς αὐτὸ εἶναι ὁ ἅγιος Τάφος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ γίροθεν εἶναι ὀρθὰ μάρμαρα καὶ ἔχει κολόνες μαρμαρένεις 10 καὶ κανδίλας 7 καὶ ἀνοθεν αὐτοῦ εἶναι ἕτερον κουβούκλιον μικρὸ μολιβδοσκέπαστο βασιταζόμενον ὑπὸ στίλον 12 πορφιρουχρί-

σοκαιφάλεον καὶ κρέμοντε κανδήλες 25 καὶ ἓνας πολυέλεος εὐμορφος καὶ εἶναι τὸν ὀρθοδόξον ἢ δὲ πόρτα τοῦ κουβουκλίου εἶναι κατ' ἀνατολὰς καὶ σεβένοντας μέσα κοίτεται ὁ λίθος ὅπου ἐκάθισεν ὁ ἄγγελος καὶ ὕπεν ταῖς γινεξὶ τῇ ζητήται τὸν ζόντα οὐκ ἔστιν ὧδε καὶ ἄνοθεν αὐτοῦ κρέμονται κανδήλες 17, τῶν ὀρθοδόξων 5 τῶν φραγγῶν 5 τὸν ἄρμενιον 2 τὸν Κοπτὸν 2 τὸν συργιάνο 1 τὸν χαμπεσίον 2 καὶ δισμὰς τοῦ ἁγίου λίθου ἰχνάρια 4 εἶναι πόρτα μικρὴ καὶ σεβένοντας μέσα εἶναι ὁ ἅγιος Τάφος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ εἶναι ἅπανο μάρμαρον ὠρεώτατον πορφύρον¹ καὶ κρέμονται ἄνοθεν κανδήλες 44, τῶν ὀρθοδόξων 16 τῶν φραγγῶν 13 τὸν ἄρμενιον 3 τῶν κοπτῶν 4 τὸ συργιάνων 3 τὸν χαμπεσίον 5 καὶ εἶναι ὁ ἅγιος Τάφος πηθαμὲς 10 καὶ τὸ πλάτος 4 καὶ εἰς τὸν γήρον αὐτοῦ εἶναι μάρμαρα πόρφυρα κολημένα εἰς τὸν τίχον καὶ εἰς τὸ ἔδαφος εἶναι ἱστορισμένος ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀνάστασις καὶ εὐγένοντας ἀπὸ τὸν ἅγιον Τάφον ὑπάγεις κατὰ ἀνατολὰς ἰχνάρια 33 καὶ εἶναι ἡ ἁγία τράπεζα ὅπου ἀνεβένει ὁ Πατριάρχης καὶ μοιράζει τὸ ἅγιον φῶς τῶν ὀρθοδόξων χριστιανόν.

Καὶ περὶ τοῦ ἁγίου φοιτὸς καὶ πότε εὐγένι

Καὶ ὅταν εὐγένι τὸ ἅγιον φῶς ἅπανο τοῦ ἁγίου Τάφου εἶναι ἡμέρα τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαβάτου καὶ εἶναι ὅλος ὁ λαὸς ἀπὸ πάσα φοιλὴ προσκηνιτάδες ἐκ παντὸς τόπου, ἔξιν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους ὅπου δὲν εἶναι· ἔρχεται γοῦν ὁ πορτάρης τοῦ ἁγίου λίθου καὶ τοῦ ἁγίου Τάφου καὶ σβύνι ὅλα τὰ κανδήλια· ἔπειτα κλείει τὴν πόρτα τοῦ κου-

1) Εἰκονίζεται τὸ ἅγιον Κουβούκλιον ἐν σχήματι πολὺ διαφόρῳ τοῦ νῦν καὶ ἀπλουσιτέρῳ. Καταλήγει εἰς μικρὸν τρούλλον κυανοῦν καὶ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψοῦται σταυρὸς ἐρυθρός.

βουκλίου καὶ ἀπέρχετε· οἱμεῖς δὲ σβένομε πάσας τὰς κανδύλας τοῦ ναοῦ ὁμοίους καὶ οἱ φίλεις, ὅρα δὲ διληνοῦ ἔρχεται ὁ Πατριάρχης φορεμένος μετὰ ἀρχιερέον καὶ ἱερέον καὶ διακόνον καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι καὶ περιέρονται τοῦ κουβουκλίου ψάλλοντες ἡ ἀναστασί σου Χριστέ σοτὴρ ἄγγελοι ὑμνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς καὶ κρατοῦσι φλόμπουρα καὶ κράζει ὁ λαὸς τοῦ Κύριε ἐλέησον καὶ περιέρονται τοῦ Κουβουκλίου δύο καὶ ὑπάγει ὁ Πατριάρχης πλησίον τῆς πόρτας τοῦ Κουβουκλίου καὶ ὁ λαὸς γιρίζει ἄλλην μίαν φορὰν καὶ γίνοντε τρεῖς.

Ὅτε λοιπὸν ἔρχεται ὁ Πατριάρχης εἰς τὸν ἅγιον Τάφον καὶ λαμβάνει τὸ ἅγιον φῶς μετὰ λαμπάδων καὶ ἀπέρχεται ἀπάνω τοῖς τραπέζοις· καὶ μοιράζει τὸ ἅγιον φῶς τοῖς ὀρθοδόξοις· μετὰ ταῦτα ὑπάγουσι εἰς τὸ καθολικὸν καὶ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου γίνεται δὲ χαρὰ μεγάλη ἐκείνη τὴν ὥραν.

Περὶ τοῦ καθολικοῦ ναοῦ

Καιρὸς μεθὰ πάλιν εἰς τὸ προκοίμενον τοῦ λόγου μας· αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἁγία τράπεζα εἶναι κατέμπροσθεν τοῦ ἁγίου Τάφου τῆς πόρτας τοῦ καθολικοῦ καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς κρέμονται κανδίλες 25 καὶ ἕτερες 37 καὶ δεξιοῖα καὶ ἀριστερὰ ἔχει καμάρες καὶ οἰκόνες μεγάλες καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ἔχει καμάρα μεγάλοι καὶ ἱστορισμένι μετὰ μουσίου χρυσοῦ ἡ ἀνάλιψις τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀπάνω εἶναι θεμελιωμένες οἱ δύο τροῦλες καὶ ὅποισθεν τοῖς τραπέζοις εἶναι ἡ πόρτα τοῦ καθολικοῦ καὶ ὑπάγις κατ' ἀνατολὰς ἰχνάρια 25 καὶ εἶναι μάρμαρον καὶ ἔχει τροίπα καὶ αὐτοῦ εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς τῆς γῆς καὶ μέσι τῆς ἐκκλησίας καὶ μέσι τοῦ κόσμου καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ κρέμεται ἓνας χορὸς προύτιζινος ὀρεώτατος καὶ εἰς τὴν μέσιν αὐτοῦ εἶναι ἕτερος μηκρότερος καὶ ἔξοθεν ἔχει καντηλιέρα 63 καὶ κανδήλας 15 καὶ οἰκόνες καὶ ἄνο-

θεν αὐτοῦ εἶναι ἡ δευτέρα τρούλα· ὅπου εἶναι μετὰ κο-
 ρασανίου καὶ ἔχει παραθίρια 12 καὶ καμάρες 16 καὶ κο-
 λόνες 18 καὶ ἄπτουσι κανδήλες 16 καὶ ἀπὸ τὸν ὀφθαλὸν
 τῆς γῆς ὑπάγεις κατὰ ἀνατολὰς ἰχνάρια 86 καὶ ἀνεβαίνοις
 ἓνα σκαλοῦνιον καὶ εἶναι οἱ θρόνοι τῶν τεσσάρων πατριαρ-
 χῶν καὶ δεξιὰ τοῦ ναοῦ εἶναι τὸν Ἱεροσολύμων ὅποιος
 εἶναι μετὰ κουβουκλίου χρυσοῦ καὶ πλησίον αὐτοῦ εἶναι
 τοῦ Ἀλεξανδρείας· ἀριστερὰ δὲ εἶναι τοῦ Κωνσταντινου-
 πόλεως καὶ τοῦ Ἀντιοχίας· καὶ ἀνοθεν αὐτοῦ κρέμεται ἓνας
 πολυέλεος ὀραιότατος καὶ εἶναι πολυκάνδιλος καὶ ἔχει καν-
 δήλας 42 καὶ πλησίον τοῦ Ἀλεξανδρείας εἶναι σκάλα καὶ
 ἀναιβένοι στῶν ἄμβωνα ὅπου ἀναγινώσκει ὁ διάκον τὸ ἅγιον
 Ἐβραγγέλιον καὶ ἀπὸ τὸ σκαλοῦνιον ὑπάγεις κατὰ ἀνατολὰς
 ἰχνάρια 17 (12) καὶ ἀνεβένης ἕτερον σκαλοῦνιον καὶ αὐ-
 τοῦ εἶναι τὰ μανουάλια καὶ ἀπαντοῦ ὑπάγεις ἰχνάρια 7
 ὅπου εἶναι περηχηρησόμενος ντέπλως καὶ ἔχει πίλες 3 καὶ
 ἡκόναις 6 περηχομέναις καὶ κρέμονται κανδίλες 40 ἀργιρῆς
 καὶ ἀπάνο εἶναι ἓνας περιτὲς ἀποκάτω καὶ εἰκόναις 15· καὶ
 δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἔχει εἰκόναις τῶν δώδεκα Ἀποστόλων
 καὶ κρέμονται αὐτοῦ κανδίλες 24 καὶ παρεκεῖ εἶναι ὁ σταυ-
 ρὸς τοῦ Χριστοῦ πὰν ὀραίως καὶ εἶναι τομικὸς πηθαμαῖς
 22 καὶ ἐνπροσθεν αὐτοῦ κραιμέται ἓνα κανδίλι μέγα ὀραιό-
 τατο. Ἀπὸ δὲ τὴν πύλης ἀνεβένη σκαλοῦνη 3 καὶ πάγει
 στὴν ἁγίαν τράπεζαν, ὅπου λητουργοῦσι οἱ ὀρθόδοξοι· ἡ
 ὀπῆα εἶναι μεγάλη καὶ ὀραία μετὰ κουβουκλίου καὶ στίλην
 περηχηρησμένην καὶ ἄπτουσι κανδίλες 9 καὶ ἀριστερὰ εἶναι
 ἡ ἁγία πρόθεσις μετὰ κουβουκλίου καὶ στίλων περηχηρη-
 σομένων καὶ ὀπισθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ἀνεβένοι σκα-
 λούνη 7 καὶ εἶναι τὸ σύνθρονον τοῦ Πατριάρχου καὶ
 γέρονθεν αὐτοῦ ἡκόναις καὶ κολόνες 8 καὶ καμάρες 5 . . .
 τὸ ἅγιον βῆμα τοῦ καθολικοῦ καὶ εἶναι ἱστορισμένη ἡ
 ἀνάστασις καὶ ἡ πεντηκοστὴ μετὰ μουσίου χρυσοῦ εἶναι δὲ
 τὸ καθολικὸν εἰς τὸ μᾶκρος ἰχνάρια 118 καὶ τὸ πλάτος 45

ἔχει δὲ πόρτες 4 ἡ πρότι ὑπάγι εἰς τὸν ἄβωνα καὶ εἰς Γολγοθὰ ἡ δευτέρα εἰς τὴν ἀποκαθίλωσην ἡ τρίτη εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, ἡ τετάρτη εἰς τὴν Παναγίαν.

Περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας

Καὶ κατεβένοντας ἀπὸ τὴν τετάρτη πόρτα σκαλοῦντα 4 ὑπάγεις κατ' ἄρκτον ἰχνάρια 35 εὗρίσκεις τὸν τόπον ὅπου λέγουσιν κλάπες καὶ ἀνοθεν εἶναι τράπεζα καὶ στέκετε εἰς 4 κολόνες καὶ ὑποκάτοθεν αὐτοῖς διαβένουσι ἄνθρωποι καὶ ὅποιος εἶναι ἀνεξομολόγητος δὲν δήνεται νὰ περάσι καὶ ὅταν ἐξομολογηθῇ διαβένι . . . ¹ θήρια καὶ βλέπουν μέσα εἰς τὸν ἅγιον Τάφον· ἄπαισι καὶ αὐτοῦ κανδύλες 18 καὶ κοντὰ εἰς τὸ Πατριαρχίον εἶναι τὸ μοναστήριον τῆς Παναγίας καὶ κάθονται καλογριῖς καὶ αὐτοῦ ἀσκήτεβεν ἡ ἀγία μελάνι καὶ κατ' ἀνατολὰς τοῦ ἁγίου Τάφου μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ εἶναι τὰ ἅγια τὸν ἅγιον· ὅπου ἐκόθισεν ἡ Παναγία χρόνους δώδεκα τρεφομένη ὑπὸ θείου ἀγγέλου· οὗτος εἶναι ὁ ναὸς ὅπου ἐράγη ἀπὸ ἀνοθεν ἕως κάτω ὅταν ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν². Αὐτοῦ ἐσφάγι ὁ προφήτης Ζαχαρίας, αὐτοῦ ἐδέχθη ὁ σιμεὼν τὸν Χριστόν ἐν ἀγγάλες αὐτοῦ ἦτον καὶ ἡ κηβοτὸς τοῦ μαρτιρίου καὶ ἡ ράβδος ἀαρὼν καὶ τὰ ἐξῆς τὰ ὅποια ἐπροετήποναν τὴν Παναγίαν Θεοτόκον καὶ εἶναι μολιβδοσκέπαστον ἱερόσιον αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ τειράπηλος πόρτα ὅπου ἐπέρασεν ὁ Χριστὸς καθεζόμενος ἐπὶ πόλου ὄνου· ἐπροσητήνησαν αὐτὸν μετὰ βαῆο καὶ κλάδον καὶ τώρα εἶναι κλισμένος· ἀπὸ δὲ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἶναι τὸ ἱερὸν ὅπου ἐδίδασκεν³ ὁ Χριστὸς τοὺς Ἰου-

1) Ἐνταῦθς ἀποτόμως λήγει τὸ κείμενον καὶ ἐν τῇ ἐπομένῃ σελίδι ἄρχεται διὰ τῆς λέξεως «θήρια . . . ».

2) Ὑπάρχει εἰκὼν «τὰ ἅγια τῶν ἁγίων» μετὰ τριῶν κυπαρίσσωων περὶ καὶ καταλήγει εἰς μέλανα τροῦλλον μετὰ μέλανος σταυροῦ.

3) Εἰκὼν τοῦ Ἱεροῦ μετὰ ἡμισελήνου.

δέους· καὶ εἶναι μολιβοσκεπαστο· εἰς δὲ τις αὐλὲς εἶναι ὁ βόρβορος ὁποῦ ἔριξαν τὸν προφίτην Ἰερεμία οἱ παράνομοι Οἰουδέοι. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἱεροῦ εἶναι οἶκοι τοῦ Ἰσακῆμ καὶ τις ἄννης καὶ αὐτοῦ εἶναι σπῖλεον βαθοὶ¹ καὶ μέσα εἰς αὐτῷ ἐγενίθι ἡ Παναγία· αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ λουτρὸς τῆς ἄνοις· αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ προβατικῇ κοληβύθρα ὅπου εὔρεν ὁ Χριστὸς τὸν παράλυτον χρόνους 38 κήμενον καὶ ἡγιή ἐπίησεν αὐτῶν². Εἶναι καὶ ἡ καμάρα ὁποῦ ἔκρινεν ὁ πιλᾶτος τὸν Χριστὸν καὶ τὸν ἑμαστίγωσεν καὶ παρὰνω εἶναι τὰ σποίτια τῶν παρανόμων ἀρχιερέων ἄνα καὶ καηάφα³ καὶ εἶναι χορισμένα ἕως τὴν σήμερον καὶ εἶναι ἔριμα καὶ τώρα ῥίχνουν σκουπίδια τοῦ κάστρου.

Περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν εὐρισκομένων τὴν σήμερον εἰς Ἱερουσαλὴμ

Εὐρίσκοντε μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐκκλησίες ὁποῦ λειτουργοῦντε ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους ὁ ἅγιος Τάφος ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἡ ἀνάστασις ὁ ἅγιος Ἰάκοβος οἱ ἅγιοι σαράντες ὁ μέγας Κωνσταντίνος ὁ ἅγιος Ἰάκοβος τοῦ Ζεβεδέου ἁδελφὸς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τὸν κρατοῦν οἱ ἀρμένιδες τὸν δὲ ἅγιον Ἰωάννην τῶν κρατοῦν οἱ φράγγοι ἀμὴ τὸν παλαιῶν καιρὸν ἦτον μοναστήρια καὶ ἐκκλησίες 365⁴. Εἶνε δὲ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ζεβεδέου εὐμορφον «ἁδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ εἶναι ὁ ἅγιος Ἰάκοβος»⁵ καὶ ἔχει κελία ἑβδομήντα καὶ δύο

1) Εἰκονίζεται ὁ οἶκος τῆς Ἄννης μετὰ ἡμισελήνου.

2) Εἰκὼν τῆς προβατικῆς.

3) Εἰκὼν τοῦ Πραιτωρίου.

4) Ἐνταῦθα λήγει ἡ σελὶς καὶ εἰς τὰς ἐφεξῆς δύο εἰκονίζονται αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Παναγίας, τοῦ ἁγίου Νικολάου, Γεωργίου, Δημητρίου, Θεοδώρου, Θέκλης, Εὐθυμίου, Ἄννης, Αἰκατερίνης, Ἀρχαγγέλου. Εἰς τὴν τρίτην σελίδα ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ Ἰακώβου.

5) Αἱ λέξεις αὗται σημειοῦνται ἐν γράμμασιν ἐρυθροῖς.

περιβόλῃα ἐλεώνας· πλίσιον τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἶναι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ὠρεώτατον μὲ τροῦλα εἰς τὰ δόγματα εἰς τὸν ὅποιον κατοικοῦν οἱ φράγγοι ἔχει δὲ κελία ἕως ἑκατῶ¹· καὶ ἐξερχόμενος τῆς ἁγίας Ἱερουσαλὴμ εἶναι ἡ ἁγία σιὼν ἢ ὅποια εἶναι κατὰ μεσημβρίαν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ αὐτοῦ ἦτον ὁ ναὸς τοῦ Ζεβεδέου· αὐτοῦ ἐγένετο ὁ δῖπνος ὁ μηστικός καὶ ὁ ἱερὸς νικτήρας· αὐτοῦ ἐφάνη ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν θιρὸν καικλισμένον· αὐτοῦ ἐγένετο καὶ ἡ ψύφισις τοῦ Θομά· αὐτοῦ ἑκατέβη καὶ τὸ παράκλητον Πνεῦμα καὶ ἐφώτισε τοὺς Ἀποστόλους· αὐτοῦ εἶναι καὶ τὰ μνήματα τοῦ Δαυὶδ καὶ σολομόντος καὶ τοῦ ἁγίου στεφάνου· αὐτοῦ ἐκάθετο ἡ Παναγία ἕως τῆς μεταστάσεως αὐτοῖς· αὐτοῦ ἦλθον οἱ Ἀπόστολοι μὲ τῶν νεφελῶν εἰς τὴν κοιτίαν αὐτῆς· τῶρα ἔχουν αὐτοὶ Τούρκοι ἀπὸ δὲ τῆς ἁγίας σιὼν καὶ κάτω² εἶναι ἡ ταφὴ τῆς ξένης· ὁ ἀγρὸς τοῦ καιραμέος ὁ ὅποιος ἡγοράσθι ἀργύρια τριάντα ἔνεκεν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ³· καὶ εἶναι σποῖλεον καὶ θάπτονται οἱ μοναχοὶ ὁποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἄνοθεν αὐτοῦ εἶναι σποῖλεον καὶ εἶναι ἐκκλίσια τοῦ ἁγίου Ὀνούφριου· καὶ ἀπέχει τοῦ ἁγίου Τάφου μίλιον 1⁴ καὶ ἀπαιτοῦ καὶ κάτω εἶναι τὸ πηγάδι τοῦ Ἰὼβ καὶ ὅταν εἶναι ὁ χρόνος εὐτυχὶς γεμήζοι καὶ τρέχει καὶ ὅταν εἶναι δίστιχος δὲν ἔχει καθόλου· ἄνοθεν πρὸς τὴν πόλιν εἶναι ἡ κολιβοίθρα⁵ τοῦ σιλοάμ ἥτις ἐρμηνέβετε ἀπεσταλμένος καὶ αὐτοῦ ἔστιλεν ὁ Χριστὸς τὸν τυφλὸν καὶ ἐνίπη καὶ ἀνέβλεψεν καὶ ἀνεβένι τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέραν καὶ πάλιν κατεβένι καὶ ἀπέχει τοῦ ἁγίου Τάφου μῆλη 1

1) Εἰκονίζεται ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

2) Εἰκὼν τῆς ἁγίας Σιὼν μετὰ ἡμισελήνου.

3) Ἐπὶ τῆς ὥας εἰκονίζεται ὁ ἅγιος Ὀνούφριος.

4) Εἰκονίζεται ἡ ταφὴ τῶν ξένων.

5) Εἰκονίζεται ἡ πηγὴ τοῦ Ἰὼβ.

καὶ παρὰντο εἶναι ὁ τάφος τοῦ Ἀβεσσαλὸμ καὶ τοῦ προφήτου Ἰσαήου¹, αὐτοῦ πλησίον εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἐπριόνισαν τὸν προφήτην Ἰσαήαν αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀβεσσαλὸμ². τὸ δὲ ὄρος τῶν Ἑλεῶν εἶναι κατ' ἀνατολὰς³ κατέμπροσθεν τῆς Ἱερουσαλὴμ σαβάτου ἔχον ὁδὸν αὐτοῦ εἶναι τὸ σποίλεον κάτω εἰς τὸν λάκκον· εἰς τὸ χορίον Γεθσιμανὶ ὅπου ἐκρίβοισαν οἱ Ἀπόστολοι διὰ τῶν φόβον τῶν Ἰουδαίων εἰς τὸν καιρὸν τῆς προδοσίας· αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ κῆπος ὅπου ἐπρόδωσεν ὁ Ἰούδας τὸν Χριστόν· καὶ παρὰντο εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἐπροσηύχαιτο ὁ Χριστὸς ἐπὶ τὸ σοτήριον πάθος⁴. καὶ αὐτοῦ εἶναι ἡ πέτρα ὅπου ἄφησεν ὁ Χριστὸς τὸν Πέτρον⁵ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννιν ἤλθε καὶ εἶρε αὐτοὺς καθεύδοντας καὶ ὕπεν αὐτοῖς γηγορήται καὶ προσεύχεσθαι· αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας ὅπου εἶναι ὁ τάφος τις καὶ εἶναι εἰς τόπον κατὰβαθον· καὶ εἰς τὴν πύλιν ἔχει κολόνες 8 καὶ κατεβένι σκαλοῦνία 50 καὶ εἰς τὴν μέσιν τις σκάλας εἶναι τὰ μνήματα Ἰωακὴμ καὶ Ἄνις καὶ παρακάτω πλίσιον τοῦ ἁγίου βίματος εἶναι κουβούκλιον πέτρινον καὶ μέσα εἰς αὐτῷ εἶναι ὁ τίμηρος τάφος τῆς Παναγίας καὶ εἶναι μάρμαρον λευκὸν καὶ ἐξέρχετε εὐοδία μεγάλα καὶ ἄπτουσι κανδίλες 18 τῶν ὀρθοδόξων 6 τῶν φραγγῶν 3 τὸν ἀρμενίων 3 τὸν κοπτῶν τὸ δὲ καθολικὸν τοῦ ναοῦ εἶναι τὸν ὀρθοδόξον καὶ ἐξοθεν τοῦ ναοῦ εἶναι ἡ κηλάδα τοῦ κλαυθμόνος καὶ αὐτοῦ μέλι νὰ τρέξοι ὁ πῆρινος⁶ ποταμὸς τις κολάσεος καὶ ἀπέχοι ἡ Γευσιμανὶ τοῦ ἁγίου Τάφου μίλι 1 καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀνοθεν εἶναι τὸ ὄρος

1) Εἰκονίζεται ἡ κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ.

2) Εἰκονίζεται ὁ τάφος τοῦ Ἀβεσσαλώμ.

3) Εἰκονίζεται ὁ τάφος τοῦ προφήτου Ἰσαίου.

4) Εἰκονίζεται τὸ σπήλαιον, ὅπου ἐκρύβησαν οἱ Ἀπόστολοι.

5) Εἰκονίζεται ὁ κῆπος τῆς προδοσίας.

6) Εἰκονίζεται ἡ ἁγία Γεθσημανή.

τῶν Ἑλεῶν ὁποῦ ἀνελήφθη ὁ Χριστὸς καὶ εἶχε πρότα ναὸν
ὀρεώτατον καὶ κάποιος ἄσεβεις τῶν ἐχάλασεν καὶ εἶναι μόνο
τὸ κουβούκλιον πέτρινον καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἔχοι
κολόνες¹ καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ κουβουκλίου εἶναι τὸ πά-
τημα τοῦ Χριστοῦ ὅταν ἀνελήφθη καὶ τὸ ἄλλο τὸ ἐπίρουν
οἱ φράγγοι αὐτοῦ ἦλθε πολάκις ἡ Παναγία νὰ προσκυνίσι
εἰς τὸν καιρὸν τίς μεταστάσεως αὐτοῦ ἐφάνι ὁ ἀρχάγγελ-
ος Γαβριὴλ καὶ ὕπεν τὸ Χαίρε καὶ τίς ἔδοσεν κλονα-
ρίου φινικαίας προμήνιον τὴν ἁγίαν μετάστασιν αὐτοῖς
ἀπὸ τίς γίς εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ παρεμπρὸς φαίνετε ἡ
γὶ τοῦ Ἰορδάνου ἔξοθεν δὲ τοῦ ναοῦ εἶναι τὸ σποίλεον
ὁποῦ ἄσκήτεβεν ἡ ἁγία Πελαγία² καὶ τὸν κρατοὺν ἄσεβεις
καὶ δὲν ἀφίνουν τινὰ νὰ σέβοι μέσα καὶ ἄνοθεν τοῦ τά-
φου εἶναι ἰχνάρια ἀγγέλου τιπομένω ἀριστερὰ³ δὲ τὸ
ὄρος τῶν Ἑλεῶν σιάδια 2 εἶναι ἡ μικρὰ Γαλιλαία καὶ
αὐτοῦ ἐφάνι ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς τοὺς Ἀπο-
στόλους καὶ ὕπεν ἀπελθόντες κυρίζατε πάσι τὶ ἡκουμένη
βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ
καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀμήν.

† Ὁ Ἱεροσολύμων ΤΙΜΟΘΕΟΣ

(Ἀκολουθεῖ.)

1) Εἰκὼν τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν μετὰ ἡμισελήνου.

2) Εἰκὼν τοῦ σπηλαίου τῆς ἁγίας Πελαγίας.

3) Εἰκὼν τῆς μικρᾶς Γαλιλαίας.

ΠΑΧΩΜΙΟΥ ΡΟΥΞΑΝΟΥ

Ὁμιλία εἰς τινὰ τῶν ρητῶν τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου
κατὰ πρῶτον ἐκδομένη ὑπὸ *Γ. Ν. Καρμίση* *)

Διὰ τοῦτο χρή, ὡς εἶ-
πον, ἁγίους καὶ δικαίους ἄνδρας εὐεργετεῖν καὶ ὑπ'
αὐτῶν εὐεργετῆσθαι, ἵνα ἡμεῖς μὲν ἐγγὺς αὐτῶν γινώ-
μεθα, ἐκεῖνοι δὲ ἡμῶν ἀποστρέφεσθαι δὲ τὸ ἐξ ἁμαρ-
25 τωλῶν ἔλεος δοῇ δύναντες, καὶ αὐτοὺς δεομένους ἐλέους,
εἰ μὴ μετανοεῖν ἐπαγγέλλονται καὶ εἰ μὴ αὐτοὶ ἀφ' ἑαυ-
τῶν ὁρμῶσι δῆλον ὅτι ἐπὶ τὸ ἔλεειν καὶ ἐλεεῖσθαι, ὥστε
μὴ σκανδαλίσαι αὐτοὺς. «Ποιοῦντας», γὰρ φησι, «παρα-
βάσεις ἐμίσησα»¹ καὶ «ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπα-
5 νάτω τὴν κεφαλὴν μου»². Ἄμαρτωλοὺς δὲ φημι τοὺς
παρὰ πάντων ὀνομαζομένους, οὐ τοὺς ὑποπτευσομένους,
τοὺς ἀνευρυθριάστως καὶ δεδημοσιευμένως πράττοντας
τὰ ἀθέμιτα. Ἐπεὶ καὶ ἀποστολικόν ἐστι παράγγελμα,
10 τὸ στέλλεσθαι ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου ἀτάκτως περι-
πατοῦντος. Τοὺς δὲ ἐχθροὺς ἡμῶν ἐλεεῖν προσήκει καὶ
μὴ αἰτουμένους, εἰ μὴ καὶ τοῦ Θεοῦ ἐχθροὶ
ἀπελεγχθεῖεν. Τότε γὰρ κατὰ τὸν προειρημένον
φ. 179β τρόπον χρῆσθαι τοῦτοις προσήκει. || Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως
ἔχει, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν δῆλον. Προσεκτέον δ' οὖν Μωϋ-
15 σῆς ὁ Θεόπτης καὶ νομοθέτης καὶ τῶν προφητῶν ἀκρότης
καὶ πρᾶος παρὰ πάντας τοὺς τότε, ἀδελφοὺς μὲν λοιδο-
ρήσαντας εἰκὴ περὶ τῆς ἰδίας γυναικὸς Σεπφώρας, αἰ-
τιόπισσαν ἀποκαλοῦντας, τοσοῦτον ἠνεγκε με-
γαλοφύχως, ὡς καὶ ὑπερεύχεσθαι αὐτῶν· υἱὸς δὲ τοῦ
20 ἀδελφοῦ ἁμαρτήσαντας εἰς Θεόν, διὰ τὸ προσενεγκεῖν
πῦρ ἄλλότριον, καὶ διὰ τοῦτο ἐκτριβέντας, οὐκ ἠλέησεν
οὐδὲ τῶν μοσχοποιησάντων ἐφείσατο, τοὺς λευτίας κατ' αὐ-
τῶν καθοπλίσας. Ὡσαύτως τε Δαυὶδ ὁ βασιλεὺς, προφη-
τείας καὶ πραότητος κατ' οὐδὲν αὐτῷ ἐλλειπόμενος,
25 τὸν Σαοὺλ καίτοι πολλάκις ἐπιβουλεύσαντα καὶ φα-
νερώς ἀντιταξάμενον, εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἐμπεσόντα, οὐκ
ἠθέλησεν ἀποκτεῖναι· τὸν δὲ ἀναγγέλαντα Ἀμαλι-
κίτην αὐτόχειρα γενέσθαι τῆς τούτου σφαγῆς

*) Ἰδὲ Τεύχος Η' 1936, σελ. 456.

1) Ψαλμ. 100, 3.

2) Ψαλμ. 140, 5.

- ἐθανάτωσεν. Οὐ γὰρ οἱ προφῆται καὶ πρὸ τῆς χάρι-
τος τὰ τῆς χάριτος ἐνήργουν καὶ πολλὰ τῶν νομί-
μων ἀνεπλήρουν ἢ καὶ διέλυον ἐπὶ τὸ πνευματικώτε-
ρον, τὸν θεῖον σκοπὸν οὐκ ἀγνοοῦντες. Ἄλλ' οὐχ οὕτως
5 οἱ λοιποί. Εὐθὺς μὲν γὰρ Σολομῶν, καίτοι σοφώτατος
ὢν καὶ τὰ θεῖα πεπαιδευμένος, τὸν ἀδελφὸν Ὀρ-
νίαν¹ τῆς ἀρχῆς ἐπιβουλεύσαντα κατὰ τὸν νόμον τοῦ
ζῆν ἀπήλλαξε. Καὶ μὴν εἶποι τις: Δαυὶδ κατ' Ἀβесо-
σαλὼμ² ἐπεστράτευσε, τὰ ὁμοία δρῶντος. Οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ,
10 ἀλλὰ τῶν συγκινδυνεύοντων εἰς τοῦτο καταναγκαζόντων,
τῆς τῶν πολλῶν σωτηρίας κηδόμενος, οὐ τῆς ἑαυτοῦ.
Ταύτη καὶ Ἑλισσαῖος στρατοῦ βαρβαρικοῦ κατ' αὐ-
τοῦ ἐπελθόντος³, τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτοὺς
ἐνδείξας, φιλοξενήσας τε ἀλωδῆτους ἀπέλυσε· τὸν ἴδιον
15 δὲ μαθητὴν ἀνομήσαντα εἰς τὴν τοῦ τοῦ Θεοῦ χάριν ἐλέηρω-
σε. Τί δ' ἂν εἶποι τις περὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὃς ὕβριζόμενος, διωκόμενος, λιθολευστούμενος
παρὰ τῶν Ἰουδαίων οὐκ ἡμύνετο. Γραμματεῖς δὲ καὶ
Φαρισαίους παρανομοῦντας ἀποτόμως διήλεγχε καὶ
20 μάστιγι || δέ ποτε κατὰ τῶν πωλούντων ἐν
φ. 180α τῷ ἱερῷ ἐχρήσατο. Ταῦτα ἴδοι τις ἂν καὶ ἐπὶ τῶν μα-
θητῶν αὐτοῦ, Πέτρον μὲν Ἀνανίαν καὶ Σάπφειραν⁴
ἱεροσύλους θανάτῳ παραπέμποντα καὶ Παῦλον Ἑ-
λύμαν⁵ τὸν μάγον ἀρασιὰ πατάσσοντα, ὑπὸ τῶν διω-
25 κόντων πολλὰ κινδυνεύοντας. «Ἐὰν γάρ», φησὶν, «ἀ-
γαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς⁶, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ
καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε
τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ

1) Γ' Βασιλ. 2, 13 ἔ.
2) Β' Βασιλ. 18, 2 ἔ.
3) Δ' Βασιλ. 6, 14 ἔ.
4) Πράξ. 5, 1 ἔ.
5) Πράξ. 13, 6 ἔ.
6) Ματθ. 5, 46 ἔ.

- οἱ τελῶναι οὕτω ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν».
- Τί οὖν φησιν; Οὐ χρεὶ ἀγαπᾶν τοὺς φίλους, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον; Οὐ τοῦτο λέγει· εἰ γὰρ τοὺς
- 5 ἐχθροὺς ἀγαπᾶν χρεὶ, ἵνα φίλους ποιήσωμεν, πολλῷ μᾶλλον τοὺς φίλους, ἵνα μὴ ἐχθροὶ ἐκ μεταβολῆς γένοιντο. Ἀλλὰ τοῦτο λέγει, ὅτι οὐκ ἔχομεν μισθὸν ὡς τὰ ἴσα ἀντιλαμβάνοντες ἐνταῦθα, μᾶλλον δὲ ἀποδιδόντες τὸ ὀφειλόμενον.
- 10 Δεῖ οὖν τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀγαπᾶν, ὑπὲρ δὲ τῶν φίλων καὶ τὴν ψυχὴν, εἰ δέοι, προδοῦναι. Τοῦτο γὰρ μεῖζονος ἀγάπης δεῖγμα, ὡς αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἐν ἑτέρῳ ἔφησε, καὶ ἐκ παραδειγμάτων ἔτι πιστώσομαι. Οὐχ Ἡσαΐ καὶ Ἰακώβ ἐκ
- 15 μιᾶς δοφύος καὶ τῆς αὐτῆς γαστρὸς ἔγγονα; Ἀλλ' οὖν τὸν μὲν μᾶλλον ἡγάπα ὁ πατήρ, τὸν δὲ ἡ μήτηρ, διὰ τὴν ἀνάλογον θεραπείαν¹. Τί δὲ Ρουβὴμ καὶ Ἰωσήφ, οὐ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς; Μενοῦν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἡγαπῶντο τῇ πατρί², διὰ τὴν
- 20 διάφορον γνώμην καὶ πολιτείαν. Τί δὲ Σαούλ καὶ Ἰωνάθαν οὐκ ἀμφοτέροι καὶ κηδεσταὶ τῷ Δαυΐδ διὰ τὴν Μελχόλ; Ἀλλ' οὐχ ὁμοίως παρ' αὐτοῦ ἡγαπῶντο³, ὡς αὐτὸ τὸ τέλος ἔδειξεν· ἄλλως γὰρ ἐπεμελήθη τοῦ οἴκου Ἰωνάθαν καὶ ἄλλως διετέθη πρὸς τὸν
- 25 τοῦ Σαούλ. Ἀλλὰ καὶ τὸν Σολομῶντα μᾶλλον ἡγάπησε τῶν λοιπῶν υἱῶν διὰ τὴν ἀρετὴν· τῇ γάρ, φησί, πολλὰ ἀγαπήσαντι πολλὰ καὶ ἀφεθήσεται, ὡς τὸ ἔμπαλιν. Τελείους δὲ κελεύει γίνεσθαι, οὐ κατ'

1) Γεν. 25, 28.

2) Γεν. 37, 3 ἑ.

3) Α' Βασιλ. 19, 11 ἑ. Β' Βασιλ. 9, 4 ἑ.

- φ. 180β ἰσότητα τῷ οὐρανίῳ || Πατρί, τοῦτο γὰρ πάντα ἀδύνατον,
ἀλλὰ καθ' ὁμοίωσιν, ὡς γέγραπται «γίνεσθε ἅγιοι,
ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι»¹. Τοῦτο δὲ πάθοιμεν ἅν, εἴπερ
τὰς ἐντολάς αὐτοῦ πληροῦμεν καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ
5 δι' ἡμᾶς σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τηροῦμεν.
Διὰ τοῦτο γὰρ αὐτὸς ἄνθρωπος γέγονε φύσει,
ἵνα ἡμεῖς² δι' αὐτοῦ τῷ Πατρὶ αὐτοῦ υἱοθετηθῶμεν,
ὕπογραμμὸν ἡμῖν ἑαυτὸν καταλιμπάνων καὶ ὁδὸς
ἡμῖν γινόμενος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.
10 Μὴ οὖν, ἀδελφοί, ἀμελῶμεν τῆς ἡμῶν σωτηρίας,
μηδὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἀναβαλλώμεθα, ἀναξίτους
κρίνοντας ἑαυτοὺς τῆς θείας κλήσεως. Ἀκολουθήσω-
μεν τοῖς ἴχνεσι τοῦ δεσπότου καὶ σωτῆρος Χριστοῦ,
ἵνα καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ φίλοι καὶ συγκληρο-
15 νόμοι γενώμεθα, καὶ μὴ λόγῳ, ἀλλ' ἔργῳ καλῶμεν
Πατέρα τὸν ποιητὴν ἡμῶν καὶ προνοητήν. Ὅτι αὐ-
τῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1) Λευϊτ. 11, 44. 20, 7. Α' Πέτ. 1, 16

2) Κῶδ. ὁμεῖς.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ Ο ΓΡΑΠΤΟΣ *)

Τῇ Θ' Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ μ' μαρτύρων

71) *

Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Θεοστεφῇ φάλαγγα μέλπω μαρτύρων».

Ἦχος β' Δεῦτε λαοί.

«Θεὸν ἡμῖν

μάρτυρες οἱ τεσσαράκοντα

νῦν εὐμενῇ ποιήσατε . . . »

(Κωδ. 1563 φ. 38 Παρισίων. Θ 32 σ. 286
Λαύρας. Δ 25 φ. 32β Λαύρας. 1104 Βατο-
πεδίου. Ι 70 Λαύρας. Ὁ ἐν τῷ ἐντύπῳ Μη-
ναίῳ κανὼν τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ φέρων
καὶ αὐτὸς τὴν αὐτὴν ἀκροστιχίδα εἶναι ὅλως
διάφορος τοῦ παρόντος.)

Τῇ ΙΑ' Σωφρονίου Ἱεροσολύμων

72)

Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Σωφροσύνης μέλπω τὸν ἐπώνυμον αἷσιμα ρέζων».

Ἦχος δ' Ἀνοιξω τὸ στόμα μου.

«Σωφρόνως διέπλευσας

τῆς σωφροσύνης τὸ πέλαγος

ταῖς αὔραις τοῦ Πνεύματος . . . »

(Ἰδ. ἔντυπα.)

*) Ἰδὲ Τεῦχος Η' 1936 σελ. 467.

Τῇ ΙΑ' Πιονίου Ιερομάρτυρος

- 73) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
 «Ὡς μάρτυρα στέφω σε ταῖς ᾠδαῖς, μάκαρ».
 Ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας.
 «Ὡς μάρτυς ὡς ὁσιος ἱερεὺς
 θρόνῳ τοῦ Δεσπότης
 παριστάμενος εὐκλεῶς . . . »
 (Κῶδ. 1104 φ. 32 Βατοπεδίου.)

Τῇ ΙΒ' Θεοφάνους Σιγγριανῆς

- 74) Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
 «Θεοφάνης μέλπει σε τὸν Θεοφάνη».
 Ἦχος δ' Θαλάσσης.
 «Θεοῦ τοῦ σαρκὶ φανέντος ἵχνεσι
 ἐπηκολούθησας
 τῇ εὐσεβείᾳ, πάτερ, πυρωθεὶς . . . »
 (*Ιδ. ἔντυκα.)

Τῇ ΙΑ' Εὐσχήμονος ἐπισκόπου Λαμφάκου

- 75) * Κανών, ἡχος πλ. δ' Ἀρματηλάτην.
 «Ὡς ἐν εὐσχήμῳ ἑορτῇ πυκάζοντες
 λαμπροφωρήσωμεν
 ταῖς ἀρεταῖς πάντες . . . »
 (Κῶδ. Δ 25 φ. 50 Λαύρας. Μόνον ἡ α
 ᾠδή, αἱ λοιπαὶ ἐξέπεσον. *Ιδ. καὶ *Κεραμέως*,
 Ἱεροσολ. Βιβλ. II σ. 370, ἔνθα σημειοῦνται
 τὸ β' τροπάριον τῆς α' ᾠδῆς «Τῆς ἐγκρατείας
 [τὴν τρυφὴν ἐδήλασας ἐκ βρέφους, ὅσιε]».)

Τῇ ΙΕ' Θωμᾶ Ἀρχιεπισκόπου Κων]σταντινουπόλεως

- 76) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
 «Θωμᾶς ὑμνεῖσθω τῶν μοναστῶν τὸ κλέος».
 (*Ιδ. *Κεραμέως*, Ἱεροσ. Βιβλ. II σ. 370-371.)

Τῇ ΙΕ' Ἀμμόν τοῦ δόσιου

77) * Κανών, ἦχος πλ. δ' Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ.

« Ἀσμασι θεοφθόγγοις
τοῦ δόσιου πάντες εὐφημήσωμεν
τὴν ἐτήσιον μνήμην . . . »

(Κῶδ. §Δ 37 φ. 10 Λαύρας. Θ 64 φ. 329
Λαύρας. Εἰς ἀμφοτέρους ἀνωλύτως.)

Τῇ ΙΣΤ' Σαβίνου μάρτυρος

78) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

« Ἀθλητικῶς Σαβίνον αἰνέσω πόθῳ ».

Ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας.

« Ἀφθάρτου καὶ θείας διαμονῆς
καὶ τῶν ἀνεφίκτων
ἀπολαύων νῦν ἀγαθῶν . . . »

(Κῶδ. 1563 φ. 63 Παρισιῶν. Ω 147 φ. 30
Λαύρας.)

Τῇ ΙΗ' Κυρίλλου Ἱεροσολύμων

79) Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

» Κύριλλον ὁμνῶ τὸν πρόεδρον Αἰλίας ».

Ἦχος δ' Τριστάτας κραταιούς.

« Κοσμήσας τὴν ψυχὴν
ἀρετῶν ταῖς ἰδέαις
χαρισμάτων δεκτικὴν . . . »

(Ἰδ. ἔντυπα.)

Τῇ ΙΘ' Χρυσάνθου καὶ Δαρείας

80) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

« Χρυσανθοῦ Δαρείης τε κλέος ἄσμασι μέλπω ».

Ἦχος δ' Θαλάσσης.

« Χρυσάνθου τὸ ἱερὸν μνημόσυνον

δεῦτε τελέσωμεν
οἱ τῶν μαρτύρων ὄντες ἐρασταὶ . . . »
(Κῶδ. Δ 14 Λαύρας.)

81) *

Κανὼν ἑτερος

Ἦχος πλ. δ' Τῷ συντρίψαντι.
« Ὑπὲρ ἥλιον τῷ κόσμῳ
διαλάμπει τηλαυγῶς
Χρυσάνθου Δαρείας τε . . . »
(Κῶδ. 1104 φ. 38β Βατοπεδίου.)

Τῇ ΚΑ' Βυρίλλου ἐπισκόπου Κατάνης

82)

Κανὼν, ἦχος β' Δεῦτε λαοί.

« Αἶνον Θεῷ

πίστει προσάξωμεν ἅπαντες

τῷ τὸν αὐτοῦ θεράποντα κατακοσμήσαντι . . . »

(Κῶδ. 13 φ. 283β Παρισίων. 1575 φ. 19β
Παρισίων. Δ 34 Λαύρας. Δ 37 Λαύρας. Δ
45 φ. 20 Λαύρας. Τὸν κανόνα τοῦτον ἐδη-
μοσίευσεν ὁ Α. Κεραμεὺς ἐν Byz. Zeitschrift
τ. Θ' (1900) σ. 373—378 ἐκ Κώδικος τῆς
Πετρουπόλεως (553) ἐπ' ὀνόματι Θεοφάνους
τοῦ Σικελοῦ. Οἱ ἀνωτέρω Κώδικες ἐπιγράφου-
σι τοῦτον ἀπλῶς εἰς Θεοφάνη ἄνευ τῆς προσ-
θήκης «Σικελός».)

Τῇ ΚΑ' Μαρίας τῆς ἐν Πέργῃ

83) *

Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

« Δέχου τὸν ὕμνον εὐμενῶς μακαριτάτη ».

Ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας

« Δέσποτα τῶν ὅλων καὶ παντουργὲ

πάτερ Θεοῦ Λόγου

ἰοράτου μονογενοῦς . . . »

(Κῶδ. Δ 25 Λαύρας (ἄνωνύμως.)

Τῇ ΚΑ' Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀλεξάνδρας

- 84) * Κανὼν, ἦχος δ' Θαλάσσης.
 «Ὁ πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς ὡς εὖσπλαγχνος
 δι' ἀγαθότητα
 πρὸς τὸ συμφέρον, Δέσποτα Χριστέ . . . »
 (Κῶδ. 1104 φ. 43 Βατοπεδίου. Ὁ Κῶδ. Δ.
 α. VII Κρυπτοφέρρης ἀναγράφει τοῦτον εἰς
 τὸν Γεώργιον.)

Τῇ ΚΔ' Προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ

- 85) Κανὼν (προεόρτιος)
 Ἦχος δ' Θαλάσσης.
 «Ὁ κόσμος περιχαρῶς εὐφράνθητι
 ὥσπερ αἰσθόμενος
 τὴν τοῦ Κυρίου κάθοδον ἐν σοὶ . . . »
 (Ἰδ. ἐντυπα. Ταῦτα ἐπιγράφουσι τοῦτον καὶ
 εἰς τὸν Θεοφάνη καὶ τὸν Γεώργιον. Ἀποδέ-
 χομαι ὡς ποιητὴν τοῦ κανόνος τὸν Θεοφάνη,
 διότι ὁ Γεώργιος σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰ Θεο-
 τοκία τῶν ᾠδῶν θέτει ὡς ἀκροστιχίδα τὸ
 «Γεωργίου», ὅπερ ἐνταῦθα λείπει).

Τῇ ΚΔ' Ἀριέμονος Σελευκείας

- 86) * Κανὼν, ἦχος πλ. δ' Τῷ ἐκτινάξαντι.
 «Τὸν ἐν ἀσκήσει ὡς ἐν ἀθλήσει
 τὴν τυραννίδα τῶν παθῶν
 ἀποτιναξάμενον . . . »
 (Κῶδ. 1104 φ. 56 Βατοπεδίου.)

Τῇ ΚΕ' Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ

- 87) Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς κατ' αἶβ
 Ἦχος δ' Ἀνοιξω τὸ στόμα μου.
 «Ἀδέτω σοι, Δέσποινα,

κινῶν τὴν λύραν τοῦ πνεύματος
Δαυὶδ ὁ προπάτωρ σου . . . »

(Ὁ παρὼν κανὼν εἶναι ἔργον δύο ποιητῶν, τοῦ Θεοφάνους (ἀπὸ τῆς α'—ζ' ᾠδῆς) καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (ἀπὸ τῆς η'—θ' ᾠδῆς). Τοῦτο μαρτυροῦσιν ἱκανοὶ Κῶδ. ὡς οἱ τῶν Παρισίων 13 φ. 286. 341 φ. 158. 1573 φ. 115β. 255 φ. 276. 1563 φ. 100. 1569, οἱ τῆς Λαύρας Θ 32 καὶ I 70, ὁ τοῦ Βατοπεδίου 1032 φ. 62β καὶ ὁ Ἱεροσολυμιτικὸς 313 φ. 174β (ἴδ. *Κεραμέως*, Ἱεροσολ. Βιβλ. τ. Β' σ. 446). Ἀλλὰ καὶ τὰς δύο τελευταίας ᾠδὰς τοῦ κανόνος ὁ Παρισινὸς Κῶδ. 1563 φ. 102β ἀναγράφει εἰς τὸν Κοσμᾶν. Μόνον δὲ ὁ Παρισινὸς Κῶδ. 396 φ. 192 ἀποδίδει τοῦτον εἰς τὸν Ἰωάννην.)

88) * *Κανὼν ἕτερος* εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν,

οὗ ἡ ἀκροστιχὶς αἶβ

Ἦχος πλ. β' Ὡς ἐν ἡμίρῳ.

« Ἀρχων τῶν ἄνω ταγμάτων φωτοειδῆς

πρὸς παρθένον σήμερον

ἀπεστάλη Μαριάμ . . . »

(Κῶδ. 13 φ. 285β Παρισίων. Δ 37 φ. 58β Λαύρας. Δ 34 φ. 59 Λαύρας. Ω 147 φ. 52 Λαύρας. 1104 Βατοπεδίου. Ἐν εἶδει διαλόγου μεταξὺ τοῦ ἀγγέλου καὶ τῆς Θεοτόκου διηγεῖται ὅσα ἐπέμψθη νὰ εἴπῃ εἰς τὴν Θεοτόκον ὁ ἄγγελος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ταῦτα ἡ Θεοτόκος. Ἡ η' καὶ θ' ᾠδὴ χαιρετισμὸς τοῦ ἀγγέλου εἰς τὴν Θεοτόκον.)

Τῇ ΚΖ' Ματρώνης τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ

89) Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

« Τὸ Ματρώνης ἔνθεον μέλπω κλέος ».

Ἦχος δ' Θαλάσσης.

« Ταῖς θείαις τῶν ἁσωμάτων τάξεσι

περιχορεύουσα
περὶ τῶν πάντων αἰτίων Θεὸν . . . »

(¹Ιδ. ἔντυπα.)

Τῇ ΚΗ' Ἰλαρίωνος τοῦ νέου ἡγουμένου Πελεκιτῆς

90) * Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

«Λιταῖς με, πάτερ, ἱλαρύναις ἐνθέως».

(¹Ιδ. *Κεραμέως*, Ἱεροσ. Βιβλ. τ. Β' σ. 374.
Τὴν μνήμην σημειοῖ κατὰ τὴν ΚΘ' τοῦ μηνός.)

Τῇ Λ' Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος

91) Κανὼν, ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας.

«Ἐν φωτὶ ἀύλῳ καὶ νοητῷ

ἐκ τῆς κατηφείας

τῶν ἐνύλων ἀναδραμῶν . . . »

(Κῶδ. 1104 φ. 77β. ¹Ιδε τὸν κανόνα ἐν τῷ
Τριωδίῳ (Λ' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν), ἔνθα
ἀναγράφεται εἰς τὸν Ἰγνάτιον. Ὁ Κῶδ. Δ. α.
XXII τῆς Κρυπτοφέρρης ἐπιγράφει τοῦτον εἰς
τὸν μοναχὸν Ἰωάννην. ¹Ιδ. Κατάλογον Κρυ-
πτοφέρρης ὑπὸ Rocchi, σ. 323.)

Τῇ ΛΑ' Ὑπατίου Γαγγρῶν

92) † Κανὼν, ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας

«Φωτὶ τῆς Τριάδος καταυγασθεὶς

ἐκ βρέφους, θεόφρον

ἱεράρχα, τῷ ζωηρῷ . . . »

(¹Ιδ. ἔντυπα, ἔνθα ἀνωνύμως. Ὁ Βατοπεδι-
νὸς Κῶδ. 1104 ἀναγράφει τοῦτον εἰς τὸν Θεο-
φάνη.)

Ἐν Μηνὶ Ἀπριλίῳ

Τῇ Α' Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας

93) *

Κανών, ἦχος δ' Θαλάσσης.

«Τὸν ρύπον τὸν τῶν πταισμάτων κάθαρον
τῆς ταπεινῆς μου ψυχῆς
τῷ σὺ ἐλέει δέομαι, Χριστέ . . . »

(Κῶδ. 1564 φ. 1β Παρισίων. Ω 147 φ. 67
Λαύρας. Θ 57 φ. 2β Λαύρας. Θ 149 Λαύ-
ρας. Ὁ ἐν τῷ ἐντύπῳ Μηνιαίῳ εἰς τὸ ὄνομα
Θεοφάνους ἐπιγραφόμενος κανὼν εἶναι ποῖημα
τοῦ πατριάρχου Φωτίου. Ὁ Κῶδ. Δ. α. XVI
τῆς Κρυπτοφέρρης τὸν ἐντυπον κανόνα ἀνα-
γράφει εἰς τὸ ὄνομα Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.)

Τῇ Β' Τίτου δαίου τοῦ θαυματουργοῦ

94)

Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Ὁ τῶν μοναστῶν στῦλος ὑμνεῖσθω Τίτος».

Ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας.

«Ὅλον με τοῖς πάθεσι τῆς σαρκὸς
δαινῶς ἐμπαγέντα
καὶ φθαρέντα ταῖς ἡδοναῖς . . . »
(Ἰδ. ἐντυπα.)

Τῇ Γ' Νικήτα ὁμολογητοῦ ἡγουμένου Μηδικίου

95)

Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Τὸν σὸν γεραίρω παμφαῇ βίῳ, πάτερ».

Ἦχος β' Ἐν βυθῷ κατέστρωσε.

«Τῷ φωτὶ τῆς θείας ἱστρηπῆς
πάτερ, ἀνγάζόμενος
σεῦ τὴν ᾠγὴν τῷ Θεῷ καθ' ἑρῶσαι . . . »
(Ἰδ. ἐντυπα.)

Τῇ Δ' Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλεῷ

96)

Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Τοὺς σοὺς προθύμως, ὦ πάτερ, μέλπω πόνους».

Ἦχος β' Δεῦτε λαοί.

«Τρισσοφανεῖ

τῆς θεαρχίας λαμπρότητι

πεφωτισμένος, ὅσιε . . . »

(Ἰδ. ἔντυπα.)

Τῇ Ε' Ὑπομονῆς ἀγίας

(Ἄγνωστος ἡ ἀγία αὕτη εἰς τοὺς Συναξαριστάς)

97) *

Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Τοῖς σοὺς ἀγῶνας Ὑπομονὴ θαυμάσω».

Ἦχος πλ. δ' Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ.

«Τράνωσόν μου τὴν γλῶσσαν

καὶ τὸν νοῦν μου αὐγάσων πρεσβεΐαις σου

τοῦ ἀξίως σε φράσαι . . . »

(Κῶδ. 1104 φ. 98β Βατοπεδίου.)

Τῇ ΣΤ' Εὐτυχίου Πατριάρχου Κων/πόλεως

98)

Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Τὸν θαυματουργὸν Εὐτόχιον θαυμάσω».

Ἦχος πλ. β' Ὡς ἐν ἡπείρῳ.

«Ταῖς ἀρεταῖς εὐτυχήσας καὶ λαμπρυνθεὶς

φωτοδόλοις λάμπῃσι

χαρισμάτων τοῦ Θεοῦ . . . »

(Ἰδ. ἔντυπα.)

Τῇ Ζ' Γεωργίου Μιτυλήνης

99) *

Κανών, ἦχος δ' Θαλάσσης.

«Ταῖς θείαις φωτοχυσταῖς, ὅσιε,

περιχεόμενος
φωτοειδής ὑπάρχων τοὺς πιστῶς . . . »
(Κῶδ. Θ 87 Λαύρας ἀνωνύμως.)

Τῇ IB' Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου

- 100) Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
«Τὴν σὴν τελευτὴν συντόνως μέλπω, πάτερ».
Ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διοδεύσας.
«Τὸ ἄφραστον φῶς σοι καὶ τριλαμπές
ἐν τῇ ἀσχεύτῳ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν . . . »
(Ἰδ. ἔντυπα.)

Τῇ IZ' Ἀκακίου Μελιτηνῆς

- 101) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
«Τὴν σὴν τελευτὴν συντόνως μέλπω, πάτερ».
(Ἰδ. Κεραμέως, Ἱεροσ. Βιβλ. τ. Β' σ. 130.)

Τῇ IH' Ἰωάννου μαθητοῦ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου

- 102) Κανών, ἡχος δ' Ἀρματηλάτην.
«Τῇ τῶν παθῶν με τρικυμῖα πάντοτε
περιδονόμενον
καὶ λογισμῶν σάλω . . . »
(Ἰδ. ἔντυπα.)

Τῇ IH' Ἰωάννου τοῦ ἡσυχαστοῦ

- 103) * Κανών, ἡχος β' Ἐν βυθῷ κατέστρωσε.
«Φωτοφόρον χάριν μοι, Χριστέ,
ἐμπνευσον γεραίροντι
τοὺς φωταυγεῖς καὶ ἐκλεκτοὺς δαίους σου . . . »
(Κῶδ. 1104 φ. 135β Βατοπεδίου.)

Τῇ ΙΘ' Ἰωάννου τοῦ παλαιολαυρίτου

- 104) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς
 «Ἐπὶ ξένης θανόντα σε κροτῶ, πάτερ».
 Ἦχος δ' Θαλάσσης.
 «Ἐλπιδι τῇ εἰς Θεὸν ρωννύμενος
 ἀπὸ νεότητος
 τῇ ἀγαθῇ προσέδραμες Θεῷ . . . ».
 (Κώδ. 1573 φ. 234 Παρισιών. 13 φ. 302
 Παρισιών. Ω 147 Λαύρας. Θ 149 Λαύρας.
 Η 168 Λαύρας. Η 197 Λαύρας.)

Τῇ ΙΘ' Παφνουτίου ἱερομάρτυρος

- 105) † Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς
 «Δέχου τὸν ὕμνον, θεοφόρε Παφνούτιε».
 Ἦχος δ' Ἀσομαί σοι, Κύριε ὁ Θεός μου.
 «Δεῦτε τὴν ἐτήσιον ἐκτελοῦντες
 τοῦ ἀθλοφόρου ἑορτὴν
 παιδρῶν εὐφημοῦντες . . . »
 (Ἰδε ἔντυπα, ἐνθα ἀνωνύμως καὶ ἄνευ ἀκρο-
 στιχίδος. Ὁ καιὼν παραμειομορφωμένος ἐν τῷ
 Μηναίῳ καὶ μόνον ἔχνη τῆς ἀκροστιχίδος φαί-
 νονται. Ἰδ. *Κεραμέως*, Ἱεροσολ. Βιβλ. τ. Β'
 σ. 371.)

Τῇ Κ' Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ

- 106) † Κανών, ἡχος δ' Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον.
 «Τὰ ἄνθη τῶν ἀρετῶν προβάλλεται
 ἡ μνήμη σήμερον
 τοῦ θεοφόρου πᾶσι τοῖς πιστοῖς . . . »
 (Ἰδ. ἔντυπα, ἐνθα ἀνωνύμως. Οἱ Παρισιοὶ
 Κώδ. 13 φ. 302β καὶ 1573 φ. 238β ἀνα-
 γράφουσιν εἰς τὸν Θεοφάνη.)

Τῇ ΚΑ' Ἀλεξανδρίας (ἢ Ἀλεξάνδρας) τῆς βασιλείας

107) * Κανών, ἦχος β' Δεῦτε λαοί.

«Τῶν ἀγαθῶν

ἔτυχες τὴν ἀγαθότητα,

Ἀλεξανδρία ἐνδοξε μάρτυς ἀοίδιμε . . . »

(Κῶδ. 1104 φ. 144β Βατοπεδίου.)

Τῇ ΚΓ' Γεωργίου μεγαλομάρτυρος

108) Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

«Θερμὸς πέφυκας μάρτυς ὄντως προστάτης».

Ἦχος β' Ἐν βυθῷ κατέστρωσε.

«Θερμοτάτῃ πίστει καὶ στοργῇ

τοὺς προσκαλουμένους σε,

μάρτυς Χριστοῦ στεφηφόρε Γεώργιε . . . »

(Ἦδ. ἐντυπα. Ὁ Λαυριωτικὸς Κῶδ. I 70 ἀναγράφει τὸν κανόνα εἰς τὸν μοναχὸν Ἰωάννην.)

Τῇ ΚΕ' Μάρκου τοῦ Ἐδαγγελιστοῦ

109) † Κανών, ἦχος α' Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ.

«Μάρκον τὸν θεόπτην εὐφημῶν

ἐπικαλοῦμαι τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος

ὅπως μοι ἐμπνεύσασα . . . »

(Ἦδ. ἐντυπα, ἐνθα ἀνωλύτως. Εἰς τὸ ὄνομα Θεοφάνους φέρεται εἰς τοὺς Κῶδ. 13 φ. 307β Παρισίων, I 70 Λαύρας, 242 Ἱεροσολύμων (Ἦδ. Κεραμέως, Ἱεροσολ. Βιβλ. Β' σ. 372.)

Τῇ ΚΣΤ' Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασείας

110) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

«Ὑμνοὶς γεραίρω τὸν σοφὸν Βασιλέα».

Ἦχος δ' Ἀνόξω τὸ στόμα μου.

« Ὑμνεῖν σε, δοῖζιμε,

προαιρουμένῳ σοφίας μοι

παράσχου καὶ γνώσεως / λόγον . . . »

(Κώδ. 1575 φ. 60 Παρισίων. Ω 147 φ. 121β
Λαύρας. Θ 57 Λαύρας. Θ 87 Λαύρας. Θ 149
Λαύρας. Η 197 Λαύρας. 1104 Βατοπεδίου.
Ἐν τῷ Ἱεροσολυμιτικῷ Κώδ. 241 φ. 140β
κεῖται ἄνωνύμως κανὼν φέρων ἀκροστιχίδα
« Παθὼν βασιλεὺς καὶ πλάνης ὤφθης, πά-
τερ» οὐδόλως ἀπίθανον νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν
Θεοφάνη, ἂν ἄλλῃ τις ἀκροστιχὶς εἰς τὰ Θεο-
τοκία δὲν ὑποδηλοῖ τὸν ποιητὴν τοῦ κανόνος.
(Ἰδ. Κεραμέως, Ἱεροσολ. Βιβλ. Β' 372.)

Τῇ ΚΖ' Συμεὼν ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων

111) † Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

« Σίμων δ καὶ Συμεὼν ὁμνεῖσθω πόθῳ ».

Ἦχος δ' Ἀσομαί σοι, Κύριε.

« Σίμων ἱερώτατε, τῷ Δεσπότῃ

στεφανηφορῶν παρεστηκώς

τοῖς πόθῳ τὴν μνήμην σου . . . »

(Ἰδ. ἐντυπα, ἐνθα φέρεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰω-
σήφ διὰ τὴν ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἀκροστιχίδα. Ἀλλ'
οἱ Παρισινοὶ Κώδ. 1580 φ. 51β καὶ 1619
φ. 47β ἀναγράφουσι τὸν κανόνα εἰς τὸν Θεο-
φάνη· ἀντὶ δὲ τῆς τῶν ἐντύπων θ' ᾠδῆς τῆς
φερούσης ἀκροστιχίδα « Ἰωσήφ » παραθέτουσιν
ἄλλην ὅλως διάφορον, τῆς ὁποίας τὰ τροπά-
ρια ἄρχονται οὕτως :

ᾠδὴ θ' Ὁ τόκος σου.

α) « Πύρινος ὡς στύλος, μάκαρ, ὤφθης . . . »

β) « Δικλὴν Συμεὼν τὴν κλῆσιν ἔσχες . . . »

γ) « Μνήμην σου τὴν θείαν ἐορτάζει . . . »

δ) « Καταύγασον φωτὶ με παναγία . . . »

Εἰκάσω, ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς ἔχων ἐνώπιόν τοι δύο κανόνας τοῦ Ἰωσήφ καὶ Θεοφάνους ἐν τῇ ἀντιγραφῇ τοῦ ἐνὸς μετεπήδησεν ἐν τῇ θ' ᾠδῇ εἰς τὸν ἄλλον, τὸν τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ἐπέφερε τὴν παρατηρουμένην σύγχυσιν μεταξὺ τοῦ ἐντύπου κανόνος καὶ τοῦ ἐν χειρογράφοις τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τὸν Θεοφάνη. Ὡστε εἰς τὸν κανόνα τοῦ Μηναίου (τοῦ ἐντύπου) αἱ μὲν ᾠδαὶ α'—η' ἀνήκουσιν εἰς τὸν Θεοφάνη, μόνη δὲ ἡ θ' ἡ φέρουσα ἀκροστιχίδα «Ἰωσήφ» ἀνήκει εἰς τὸν Ἰωσήφ, ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀντιγραφεὺς παρεμόρφωσε τὴν ἀκροστιχίδα τῆς θ' ᾠδῆς, ὥς τοῦτο πολλάκις συμβαίνει, καὶ ὁ κανὼν τοῦ Ἰωσήφ εὐρεθεὶς ἄνευ τῆς τυπικῆς ἀκροστιχίδος ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἀπεδόθη εἰς τὸν Θεοφάνη.

Τῇ ΚΖ Συμεὼν τοῦ νέου στυλίου καὶ Γεωργίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ

112) * Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς
«Τοὺς αὐταδέλφους εὐλογῶ θεηγόρους».

(Ἰδ. *Κεραμέως*, Ἱεροσολ. Βιβλ. Β' σ. 372.
Οἱ δύο οὗτοι ἅγιοι εἶναι ἄγνωστοι εἰς τοὺς
Συναξαριστάς.)

Τῇ ΚΗ' Ἰάσονος καὶ Σωσιπάρχου

113) † Κανὼν, ἥχος β' Δεῦτε λαοί.

«Τῷ τοῦ Χριστοῦ
βήματι νῦν παριστάμενοι
μναίαν ἡμῶν ἀπόστολοι . . . »

(Ἰδ. ἐντυπα, ἐνθ' ἀνωνύμως.)

Τῇ Δ' Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου

114) Κανὼν, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

«Τὸν βροντῆς Ἰάκωβον ἐμφρονα παῖδα γεραίρω».

Ἦχος πλ. δ' Ἀρματηλάτην.

«Τῷ σῷ δικτῷ ἄλιεὺς ὡς ἔμπειρος
τοῦ τῶν πταισμάτων βυθοῦ
ἀναγαγών, μάκαρ . . . »

(Ἰδ. ἔντυπα.)

Ἐν Μηνὶ Μαΐῳ

Τῇ Α' Ἱερεμίου τοῦ προφήτου

115) † Κανών, ἦχος πλ. δ' Ὑγρὰν διωδεύσας.

«Πρὸ τοῦ σε πλασθῆναι προγγνωστικῶς
μητρὸς ἐκ κοιλίας
ἡγιασθῆς καὶ τῶν ἐθνῶν . . . »

(Ἰδ. ἔντυπα, ἔνθα ἀνωνύμως. Οἱ Παρισινοὶ
Κώδικες 13 φ. 311β, 1564 φ. 70 καὶ 1596
φ. 57 ἐπιγράφουσι τοῦτον εἰς τὸν Θεοφάνη.)

Τῇ Γ' Σεβαστιανῆς μάρτυρος

116) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

«Ἄσμα Σεβαστιανῇ θεωρεῖ μάρτυρι μέλπω»

Ἦχος δ' Θαλάσσης.

«Ἀγώνων μαρτυρικῶν ἐτέλεσας
τὸν δρόμον, ἔνδοξε,
δικαιοσύνης στέφανον φαιδρὸν . . . »

(Κῶδ. 1566 φ. 8β Παρισίων. Δ. α. XXIII
Κρυπτοφέρρης (ἔνθα ἡ μνήμη τῇ 5 Ἰουνίου).
Ἰδ. καὶ *Κεραμέως*, Ἱεροσολ. Βιβλ. Β' σελ.
372.)

Τῇ Δ' Πελαγίας μάρτυρος

117) Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς

«Πελαγίᾳ τὸν αἶνον εἰκότως πλέκω».

Ἦχος δ' Θαλάσσης.

«Πελάγει τῶν ὁσῶν θαυμάτων πλέοντι
αἶδραν τοῦ Πνεύματος
νῦν μοι παράσχου μάρτυς τοῦ Χριστοῦ . . . »
(Ἰδ. ἔντυπα.)

Τῆ Ε' Ειρήνης μεγαλομάρτυρος

- 118) † Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
«Σαῖς με προσευχαῖς μάρτυς Εἰρήνη σκέπε».
Ἦχος δ' Ἀσομαί σοι, Κύριε.
«Στέφανος ὑπάρχων τῆς ἀθλοφόρου
ταύτης, Χριστέ, ταῖς πρεσβείαις
εἰρήνην τῷ κόσμῳ . . . »
(Ἰδ. ἔντυπα, ἐνθ' ἀωνύμως. Κατὰ τοὺς Πα-
ρισινοὺς Κώδ. 13 φ. 314β, 1574 φ. 165 καὶ
τὸν Λαυριωτικὸν I 70 ποίημα Θεοφάνους.)

Τῆ Ζ' Ἀκακίου μάρτυρος

- 119) * Κανών, οὗ ἡ ἀκροστιχίς
«Τὸν μέγαν Ἀκάκιον τὸν ἀληθέα μάρτυρα μέλπω».
Ἦχος δ' Θαλάσσης.
«Τῷ κάλλει τῆς ἀκακίας, ἐνδοξε,
κατακοσμούμενος
τῷ τῶν καλῶν αἵτιᾳ καὶ πηγῇ . . . »
(Κώδ. 13 φ. 316 Παρισίων. Ω 147 φ. 145
Λαύρας. Δ 5 φ. 1 Λαύρας. Δ 36 φ. 31 Λαύ-
ρας. Γ 19 Λαύρας. Θ 145 Λαύρας. 74 Κα-
θολικῶ Λαύρας. 617 Σινᾶ.)

† Ὁ πρὸς Διδόντοπόλιν Σωφρόνιος

(Ἀκολουθεῖ.)

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ
ΕΝ ΤΗ ΡΩΣΣΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΘ' ΑΙΩΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ ζήτημα τῶν ἁγίων Τόπων ὑπῆρξε πάντοτε σπουδαιότατον καὶ τὸ μόνον, ὅπερ ἐφείλκε τὴν προσοχὴν τῶν χριστιανικῶν Κοινοτήτων τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων ἰδίᾳ ἡ ἱστορία τῆς ἁγίας πόλεως περιστρέφεται περὶ τὸ πρωτεύον τοῦτο ζήτημα. Αἱ διάφοροι χριστιανικαὶ Κοινότητες, αἵτινες μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν Σταυροφόρων ὑπὸ τοῦ Σαλαχεδδὶν εἰσεχώρησαν εἰς τὰ ἱερὰ Προσκυνήματα τῇ ἀνοχῇ τῶν Μουσουλμανικῶν Ἀρχῶν, ἀγωνίζονται παντὶ τρόπῳ νὰ καταλάβωσι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ προσκύνημα. Ἀλλὰ κυρίως ὁ ἀγὼν διεξάγεται μεταξὺ Ἑλλήνων μοναχῶν καὶ Λατίνων μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν τελευταίων εἰς τὴν ἁγίαν Γῆν κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα. Ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ Ἕλληνες ἀμυνόμενοι ἀγωνίζονται νὰ κρατήσωσι τὴν θέσιν ἐκείνην, ἣν κατεῖχον ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις πρὸ τῶν Σταυροφόρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ Λατῖνοι τείνουσι νὰ ἀνακτήσωσι τὴν προτέραν αὐτῶν θέσιν, ἣν εἶχον ἐν τοῖς πανσέπτοις Προσκυνήμασι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων. Εἰς τοὺς Λατίνους βραδύτερον προστίθενται οἱ Ἀρμένιοι. Ἀμφότεροι παντοιοτρόπως ἀγωνίζονται πῶς νὰ ἐκτοπίσωσι τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν ἱερῶν Προσκυνημάτων καὶ καταλάβωσιν αὐτά. Ὁ ἀγὼν μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων Ἐθνοτήτων συνεχίζεται κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα καὶ

διεξάγεται μετὰ σφοδρότητος οὐ μόνον ἐν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λαμβάνουσι χώραν σοβαραὶ συζητήσεις περὶ τῶν Προσκυνηματικῶν ζητημάτων μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τῶν πρεσβειῶν τῶν Μ. Δυνάμεων, ἥτοι τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσσίας καὶ τῶν Καθολικῶν κρατῶν, κυρίως δὲ τῆς Γαλλίας προστάτιδος τῶν Λατίνων ἐν Παλαιστίνῃ

Οἱ πρεσβευταὶ τῆς Ρωσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐνῷ προηγουμένως εἰς σπανίας περιστάσεις ἐπενέβαινον εἰς Προσκυνηματικὰ ζητήματα, κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα ἀφιερροῦσιν εἰς αὐτὰ μεγάλην προσοχήν. Οὗτοι παρακολουθοῦσι μετ' ἀδιαπύτου ἐνδιαφέροντος τὸν ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει τότε διαμενόντων Πατριαρχῶν τῆς Ἱερουσαλήμ διεξαγόμενον ἀγῶνα, παρέχουσιν αὐτοῖς ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ μυστικῶ τῷ τρόπῳ τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν καὶ καταλλήλως διαφωτίζουνσιν οὗτοι περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διεξαγομένων συζητήσεων περὶ τῶν Προσκυνηματικῶν ζητημάτων τὸν περιώνυμον τότε τοῦ Ρωστικοῦ κράτους Καγκελλάριον Νεσελρώδ, παρὰ τοῦ ὁποίου λαμβάνουσιν ὁδηγίας περὶ τῆς δεούσης ἐνεργείας παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ Κυβερνήσει. Ἡ διεξαχθεῖσα ἐπίσημος ἀλληλογραφία μεταξὺ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρώσων πρεσβευτῶν καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως τῆς Πειρουπόλεως παρέχει ἀφθονον ὕλικόν διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἀγίων Τόπων, διαπιστοῦσα τὴ μέγα ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον τῶν εὐσεβῶν Αὐτοκρατόρων Ἀλεξάνδρου Α' (1801—1825) καὶ Νικολάου Α' (1825—1856) καὶ τῶν Κυβερνήσεων αὐτῶν. Οἱ αἰοίδιμοι Πατρίάρχαι Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος (1808—1827), Ἀθανάσιος (1827—1844) καὶ Κύριλλος (1845—1872) ἀπευθύνονται πρὸς αὐτούς, πρὸς τὴν ἱερὰν Ρωσικὴν Σύνοδον καὶ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρώσσους πρεσβευτὰς διὰ θερμῶν ἐκκλησιῶν, ἐκκληπαροῦντες τὴν ἡθικὴν καὶ ὕλικὴν αὐτῶν ἀρωγὴν ὑπὲρ τῶν κινδυνευόντων δικαίων τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπὶ τῶν πανσέπτων Προσκυνημάτων κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα.

Τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἐν λόγῳ ἀλληλογραφίαν πολυάριθμα ἔγγραφα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Γαλλιστὶ σωζόμενα, ὀλίγα δὲ Ρωσιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, ἀποκείμενα δ' εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ κράτους καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἐν Πετροπόλει καὶ Μόσχᾳ, πρὸ πολλοῦ ἔρρεν εἰς φῶς ὁ πρωθιερεὺς τοῦ Καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἐν Κρονστάντῃ Ἀλέξανδρος Ποπώφ, ἐπινεύσει τοῦ Ἀυτοκράτορος Νικολάου Β', ὡς δείκνυται ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπ' ἀριθ. 159 καὶ ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1907 πρὸς τὸν παρὰ τῇ ἁγιωτάτῃ Συνόδῳ Ἀυτοκρατορικὸν ἐπίτροπον Ἰβόλσκη, ἵνα ἐπιτραπῇ τῷ πρωθιερεῖ Ποπώφ νὰ μελετήσῃ τὰ ὡς ἄνω ἔγγραφα. «Ἡ ἔκδοσις τῆς παρούσης συλλογῆς τῆς διπλωματικῆς Ρωσικῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, γράφει ὁ Α. Ποπώφ (ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἔγγράφων τοῦ πρώτου μέρους (ρ. XIV—XV), ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἁγίων Τόπων τῆς Ἱερουσαλήμ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν μου εἰς τὰ ρηθέντα ἀρχεῖα».

Ἡ συλλογὴ τῶν ἔγγράφων τούτων, διαιρουμένη εἰς δύο μέρη, φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: *La question des lieux Saints de Jérusalem dans la correspondance diplomatique du XIX siècle par le père Alexandre Popoff, Supérieur de la Cathédrale St André à Cronstadt. 1re partie (1810—1850) St Pétersbourg 1910 καὶ 2me partie (1851—1853) 1911.*

Ὁ ἐγκύπτων εἰς τὴν μελέτην τῶν διπλωματικῶν τούτων ἔγγράφων εὐκόλως κατανοεῖ, ὅτι ταῦτα κέκτηνται μεγίστην σπουδαιότητα, ὅτε ἐπιχέοντα ἄπλετον φῶς εἰς πλεῖστα σκοτεινὰ σημεῖα τῆς ἱστορίας τῆς καθόλου ἐξελέξεως τοῦ ζητήματος τῶν ἁγίων Τόπων τῆς Παλαιστίνης κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα, διὰ τὸ ὅποιον ἡ Ὁρθόδοξος Ρωσσία κατήλθεν εἰς δεινὴν διπλωματικὴν πάλην πρὸς τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς Καθολικὴν Γαλλίαν. Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα μεταξὺ ἰδίως Ρωσίας καὶ Γαλλίας ὥξυνθη τὰ μέγιστα ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος καὶ παρέσχε τὴν κυρίαν ἀφορμὴν τῆς

κηρύξεως τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου. Ἐνεκα τοῦτου ἡ διπλωματικὴ ἀλληλογραφία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἁγίων Τόπων κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου (1851—1853) παρουσιάζει μέγιστον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σπουδὴν τοῦ ζητήματος αὐτῶν τῶν ἁγίων Τόπων καὶ διὰ τὸν ρόλον, τὸν ὁποῖον αὕτη διεδραμάτισε κατὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου. Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν σπουδαιότητα τῆς διπλωματικῆς ταύτης ἀλληλογραφίας διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἁγίων Τόπων, προβαίνομεν εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν κυριωτέρων ἐγγράφων ἐκ τῆς δαδόμου συλλογῆς αὐτῶν, καίτοι οὐκ ὀλίγα ἤδη ἐξ αὐτῆς ἐχρησιμοποιήσαμεν μεταφράσαντες εἴτε ἐπὶ λέξει εἴτε ἐν περιλήψει ἐν τῷ Β' τόμῳ τοῦ ἔργου ἡμῶν «Οἱ Ἅγιοι Τόποι ἐν Παλαιστίνῃ καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν δίκαια τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΑΝΑΓΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΗΜΙΣΥ
ΤΟΥ 19' ΑΙΩΝΟΣ

Μέρος πρώτον (1810—1850)

Ἀριθ. 1 Hubsch au Baron de Blom

Κωνσταντινούπολις τῇ 20 Δεκεμβρίου 1808

... Ὁ φανατισμὸς καὶ τὸ πνεῦμα τῆς μισαλλοδοξίας, τὰ ὅποια οἱ Ἀρμένιοι τρέφουσι πάντοτε κατὰ τῶν Καθολικῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐξεδηλώθησαν οὐ πρὸ πολλοῦ κατὰ τρόπον ὀλεθριώτατον. Οὗτοι ἔβαλον πῦρ εἰς τὰς Καθολικὰς καὶ Ἑλληνικὰς ἐκκλησίας τὰς ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ Ναφ τοῦ ἁγίου Τάφου, ἔχοντες τὴν προστασίαν τοῦ Μεγάλου Βεζύρου ἣσαν δὲ βέβαιοι, ὅτι τὸ ἐγκλημα αὐτῶν θὰ ἔμενεν ἀτιμώρητον, καὶ ἤλπιζον μάλιστα, ὅτι ὁ Βεζύρης θὰ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ ὦσιν οἱ μόνοι κάτοχοι τοῦ ἁγίου τούτου Τόπου¹.

Ἀριθ. 2 Italinsky au Comte Roumiantsoff

(Ἱταλίνσκι πρὸς τὸν Κόμητα Ρουμιαντσώφ)

Μπουγιούκδερε² τῇ 1 (13) Ἰουλίου 1813

Κύριε,

Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων (Πολύκαρπος) ἀπευθύνεται πρὸς ἐμέ, παρακαλῶν, ὅπως ὑποβάλω εἰς τὴν Αὐτοῦ Με-

1) Ἡ ιδιότης τοῦ γράφοντος δὲν δηλοῦται ὑπὸ τοῦ ἐκδότου τῶν ἐγγράφων Α. Ποκάφ. Πιθανὸν οὗτος ἦτο πρέσβυς τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

2) Προάστειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνθα ἡ θερινὴ ἔπαυλις τῆς Ρωσικῆς πρεσβείας.

γαλειότητα τὸν Αὐτοκράτορα (Ἀλέξανδρον Α') τὰς εὐλαβεῖς αὐτοῦ ἱκεσίας διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ἡ ἁγία Γῆ κατέχει μοναστήρια καὶ κτήματα ἐν ταῖς χώραις ταῖς παραχωρηθείσαις διὰ τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ὅτι ἔχει ταυτοχρόνως τὴν ἐξουσίαν νὰ διευθύνῃ αὐτὰ καὶ εἰσπράττῃ τὰς ἐξ αὐτῶν προσόδους. Δὲν ἀπήντησα ἐγγράφως σχετικόν τι εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην, παρεκτὸς νὰ φέρω αὐτὴν εἰς γνῶσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἵνα δυνηθῇ καὶ λάβῃ τὰς διαταγὰς τοῦ Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἐκτελῶ καθήκον, θέτων εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὸ πρωτότυπον τῆς ἐπιστολῆς, τὴν ὅποιαν μοὶ ἔγραψεν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων. Αὕτη ἐπισυνάπτεται ὧδε.

Ἀριθ. 3 Le Patriarche de Jérusalem Polycarpe à Italinsky
(Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος πρὸς τὸν Ἰταλίνσκι)

Ἐξοχώτατε πρέσβυ τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, κύριε, κύριε Ἀνδρέα Ἰταλίνσκι,

Τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ταπεινῶς ἐν Κυρίῳ εὐχομαι καὶ εὐλογῶ. Διὰ τοῦ παρόντος μου ἀναφέρω τῇ Ἐξοχότητί της, ὅτι μετὰ τὴν πρὸ ἑνὸς ἡδὴ χρόνου μεταξὺ τῶν δύο Αὐτοκρατοριῶν γενομένην εἰρήνην καὶ μετὰ τὴν διαίτησιν τῶν ὁροθεσίων τοῦ Προῦθου ποταμοῦ πολλὰ ἀκίνητα ὑποστατικά καὶ κτήματα τῶν κατὰ τὴν Μολδαυίαν ὄντων ἱερῶν μοναστηρίων, τῶν ὑποκειμένων τῷ Παναγίῳ Τάφῳ, ἔμειναν πέραν τοῦ Προῦθου ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Αὐτοκρατορικῆς τοῦ Μεγαλειότητος καὶ ὅτι τὰ ρηθέντα μοναστήρια, μᾶλλον δὲ ὁ Πανάγιος Τάφος, ὑστεροῦνται τὰ ἐτήσια εἰσοδήματα καὶ τοὺς καρποὺς τῶν διαληφθέντων ὑποστατικῶν διὰ ταῦτα τοῖνυν παρακαλῶ θερμῶς τὴν Ἐξοχότητά της διὰ τῆς παρούσης μου ταπεινῆς ἀναφοράς, ὅπως ἀναφέρῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰς τε τὴν προσκυνητὴν μοι Αὐτοκρατορικὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα καὶ εἰς τὴν ἁγιωτάτην Σύνοδον, μεσιτεύουσα, εἰ δυνατόν, ἵνα

κατ' οἶκτον βασιλικὸν ἐλεήσει τὰ ρηθέντα μοναστήριά μας μετὰ τὴν ὥς πρότερον, οὕτω καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δεσποτεῖαν καὶ χρῆσιν τῶν αὐτῶν ὑποστατικῶν τῶν πέραν τοῦ Προύθου κειμένων, ὡς προεῖπον, καὶ μετὰ τὴν ἀκώλυτον καὶ ἀνελλιπῇ τῶν τούτων ἐτησίων εἰσοδημάτων ἀπόλαυσιν· οὕτω δέομαι, καθότι εἰ μὴ προκαταλάβῃ τὸ βασιλικὸν ἔλεος τῆς γαληνότητός του, πάντως καὶ τὰ μοναστήρια ἐρημωθήσονται καὶ ὁ Πανάγιος Τάφος θέλει στερηθῇ τῆς ἐτησίου βοηθείας, ἧς ἀπελάμβανεν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὑποστατικῶν· εἰς ἀπάντησιν τῶν προκειμένων ἀφορῶντων δεινῶν καὶ συμφορῶν περιμένω τὸ ἔλεός σας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει αἰγι' Ἰουνίου κδ'

Ἀριθ. 8 (4) *Resumé des lettres, adressées par le Patriarche de Jérusalem à sa Majesté l'Empereur et au Prince Golitsyne*

(Περὶλήψις ἐπιστολῶν ἀπευθυνομένων ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Αὐτοκράτορα καὶ πρὸς τὸν Πρίγκιπα Γολίτσιν¹⁾)

Ἀπρίλιος 1815

Α'

Ὁ Πατριάρχης Πολύκαρπος²⁾ προσφέρει εἰς τὴν Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα τὰς ἀποστολικὰς αὐτοῦ εὐλογίας, ἀπονέμων Αὐτῇ τοὺς τίτλους τοῦ «εὐσεβοῦς προστάτου τῆς πίστεως καὶ νικητοῦ τῶν ἐχθρῶν τῆς χριστιανωσύνης». Δοξάζει καὶ εὐγνωμονεῖ τὸν Θεόν, διότι ὁ Αὐτοκράτωρ παρέστη εἰς τοὺς χριστιανούς κατὰ τοὺς ταραχώδεις τούτους καιροὺς ἰσχυρὸς προστάτης. Αἱ γενικαὶ συμφοραὶ κατέλαβον τὴν πόλιν τοῦ Σωτήρος. Ἄλλ' εἰς τοὺς δυστυχεῖς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πληροφορήσῃσι περὶ τούτου τὴν Α. Μεγαλειότητα. Αὕτη ἡσχο-

1) Αὐτοκρατορικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ ἀγιοτάτῃ Συνόδῳ.

2) Γράφει ὁ ἐν Κων/πόλει πρέσβυς τῆς Ρωσσίας Ἀνδρέας Ἰταλίνσκι πρὸς τὸν Κόμητα Ρουμιαντσώφ.

λείτο τότε περὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἐθνῶν. Εὐχαριστεῖ τὴν Α. Μεγαλειότητα, διότι ἐδωρήσατο εἰς τὸν ἅγιον Τάφον τὴν ἐν Ταϊγανίῳ Ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Τριάδος. Κατακλείει δὲ τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, ἐπαναλαμβάνων τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἀναλλοιώτου εὐδαιμονίας τῆς Α. Μεγαλειότητος, αἰτεῖται τὴν συνέχειαν τῶν εὐμενῶν Αὐτῆς διαθέσεων καὶ οὐδεμίαν ἐκδηλοῖ θετικὴν αἴτησιν.

Β'

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν Πρίγκιπα Γολίτσιν ὁ Πατριάρχης ἐκθέτει τὴν αἰτίαν, ἣτις ὑπηγόρευσεν αὐτὴν εἰς τὰ ὑπέροχα προσόντα, τὰ περικοσμοῦντα αὐτάν. Πληροφορεῖ αὐτὸν περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τῶν δυστυχιῶν, αἵτινες περικυκλοῦσιν αὐτὸν καὶ δὲν πύουσι νὰ ἀπειλοῦσιν. Αὗται προκαλοῦνται ὑπὸ τῶν αἵρετικῶν Ἀρμενίων, τῶν πυρπολητῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Κυρίου. Ὁ ναὸς οὗτος ἀνικοδομήθη· νῦν οἱ αὐτοὶ αἵρετικοὶ ἀπειλοῦσι τοὺς ναοὺς τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῆς Γεθσημανῆς. Τὸ περιστάτικόν τοῦτο ὥθησε τὸν Πατριάρχην νὰ ἀναπτύξῃ, πρὸ ἑξ μηνῶν, τὰς δυσχερείας τῆς καταστάσεως δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Πρίγκιπα Γολίτσιν, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἄρσιν αὐτῶν. Συνιστῶν ταῦτα παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ υποχρεώσῃ τὴν ἁγίαν Σύνοδον νὰ σταματήσῃ τὸν ροὺν τοῦ κακοῦ. Δὲν διαβλέπει ἄλλο φάρμακον εἰ μὴ τὸ τῆς ἐναντιώσεως τῆς Α. Μεγαλειότητος εἰς τὴν εἰσήγησιν τῶν καινοτομιῶν καὶ τὴν ὑποστήριξιν Αὐτῆς πρὸς ἐπαναφορὰν ἐν ἰσχύϊ τῶν ἀρχαίων διατάξεων. Παρακαλεῖ θερμῶς τὸν Πρίγκιπα Γολίτσιν νὰ λάβῃ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ὑπὸ σπουδαίαν ἐποφιν καὶ πληροφρόρησιν λεπτομερῶς τὴν Α. Μεγαλειότητα.

Ἀριθ. 9 (5) Projet de réponse de la part de Sa Majesté l'Empereur au Patriarche de Jérusalem

(Σχέδιον ἀπαντήσεως ἐκ μέρους τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Αὐτοκράτορος πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων¹⁾)

Ἀριθ. 10 (6) Projet de réponse au Patriarche de Jérusalem de la part du Prince Golitsyne

(Σχέδιον ἀπαντήσεως πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων ἐκ μέρους τοῦ Πρίγκιπος Γολίτσιν)

(Εἰς τὸν ἀριθ. 30. 1816)

Ἀγιώτατε Πάτερ καὶ Μακαριώτατε Πατριάρχα τῆς Ἱερουσαλήμ, Πρωθιεράρχα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σεβασμιώτατε καὶ τιμιώτατε,

Υπέβαλον εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Αὐτοκράτορα, τὸν σεπτὸν μου Κύριον, τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης ἀπηύθυνε πρὸς αὐτόν, ὡς καὶ ἐκείνην, δι' ἧς αὕτη ταυτοχρόνως μὲ ἐτίμησε. Δογίζομαι εὐτυχής, ὅτι ἠδυνήθην νὰ διαβιβάσω αὐτῇ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου μου. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐδέξατο μετὰ ζωηρᾶς συμπαθείας τὴν ἔκφρασιν τῆς Ὑμετέρας εὐγνωμοσύνης. Ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης θὰ λάβῃ διὰ τοῦ ἀπεστειλμένου Βαράνου de Stroganoff τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ἡ ἁγία Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας προσφέρει εἰς τὴν τῆς Παλαιστίνης, ὡς καὶ τὸ προῖδν τῶν ἐράνων τῶν διενεργηθέντων (ἐν Ρωσίᾳ) τῇ ἀδείᾳ αὐτῆς. Ὡς πρὸς δὲ τοὺς καταδιωγμοὺς ἐκ μέρους τῶν Ἀρμενίων, δι' οὓς ἡ Ὑ. Α. πικρῶς παραπονεῖται, θεωρῶ καθήκον νὰ ἀναγγεῖλω Αὐτῇ, ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπιθυμεῖ, ὅπως συνεργήσῃ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως Αὐτοῦ παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς λατρείας τῶν Ὁρθόδοξων χριστιανῶν ἐν Ἱερουσαλήμ ἐπὶ τῇ ἐάσει τῶν ἀρχαίων ἐθῶν

1) Ὅρα τὴν μετάφρασιν αὐτῆς παρὰ Ἀρχιμ. Καλλίστω, Οἱ Ἅγιοι Τόποι ἐν Παλαιστίνῃ καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν δίκαια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τόμ. Β' σελ. 390—91.

καὶ προνομίων τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου καθιερωμένων. Ὁ Κύριος ἡμῶν θὰ ἐπευλογήσῃ ἀναμφιβόλως τὰς ἀξιεπαίνους προθέσεις καὶ ἡ Ὑ. Α. θὰ ἔχῃ πρὸ τοῦ Ἀνωτάτου Κριτοῦ τὴν ἀξιομισθίαν, ὅτι ἐκυβέρνησε τὸ ποίμνιον αὐτῆς, ἐν καιρῷ τῆς κρίσεως, μετὰ ζήλου, συνέσεως καὶ ἀγάπης. Πρὸ πάντων ἡ ἀγάπη αὐτῆς, ἡ διδαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ θείου ἡμῶν λυτρωτοῦ, συνδιαλλάττει πάσας τὰς ἀκρότητας καὶ ἀφοπλίζει τὴν ἐχθραν καὶ ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης θὰ ἐπιμεληθῇ ἀναμφιβόλως νὰ ἐνώσῃ τὸ παράδειγμα πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ ἐμπράκτως τὴν καθαρότητα τῆς ἀγίας ἡμῶν λατρείας ὡς πρὸς τὰ ἄλλα δόγματα.

Παρακαλῶ τὴν Ὑμ. Ἀγιότητα, ἵνα μὲ μνημονεύῃ ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτῆς καὶ δεχθῇ τὴν τιμὴν τοῦ υἱικοῦ μου σεβασμοῦ.

Ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ

Ἀριθ. 11 (7) Πρίγκιψ Α. Γολίτσιν πρὸς τὸν Κόμητα Ἰ. Α. Καποδίστριαν¹

25 Μαΐου 1816

Ἐκλαμπρότατε Κύριε Κόμη μου Ἰωάννη Ἀντωνίου,

Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Πολύκαρπος ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸ Συνοδικὸν μέλος καὶ Ἐξαρχον ἐν Βεσσαραβία Μητροπολίτην Γαβριήλ, λόγον ποιούμενος περὶ τῆς πυρπολήσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Τάφου ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἡτήσατο δι' αὐτοῦ παρὰ τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου πρῶτον βοήθειαν πρὸς ἀπότισιν τῶν χρεῶν τῶν γενομένων κατὰ τὴν ἀ-

¹ Ὁ Ἰ. Καποδίστριας, κτησάμενος ἐν Εὐρώπῃ μεγάλην φήμην ἐπὶ διπλωματικῇ ἱκανότητι, ἐχημάτισε σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας ἀπὸ τοῦ 1809—1827 (Α. Μ. Ἰδρωμένου, Ἰωάννης Καποδίστριας Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, ἐν Ἀθήναις 1900, σελ. 24 καὶ 25.).

νοικοδόμησιν τῆς ρηθείσης Ἐκκλησίας, δεύτερον μεσολάβησιν ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ πρωτείου κατὰ τῶν ἀξιώσεων τῶν Ἀρμενίων, διεισδυσάντων εἰς τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ ἁγίους Τόπους καὶ τελούντων τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ δικαίωμα, κατὰ τὴν διαθεβαίωσιν τοῦ Πατριάρχου, ἀνήκεν ἔκπαλαι τοῖς ὁμοδόξοις ἡμῶν ἐν Ἱερουσαλήμ, τόσον διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις, ὅσον καὶ διὰ τὴν περιφρούρησιν τῶν καταδιωκομένων. Ἡ ἁγιωτάτη Σύνοδος ἐν τῇ ὑποβληθείσῃ ὑπ' αὐτῆς περὶ τοῦτου ἐκθέσει εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ἐξητήσατο τὴν προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς διατηρήσεως τοῦ πρωτείου καὶ τὴν ἄδειαν νὰ χορηγήσῃ αὐτῇ συγχρόνως εἰκοσι καὶ πέντε χιλιάδας ρουβλίων ἐκ τῶν ὑπαρχόντων καταλοίπων ἐκ καθορισθέντος ποσοῦ διὰ τοὺς ἁγίους Τόπους τῆς Παλαιστίνης.

Κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῆς ἐκθέσεως εἶχον καθήκον νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν κρίσιν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος μετάφρασιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως πρὸς τὸν πρώην Γοσποδάρων τῆς ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας Πρίγκιπα Ὑψηλάντην ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1814. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπένευσεν εἰς τὴν χορήγησιν 25 χιλιάδων ρουβλίων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ἐκ τοῦ ἀναφερομένου Παλαιστινοῦ ποσοῦ, διατάξας με νὰ ἀνακοινώσω τῇ ὑπουργῷ τῶν Οἰκονομικῶν περὶ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ρηθέντος ποσοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκλαμπρότητα διὰ τὸν Πατριάρχην· ὡς πρὸς δὲ τὸ ζήτημα τῆς διατηρήσεως τοῦ πρωτείου, νὰ ἀποστελῶ ὑμῖν τὴν πρὸς τὸν Πρίγκιπα Ὑψηλάντην ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, διὰ τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν πρὸς καταχώρισιν εἰς τὰς ὁδηγίας τοῦ ὑπουργοῦ ἡμῶν ἀπερχομένου εἰς Κων]πολιν. Συνεπεῖα τοῦτου ἀποστέλλων τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ Πρίγκιπος Ὑψηλάντου, ἐν ᾧ αὕτη μοὶ ἐκοινοποιήθη μετὰ μεταφράσεως, θεωρῶ καθήκον νὰ προσθέσω, ὅτι περὶ τῆς παραδόσεως τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκλαμπρότητι τῶν εἰκοσι καὶ πέντε χιλιά-

δων ρουβλίων πρὸς ἀποστολὴν τῷ Πατριάρχῃ ἀνεκοίνωσα νῦν τὴν Ὑψηλὴν θέλησιν τῷ ὑπουργῷ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἀριθ. 12 (8) Prince Ypsilanti au Prince Golistyne
(Πρίγκιψ Ὑψηλάντης πρὸς τὸν Πρίγκιπα Γολίστιν)

Τῇ 21 Μαρτίου 1816

Ἐνθυμεῖσθε, Πρίγκιψ μου, ὅτι ἐν τινι συνομιλίᾳ, ἣν ἔσχομεν περὶ τῶν καταβλιβόντων τὴν Ἱερουσαλὴμ δεινῶν καὶ τῶν καταδιωγμῶν, εἰς οὓς οἱ ἅγιοι Τόποι εἶνε ἐκτεθειμένοι, ἐξεδηλώσατε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἔχητε ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐμοῦ δὲ εἰπόντος, ὅτι εἶχον ἐπιστολὴν τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἐζητήσατε τὴν μετάφρασιν αὐτῆς. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μοι ἀπεστάλη ἐκ Κιέβου καὶ λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀποστείλω ὑμῖν συνημμένην ὥδε μετὰ μεταφράσεως, ἥς τὸ περιεχόμενον περιστρέφεται περὶ δύο σημεία: «προστασίαν καὶ χρηματικὴν βοήθειαν». Ὁ Αὐτοκράτωρ θὰ σταθμίσῃ ἐν τῇ συνέσει Του ὅ,τι ἡ κίνησις τῆς καρδίας Του καὶ τὰ θρησκευτικὰ Αὐτοῦ αἰσθήματα ὑπαγορεύουσιν Αὐτῷ νὰ πράξῃ καὶ ὁμῆς μὲν, Πρίγκιψ μου, θὰ ἔχητε τὴν ἀξίαν, ὅτι συνετελέσατε εἰς τὴν εὐόδωσιν ἔργου εὐσεβοῦς καὶ σωτηριώδους, ἐγὼ δέ, ὅτι ἐγενήμην παραίτιος τούτου.

Ἀριθ. 13 (9) Traduction de la lettre du Patriarche de Jérusalem au Prince Ypsilanti en date du 13 Juillet 1814
(Μετάφρασις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Πρίγκιπα Ὑψηλάντην ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1814)

Πρὸ πολλοῦ ἠθέλομεν νὰ γράψωμεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα καὶ θὰ ἐπράττομεν τοῦτο καὶ συχνάκις θὰ ἐπανελαμβάνομεν, ὥθούμενοι ὑπὸ μεγάλης ἐπιθυμίας νὰ ἐπικοινωνῶμεν διὰ γραμμάτων μετ' αὐτῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἰδιαίτερας πατρικῆς φιλίας, ἣν τρέφομεν πρὸς αὐτήν, ἀλλ' ὄντες ἠναγκασμένοι νὰ ὑποχωρῶμεν εἰς τὴν βίαν τῶν περιστάσεων, ἐτηρήσαμεν σιγὴν. Νῦν δὲ λύοντες αὐτήν, πληροφοροῦμεν κατ' ἀρχὰς τὴν

Ἑμετέραν Ὑψηλότητα, ὅτι δὲν ἐπαύσαμεν οὐτε θὰ παύσωμεν νὰ ἀναπέμπωμεν διαπύρους εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτῆς καὶ ἀπάσης τῆς ἐνδόξου οἰκογενείας αὐτῆς· εἴτα θὰ παρακαλέσωμεν αὐτήν, ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ τηρήσῃ πρὸς ἡμᾶς τὴν αὐτὴν φιλίαν, ὅταν αὕτη εἴχῃ πρὸς τὸν ἅγιον ἡμῶν πατέρα καὶ προκατόχον μακαριστὸν Πατριάρχην· οὕτω τηροῦμεν τὴν αὐτὴν φιλίαν πρὸς τὴν Ἑμετέραν Ἐκλαμπρότητα, ὅταν εἴχομεν πρὸς τὸν εὐκλεοῦς μνήμης Πρίγκιπα πατέρα ὑμῶν, οὕτω τὰ ἐπίζηλα προσόντα τῶν προκατόχων μεταδιβάζονται καὶ ἐνισχύονται ἐν ταῖς καρδίαις τῶν διαδόχων αὐτῶν, ὅταν ἐμπνέωνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων. Γνωρίζοντες τὸν εὐσεβῆ καὶ ἰδιάζοντα ζῆλον τῆς Ἑμετέρας Ὑψηλότητος ὑπὲρ τοῦ ἁγίου καὶ ζωηφόρου Τάφου καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων Τόπων τῶν περικυκλούμενων αὐτόν, παρακαλοῦμεν αὐτήν νὰ μεταχειρισθῇ ὅλα τὰ μέσα, τὰ ὅποια διαθέτει, ἵνα τύχωμεν τῆς προστασίας καὶ τῆς βοήθειας, ὧν ἐπείγοντως χρῆζομεν. Δὲν θὰ εἰσέλθω εἰς λεπτομερείας τῶν προηγουμένως συμβάντων, τ. ἔ. τῆς κινήσεως, εἰς ἣν παρεδόθησαν οἱ αἰρετικοί, τῶν ραδιουργιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὑπερόγκων ποσῶν, τὰ ὅποια διέθεσαν πρὸς κατάληψιν ὁλοκληρου τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἢ μέρους αὐτοῦ· δὲν θὰ ὁμιλήσω πλέον περὶ τῶν θλίψεων καὶ τῶν μεγάλων χρηματικῶν ζημιῶν, ὧν οἱ Ἀρμένιοι ἐγένοντο ὑπαίτιοι, διότι ταῦτα εἶναι γνωστά διὰ τῶν ἐγκυκλίων ἡμῶν πρὸς πάντας τοὺς Ὀρθόδοξους. Νῦν δύο κακὰ καταθλίβουσιν ἡμᾶς, ἐναντίον τῶν ὁποίων εἴμεθα λίαν ἀδύνατοι, ἵνα ἐπιτυχῶς ἀγωνισθῶμεν. Τὸ πρῶτον εἶναι, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ μηδὲν δυνηθέντες νὰ κερδήσωσι διὰ τῆς πυρκαϊᾶς, τοῦ χρυσοῦ καὶ τῆς ραδιουργίας ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, ἔστρεψαν τὰς ἐπιθέσεις αὐτῶν κατὰ τῶν πέριξ ναῶν τῆς Γεθσημανῆς καὶ τῆς Βηθλεὲμ καὶ διὰ ψευδοῦς φηρμανίου τοῦ Σουλτάν Σελήμ, ὅπερ ἀντέγραψαν τῇ διαταγῇ τοῦ Vanli-Ali-Pacha ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ παραδοθέντος ἡμῖν τῷ 1737 καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα μόνον, καθὼς φαίνεται, ἡλλάγη, ταῦθ' ὅπερ συνάδει πρὸς τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀρχιε-

κτονος, μετασχόντος ἐπίσης τῆς συνωμοσίας, δι' οὗ χυρῖζονται, ὅτι ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα, οἷα καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι, ὅτι τελοῦσι τὴν λειτουργίαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ φάλλουσι ταυτοχρόνως, ὅπως αὐτοί, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς Ὀρθοδόξους ἢ νὰ προσεύχονται εἰς τὸν Θεὸν μετὰ τῶν αἵρετικῶν ἢ νὰ ἐγκαταλείψωσιν εἰς αὐτοὺς τοὺς ναοὺς τούτους· ἐναλλαγὴ θλιβερωτάτη, ἣτις ἐπαυξάνει τὴν θλίφιν ἡμῶν. Τὸ δεῦτερον εἶναι, ὅτι ὁ ἅγιος Τάφος εἶνε τόσον βεβαρημένος ὑπὸ τῶν χρεῶν, ὥστε θὰ ἦτο ἄδύνατον ταχέως νὰ ἀπαλλαγῶμεν αὐτῶν. Διὰ τὰ δύο ταῦτα ἀντικείμενα δὲν ἔχω ἄλλην ἐλπίδα μετὰ Θεὸν ἢ τὰ εὐσεβῆ αἰσθήματα τοῦ διὰ χειρὸς τοῦ Παντοδυνάμου ἑοτεμμένου Ἀρχοντος, ἵνα ἢ ὁ προστάτης τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἀλλὰ πῶς καὶ διὰ ποίου μέσου θὰ δυνηθῶ νὰ προσάγω τὰς εὐχάς μου εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ; Ἐχω ἀνάγκην, ὡς ὄργανου φιλανθρώπου προσώπου, ἵνα δι' αὐτοῦ καταστήσω γνωστὸν εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὴν λυπηρὰν θέσιν μου καὶ τὴν ἰταμότητα, μεθ' ἧς οἱ αἵρετικοὶ προσβάλλουσι τοὺς ἁγίους Τόπους τῶν Ὀρθοδόξων. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα, ἵνα μὲ βοηθήσῃ καὶ μὲ καθοδηγήσῃ ἐν τῇ θλίψει μου καὶ μὲ συστήσῃ εἰς τὸν προσήκει.

Ἐπεθύμουν νὰ γράψω καὶ αὐτῇς πρὸς τὴν Σύνοδον, πρὸς ἣν ἔγραψα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης συμφορᾶς τῆς ἐπισυντάσεως εἰς τὸν ἅγιον Τάφον, ἀπευθύνας τὰς ἐπιστολάς μου διὰ τοῦ Ἐξάρχου Γαβριήλ. Μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι εἶχεν ἀποστείλει αὐτάς, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον ἔτι ἀπάντησιν. Ἡ ἀπάντησίς μου, Πρίγκιψ μου, εἶνε τόσον ἀπλῆ, ὅσον καὶ σύντομος: Ἵνα οἱ Ἀρμένιοι κατέχωσιν ὅ,τι κατεῖχον πρὸ δέκα ἐτῶν, ἵνα προσέρχωνται τῇ ἀδείᾳ ἡμῶν εἰς προσκύνησιν τοῦ ἁγίου Σπηλαίου καὶ τοῦ πανσέπτου Θεομητορικοῦ μνήματος ἐν Γεθσημανῇ, ὡς τοῦτο πάντοτε ἐγένετο· ἀλλὰ νὰ ἀπέχωσι τῶν καινοτομιῶν, αἵτιτες προξενοῦσι ταραχάς, σκάνδαλα καὶ μεγάλας ἀπωλείας· δεῦτερον, ἐπειδὴ ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ἁγίου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἀνετέθη εἰς τὴν σύμπραξιν πάντων τῶν Ὀρ-

θοδόξων, παρακαλούμεν, ἵνα οἱ Ρῶσσοι Ὅρθόδοξοι, ὅπως ἡμεῖς, συνδράμωσιν ἡμῖν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ βάρους τῶν χρεῶν. Ἡ ἐκπλήρωσις τῶν δύο τούτων αἰτήσεων ἐξαρτᾶται μόνον ἐξ ἑνὸς βλέμματος τῆς Αὐτοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἀηττήτου Μεγαλειότητος, ἣτις ἀποκαθιστᾷ τὰ δίκαια τῶν λαῶν καὶ ἣτις ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ ἀδικήματα αὐτῶν. Κρίνατε λοιπόν, Πρίγκιψ μου, καὶ καταστήσατε γνωστὰς εἰς τὸν μέγιστον τῶν βασιλέων τὰς ἀνάγκας μου καὶ τὴν βαθεῖαν θλίφίν μου· καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἀνταμείψῃ τὸν ζῆλον, τὸν ὅποιον θὰ ἐπιδείξητε διὰ τὰ ἅγια αὐτοῦ σκηνώματα καὶ διὰ τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν βοήθειαν, ἃς θὰ παράσχητε ἡμῖν ἐν τῇ κρίσει καὶ δεινῇ θέσει ἡμῶν.

Ἀριθ. 15 (10) Affaires de l'Eglise. (Projet d'instruction additionnelle à l'envoyé Baron de Stroganoff)

(Ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας. Σχέδιον προσθέτου ὁδηγίας πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον Βαρῶνον Στρογανωφ) ¹

Πειρούπολις τῇ 13 Ἰουνίου 1816.

... Τὰ ἐπίμονα καὶ ἐπανελημμένα διαβήματα, τὰ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων παρὰ τῇ ἀγιωιάτῃ Συνόδῳ τῆς Ρωσσοικῆς Ἐκκλησίας γενόμενα, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐφελκύσωσιν ἰδιαζόντως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὴν προσοχὴν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος.

Δεπτομερῶς πληροφορηθεῖσα περὶ τῶν συμφορῶν, τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καταθλιφασθῶν τὴν κοιτίδα τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης ἐκτίησας τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ λυπηρὰ κατάστασις, εἰς ἣν ἡ Ἐκκλησία τῆς Παλαιστίνης περιῆλθε, προήρχετο ἐκ δύο κυρίων αἰτίων:

1) Ἀπὸ τῆς ἐλλείψεως χρηματικῶν πόρων πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ βάρους τῶν χρεῶν, τῶν συνομολογηθέντων κατὰ τὴν ἀνακρίνισιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Π. Τάφου.

1) Νέος Πρέσβυς τῆς Ρωσσίας ἐν Κων]πόλει.

2) Ἀπὸ τῶν διωγμῶν καὶ παντοειδῶν σφετερισμῶν, δι-
ὼν οἱ ζηλωταὶ τῶν ξένων κοινοτήτων ἀγωνίζονται, ἵνα ἐπι-
τύχωσι τὴν ἀποκλειστικὴν κυριότητα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστά-
σεως καὶ τῶν περὶ τὴν Ἱερουσαλήμ ἁγίων Τόπων.

Πρὸς θεραπείαν τοῦ πρώτου κακοῦ ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατο-
ρικῇ Μεγαλειότης . . . ἐντέλλεται τῷ πρέσβει Αὐτοῦ ἐμπι-
στευτικῶς νὰ παραδώσῃ τῷ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων τὸ ποσὸν
εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων ρουβλίων κατὰ τρόπον μηδαμῶς
ἐκθέτοντα τὸν Πρωθιεράρχην τοῦτον. Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτε-
ρον κακόν, προσερχόμενον ἐκ τῶν σκευωριῶν καὶ τῶν αὐθαιρέτων
παρεισδύσεων, εἰς ἃς ἀκαταπαύστως εἶναι ἐκτεθειμένη ἡ Ἐκ-
κλησία Ἱεροσολύμων, ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότης ἐν-
τέλλεται τῷ πρέσβει αὐτῆς Βαρώνῳ Στρόγανωφ, ἵνα περὶ τούτων
φιλικῶς καὶ ἐπανειλημμένως ποιήσῃται λόγον τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ.
Ὑποδεικνύων εἰς τὴν Κυβέρνησιν ταύτην τὴν εὐχαρίστησιν, μεθ'
ἧς ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότης θὰ ἔβλεπε τὴν πλειο-
νότητα τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων τῆς Πύλης προστατευομένην
ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς λατρείας αὐτῆς ἐν Ἱερουσαλήμ, ὁ Βα-
ρῶνος Στρόγανωφ θὰ προσπαθήσῃ νὰ καταπεισῇ τὸ Ὀθωμανι-
κὸν Ὑπουργεῖον, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τῆς Ρωσσίας ἐπέμβασις αὕτη
στηρίζεται ἐπὶ τὰ ἀγνότερα αἷτια καὶ πρὸς τὰ ἀληθῆ συμφέ-
ροντα τῆς Ὑψηλῆς Πύλης συμφωνέτερα. Πρόδηλον, ὅτι ἡ Πύλη,
ἐν εὐθύτητι προστατεύουσα τοὺς Ὀρθόδοξους χριστιανούς, κτᾶ-
ται οὕτω τίτλους ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν καὶ ὑπεραμύνε-
ται τῶν ἰδίων αὐτῆς συμφερόντων. Τουναντίον ἀνεχομένη καὶ
βοηθοῦσα τὰς ἀδίκους ἀξιώσεις τῶν ξένων παραβιάπτει τὰ
ἀληθῆ συμφέροντα καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀσφάλειαν, μηδὲν ὄφελος
ποριζομένη ἐκ συγκαταβάσεως, ἣν ἀποδοκιμάζουσι τὸ τε συμ-
φέρον τοῦ κράτους καὶ ἡ δικαιοσύνη.

Ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος θὰ ἐπιμεληθῇ,
ὅπως παραστήσῃ τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα κατὰ τὸν μᾶλλον
εὐθετον τρόπον, χωρὶς νὰ ἀμελῇ συγχρόνως νὰ περιβάλλῃ
ταῦτα διὰ τύπων κανονικῶν καὶ νομίμων, ἵνα ὀριστικῶς ἐπι-

τύχη τῆς καὶ αὐθις ἐγκαταστάσεως τῶν Ὁρθοδόξων ἐν ταῖς προνομίαις, ὧν ἀνέκαθεν ἀπέλαυον ἐν τῇ Ἱερουσαλῇ καὶ τοῖς περιχώροις αὐτῆς.

Ὅταν δὲ συμπέσῃ, ὅπως ποιήσῃται διαδήματα ἄμεσα ἢ ἔμμεσα περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Μεγχειώτης θὰ μεριμνήσῃ, ἵνα ἐξοικονομῇ τὰ πρόσωπα καὶ μὴ διακυβεύῃ τὴν ἀσφάλειαν αἰουδήτινος, καθιστῶν αὐτὸν ὑποπτον τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ . . .

Ἀριθ. 16 (41) Lettre du Patriarche de Jérusalem Polycarpe¹

(Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Πολυκάρπου)

Κωνσταντινούπολις τῇ 26 Ὀκτωβρίου 1816

Ἐξοχώτατε,

Ἐλαβον μετ' ἀνεξαλείπτου καὶ ἀφάτου χαρᾶς τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης εὐηρεστήθη νὰ μοι ἀπευθύνῃ διὰ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Καισαρίου. Τὰ ἐπανειλημμένα τεκμήρια, τὰ ὁποῖα ἐξ εὐσεβῶν αἰσθημάτων παρέχετε καὶ ὁ διάπυρος ὑμῶν ζῆλος νὰ ὠφελήσῃτε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ τοὺς ἀγίους Τόπους μετ' πληροῦσιν ἐκτιμήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ πρόσωπον ὑμῶν. Δαφιλεῖς ἀπονέμων πρὸς ὑμᾶς τὰς εὐλογίας μου, ὑψῶ χεῖρας ἱκέτιδας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ παρακαλῶ αὐτόν, ἵνα περιφρουρῇ ὑμᾶς.

Ἀποστέλλω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα σύντομον ἐκθεσιν τῶν καινοτομιῶν, αἵτινες εἰσῆχθησαν ἀπὸ τινων ἐτῶν εἰς τοὺς ἀγίους Τόπους τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῆς Γεθσημανῆς ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων . . . Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης θὰ ἴδῃ ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ ἐκθέσει τὰς ἀδίκους ἀρπαγὰς καὶ τὴν θρασύτητα, μεθ' ἧς καταπατοῦσι τὰ δίκαια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

1) Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐν Κων[σταντινῇ] Πόλει Ρῶσον πρέσβυν Βαρώνον de Stroganoff.

Θὰ εὕρητε ἐν τῇ συνέσει ὑμῶν καὶ τῇ εὐσεβείᾳ τὰ μέσα
νὰ βοηθήσητε τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου καὶ θὰ συντελέσητε πρὸς κα-
τάπαυσιν τῶν καταχρήσεων τῶν ἀσεβῶν. Οἱ διωγμοὶ αὐτῶν,
αἱ ἀπώλειαὶ καὶ τὰ κακὰ, τὰ ὅποια ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἐδοκιμά-
σαμεν, εἶναι ἀπειράριθμα· θὰ κατεχρώμην τοῦ χρόνου τῆς Ὑ-
μετέρας Ἐξοχότητος, ἐὰν ἤθελον νὰ ἐκθέσω αὐτῇ ταῦτα λεπτο-
μερῶς· ἀλλ' αἱ τελευταῖαι τάσεις αὐτῶν εἶναι ἀφόρητοι. Κατὰ
τὴν ἐνδοξον ὑμῶν ὑπουργίαν ἐλπίζομεν, ὅτι θὰ ἴδωμεν τὸ τέλος
αὐτῶν, χωρὶς νὰ προκύψῃ νέος κίνδυνος μήτε διὰ τὴν Ἐκ-
κλησίαν μήτε δι' ἡμᾶς.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ἀρχιμ. Κάλλιτος

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Tillmann, Fritz, Die katholische Sittenlehre. Die Verwirklichung der Nachfolge Christi. Erster Teil: Die Pflichten gegen Gott. (Handbuch der katholischen Sittenlehre, τόμ. IV, 1). Düsseldorf (L. Schwann) 1935, σελ. 316.—8ο RM^κ δδ. 10, δμ. 12.

Ὁ ἐπιφανὴς καθηγητὴς τῆς Ἠθικῆς θεολογίας ἐν τῇ καθολικῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Βόννης κ. Fr. Tillmann ἤρξατο ἐκδίδων τὸν δεύτερον τόμον τῆς κυρίως Ἠθικῆς αὐτοῦ· ἐμφανίζεται δ' οὗτος ὡς τέταρτος κατὰ σειράν τόμος ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῳ Handbuch der katholischen Sittenlehre. Τούτου προηγοῦνται ὡς φιλοσοφικὴ καὶ ψυχολογικὴ μὲν θεμελίωσις τῆς ὅλης Ἠθικῆς οἱ δύο πρῶτοι τόμοι ὑπὸ τῶν καθηγητῶν: Th. Steinbüchel, Die philosophische Grundlegung der katholischen Sittenlehre καὶ τοῦ Th. Müncker, Die psychologische Grundlegung der katholischen Sittenlehre, ὑπὸ δὲ τοῦ κ. Tillmann ὁ τρίτος τόμος: Die idee der Nachfolge Christi, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ γενικὴ Ἠθικὴ. Νῦν ὁ τέταρτος τόμος πραγματεύεται τὴν πραγματοποίησιν τῆς μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἥτοι τὸ εἰδικὸν καὶ πρακτικὸν μέρος τῆς χριστιανικῆς Ἠθικῆς ἢ τὴν καθηκοντολογία, ὑποδιαιρούμενος εἰς τρεῖς ἡμιτόμους, ἐξ ὧν ἐν μὲν τῷ ἐκδοθέντι α' γίνεται λόγος περὶ τῶν καθηκόντων πρὸς τὸν Θεόν ἢ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, ἐν τῷ β' περὶ τῶν καθηκόντων πρὸς ἑαυτὸν ἢ τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπης καὶ ἐν τῷ γ' περὶ τῶν καθηκόντων πρὸς τὸν πλησίον ἢ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Τῷ ὄντι, ἐν τῷ τριπλῷ τούτῳ κύκλῳ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, ἑαυτὸν καὶ πλησίον συντελεῖται ἡ ἰδέα τῆς μιμήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἐφ' ὅσον ἐν αὐτοῖς ἐκδηλοῦται ὁ ὑπερφυσικὸς βίος τοῦ ἀναγεννημένου ἀνθρώπου, ὁ ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ τάξει τῆς δημιουργίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεθέντος φυσικοῦ ἐδραζόμενος καὶ αὖξων.

Ἐν τῷ μετὰ χεῖρας πρώτῳ ἡμιτόμῳ ἐκτίθενται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκοντα, ἥτοι αἱ τρεῖς θεολογικαὶ λεγόμεναι ἀρεταὶ μετὰ τῆς τοῦ σεβασμοῦ τοῦ Θεοῦ. Τούτων προτάσσεται ἐν εἰσαγωγικῶν οἰονεὶ κεφάλαιον περὶ εὐσεβείας (σ. 12—57), ἐν ᾧ συγκεφαλαιοῦνται οὕτως εἰπεῖν πᾶσαι αἱ σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, ἐξεταζομένης τῆς ἐννοίας, φύσεως, βάσεως καὶ τῶν καρπῶν τῆς εὐσεβείας, ἰδιαιτέρου γινομένου λόγου περὶ τῆς εὐσεβείας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Παύλου (πρβλ. καὶ τὴν πραγματείαν τοῦ σ. Die Frömmigkeit des

Herrn und seines Apostels Paulus, Düsseldorf, 1920). Ἐπακολουθοῦσι δὲ τὸ β' κεφ. περὶ τῶν τριῶν ἀρετῶν: πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν (σ. 58—183) καὶ εἶτα τὸ γ' καὶ τελευταῖον κεφάλαιον περὶ σεβασμοῦ τοῦ Θεοῦ (virtus religionis, σ. 184—291), ἐν ᾧ συνεξετάζονται τὰ περὶ προσευχῆς, θυσίας, λατρείας, ὄρκου, ὁρκουλισμοῦ καὶ πνευματισμοῦ, ὥς καὶ θεοσοφίας καὶ ἀνθρωποσοφίας. Τοῦ ὅλου ἔργου προτάσσεται μὲν πῖναξ τῶν περιεχομένων (σ. 7—8) καὶ βριχεῖα εἰσαγωγή (σ. 9—10), ἐπιτόσσεται δὲ πῖναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων (σ. 292—316).

Τοιοῦτον ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς τὸ περιεχόμενον τοῦ α' τμήματος τῆς εἰδικῆς χριστιανικῆς Ἠθικῆς τοῦ κ. Tillmann. Λαμβανόμενου ὑπ' ὄψει, ὅτι καὶ οἱ τρεῖς κύκλοι τῶν καθηκόντων ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, ἑαυτὸν καὶ πλησίον συναποτελοῦσιν ἐν τῇ πολλότητι καὶ ποικιλίᾳ αὐτῶν ἑσωτερικὴν ἐνότητα, ἅτε τῶν δύο τελευταίων κύκλων ἀπορροδόντων ἢ μᾶλλον ἑμπεριεχομένων ἐν τῷ πρώτῳ, καθ' ὅσον ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἠθικῇ πάντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου τὰς ρίζας αὐτῶν ἔχουσιν ἐν τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ, ἀποβαίνοντα ἐν τέλει καθήκοντα κυρίως πρὸς τὸν Θεόν, πρόδηλος εἶνε ἡ μεγάλη σημασία τοῦ πρώτου τούτου τμήματος διὰ τὴν καθόλου καθηκοντολογίαν καὶ ἀρετολογίαν. Ἡ κατανομή καὶ ἡ διαπραγμάτευσις τῆς ὕλης γίνεται κυρίως κατὰ τὴν ἐν κοινῇ χρήσει μέθοδον: θετικῶς ἐκτίθεται ἡ σημασία τῶν ἐπὶ μέρους ἀρετῶν, ἀρνητικῶς δὲ αἱ σπουδαιότεραι παραλείψεις αὐτῶν. Πανταχοῦ διαπιστοῖ τις σαφήνειαν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ ἐκθέσει, ὥς καὶ πλουσίαν χρῆσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ μάλιστα τῆς Κ. Διαθήκης, μεταξὺ τῶν ἐργατῶν τῆς ὁποίας ἄλλως τε ὁ σ. τυγχάνει λίαν εὐφήμως γνωστός. Πρὸς τούτοις ἀξία ἐξάρασης εἶνε ἡ μεγάλη προοπτικὴ τοῦ α. ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ ἡθικοῦ κόσμου καὶ ἡ ἐντεῦθεν παρεμβολὴ καὶ συνανάπτυξις μετὰ τῶν ἡθικῶν καὶ ποικίλων ἄλλων νέων συνσφῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων, μετ' ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν πρὸς πραγμάτων τοῦ χριστιανικοῦ ἡθικοῦ ἰδεώδους ἐπιπροσθούτων ἐν τῇ μεταπολεμικῇ ἰδίᾳ κοινωνίᾳ μεγάλων ἐμποδίων.

Παραλείποντες ἐνταῦθα τὴν ἀνάκρισιν ἐξ ἐπ'ὸψεως ὀρθοδόξου τῶν σημείων ἐκείνων, ἐν οἷς διίστανται ἡ Ἀνατολικὴ καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, περιοριζόμεθα νὰ εὐχηθῶμεν τῷ σ. ὅπως εὐτυχῆσῃ καὶ ὁλοκληρώσῃ τὸ ἔργον του διὰ τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν ὑπολοίπων τμημάτων τῆς Ἠθικῆς θεολογίας.

Βερολῖνον, Ἰούλιος 1936

Ἰ. Ν. Καρμύνης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τὸ Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου.—Τῇ 8 τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου —ἀγομένης τῆς ἑορτῆς τῆς Γεννήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου— ἐλειτούργησεν ἐν τῷ πανηγυρίζοντι σεπτῷ Προσκυνήματι τῆς Γεθσημανῆς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Πέλλης κ. Μεθόδιος.

Ἐπέτειος ἐγκαινίων τοῦ Π. Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.—Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Π. Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως (13 τοῦ τοῦ μηνός), ἐτέλεσε τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ Καθολικῷ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀσκάλωνος κ. Βασίλειος.

Ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.—Μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγυρίσθη ἐν τῷ Π. Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως ἡ ἑτησία ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ (14 τοῦ μηνός). Τῇ παραμονῇ ὁ Μακαριώτατος Πατὴρ ἡμῶν καὶ Πατριάρχης κ. Τιμόθεος κατήλθεν ἐν ἐπιβαλλούσῃ παρατάξει μετὰ τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων καὶ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν εἰς τὸν Πανίερον Ναὸν καὶ ἐχοροστάτησεν εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, ψαλεῖσαν ἐν τῷ Καθολικῷ κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν τῶν Παρρησιῶν. Τῇ δ' ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς ἡ Α. Θ. Μακαριότης ἐτέλεσε τὴν θείαν μυσταγωγίαν αὐθις ἐν τῷ Καθολικῷ, συλλειτουργούντων τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πτολεμαίδος καὶ τῶν Σεβ. Ἀρχιεπισκόπων Πέλλης καὶ Ἀσκάλωνος. Συνήχετο κατὰ τὴν λειτουργίαν μέγα πλῆθος πιστῶν, παρῆσαν δὲ ὅτε ἐκλαμπρότατος Γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀν. Γῶγος ἐν στολῇ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ ὁ ἀναπληρῶν τὸν Γενικὸν πρόξενον τῆς Ρουμανίας ὑποπρόξενος κ. Ἀλ. Μποτέζ.

Εἰς τὴν μεγάλην εἴσοδον ἡ Α. Θ. Μακαριότης ἐμνημόνευσε τῶν Μεγαλειοτάτων Βασιλέων Ἀγγλίας, Ἑλλάδος, Ρουμανίας καὶ Νοτιοσλαβίας, ὡς καὶ τῶν κτιτόρων, ἀνακαινιστῶν καὶ εὐεργετῶν τῶν Παναγίων Προσκυνημάτων. Τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἐπηκολούθησεν

ἡ εἰδισμένη μεγάλη ἐν τῷ Π. Ναῶ λιτανεία, ἥς προέστη ἡ Α. Θ. Μακαριότης, μετέσχον δ' οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς, οἱ Ἀρχιμανδρίται καὶ κληρικοὶ τῆς ἐνταῦθα Ρωσικῆς Ἱεραποστολῆς. Ὁ Πατριάρχης φέρον κατὰ τὴν λιτανείαν τὸν Τίμιον Σταυρὸν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου ὑψωσεν αὐτὸν ἐν τῇ κρύπτῃ τοῦ Προσκυνήματος τῆς Εὐρέσεως καὶ ἐπὶ τοῦ Φρικτοῦ Γολγοθᾶ, τοῦ κλήρου λέγοντος ἐν κατανύξει τὸ «Κύριε, ἐλέησον».

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡ Α. Θ. Μακαριότης μετὰ τῶν προξένων καὶ τοῦ κλήρου ἀνῆλθεν ἐν πομπῇ ἐκ τοῦ Π. Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ὁπίων προσεῖπε κατὰ τὴν γενομένην ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ δεξίωσιν τάδε :

‘Ὁ Σταυρός!

‘Ὁ Σταυρὸς καὶ ὡς λέξις καὶ ὡς περιεχόμενον εἶναι ποίησις, δράμα, τραγωδία!

‘Ὁ Σταυρὸς καὶ εἰς προχριστιανικοὺς χρόνους ἀπὸ τὸ Θιβέτ καὶ τὰς Ἰνδίας μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ ἐν Νινευτ, ἐν Κνωσσῷ, ἐν τοῖς Φαραωνικοῖς τάφοις καὶ ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Σεράπιδος εὐρίσκεται ὡς διακοσμητικὸν σῆμα, ὡς σύμβολον, ὡς γεωμετρικὸν σχῆμα.

Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ ἔχῃ συμβολικά τοῦ Σταυροῦ παρατηροῦνται ὑπὸ τινων ἐν τῷ Τιμαίῳ τοῦ Πλάτωνος καὶ παρὰ τῷ φαίδρῳ Λουκιανῷ ἐν τῇ πύλῃ τῶν γραμμάτων Σ καὶ Τ.

Ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὁ Σταυρὸς ἐθεωρήθη μωρία καὶ σκάνδαλον καὶ σήμερον ἔτι οἱ Ἑβραῖοι ἐν Πολωνίᾳ, ὅταν συναντήσωσι Σταυρὸν, ἔχουσιν ἰδιαιτέραν μυστικὴν τυπικὴν ἀποστροφὴν : «κατηραμένος ἔσο σύ, ὅστις ἐδημιούργησας νέαν θρησκείαν».

Δι’ ἡμᾶς εἶναι ὁ τίμιος καὶ ζωοποιὸς Σταυρὸς, ὃν σήμερον ἰδίαις χερσὶ μετὰ φόβου καὶ πόθου ὑψώσαμεν ἐν τῷ τόπῳ τῆς Εὐρέσεως καὶ ἐν τῷ Φρικτῷ Γολγοθᾶ, ἡσπασθήμεν χεῖλεσιν ἀναξίους καὶ ὑμνήσαμεν ὕμνοις ἱκετηρίοις. Ἐσημειώσατε δὲ τὴν μεγάλην εὐλάβειαν τοῦ περιεσιῶτος λαοῦ.

Δι’ ἡμᾶς εἶναι ὁ τίμιος Σταυρὸς πύργος ἰσχύος τῶν ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, θεμέλιον ἀσάλευτον τῶν χριστιανῶν καὶ ὅπλον ἀκατανίκητον τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Δι’ ἡμᾶς εἶναι ὁ Σταυρὸς, ὅστις τὸ σημεῖον καθ’ ἐκάστην περιφερόμεν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν καὶ ὅστις κατὰ παράδοσιν σωθεῖσαν τῷ 806 ἔσχε τὴν ἀφαιτηρίαν ἀπ’ αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὅστις πρὶν κοιμηθῇ ἐτέλεσε τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ.

‘Αλλ’ ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ ὁ Σταυρὸς τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν. Ὁ Σταυρὸς, ὅστις ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ἀκροτάτου ἄκρου τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τοῦ τέλους τῆς Δύσεως καὶ ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ Βορρᾶ μέχρι τοῦ τέματιος τοῦ Νότου καὶ περὶ τοῦ ὁποίου εἰς ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος ἐστιχοῦργησεν· αὐτὸς καὶ μῆκος Σταυροῦ οὐρανοῦ ἰσοστάσιον» καὶ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ τούτου ἡ τάλαινα ἀνθρωπότης καθ’ ἐκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα σταυροῦται.

Ὁ τίμιος Σταυρὸς, οὗ τὴν Ὑψωσιν ἐπανηγυρίσαμεν σήμερον, ἔστω τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Ἀδελφότητι καὶ παντὶ τῷ χριστιανικῷ πληρώματι ὁδηγὸς καὶ φρουρὸς ἐν ταῖς σκέψεσιν, ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις. Ἀμήν.

Ἑορτὴ τῆς ἁγίας Θέκης.—Ἐπὶ τῇ ἐτησίᾳ μνήμῃ τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος Θέκης (24 τοῦ μηνὸς) ἐώρταζεν ὁ ἐν τῷ Κεντρικῷ ἡμῶν Μοναστηρίῳ φερώνυμος ναῖσκος. Τῇ παραμονῇ ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ ὁ ἑσπερινὸς τῆς ἑορτῆς μετ’ ἀρτοκλασίας, τῇ δ’ ἐπαύριον ἡ θεία λειτουργία, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου ἡμῶν Δεσπότη. Εἰς τὴν λειτουργίαν παρέστη ὁ Ἐκλαμπρότατος Γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀν. Γῶγος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὡμίλησε δ’ ὀρμηθεὶς ἀπὸ τῆς ἀναγνωσθείσης εὐαγγελικῆς περικοπῆς ὁ Παρασκευοφύλαξ Ἀρχιμ. Ἰωάννης.

Ἐπισκέψεις.—Τῇ 15 Σεπτεμβρίου ἐπισκέψατο τὸν Πατριάρχην ὁ Γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀν. Γῶγος.

— Τῇ 24 τοῦ μηνὸς ὡσαύτως ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῇ Α. Θ. Μακαριότητι ὁ Ἑλλήν πρόξενος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἥτις ἠτήσατο τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ ἀναχωρήσει αὐτῆς εἰς Ἑλλάδα.

— Τῇ 30 τοῦ μηνός, ἡ Α. Θ. Μακαριότης, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἐπιτρόπου τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Ἀρχιμ. Ναρκίσσου, ἐπισκέφθη τὰς ἐν ταῦθα Κεντρικὰς σχολὰς τοῦ Ἱ. Κοινοῦ, ἀκούσασα δὲ μαθήματα εἰς πάσας τὰς τάξεις, ἐπεκαλέσθη τὴν ἀνωθεν ἐνίσχυσιν ἐπὶ διδασκάλους καὶ μαθητευομένους ἐν τοῖς ἀρξαιμένοις πνευματικοῖς ἀγωνίσμασι.

Ἐναρξίς τῆς λειτουργίας τῶν σχολῶν Παλαιστίνης.—Κατὰ τὴν ἰσχύουσιν τάξιν, τῇ 15 Σεπτεμβρίου ἐπανήρχισεν ἡ λειτουργία τῶν ἀνά τὴν Παλαιστίνην ἡμετέρων σχολῶν.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων ἐν ταῖς Κεντρικαῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ σχολαῖς ἐτελέσθη ἁγιασμός, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἐπιτρόπου τῶν Ἐκπαιδευτικῶν, τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καὶ τῶν μαθητευομένων.

Διορισμοί.—Τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Φιλαδελφείας κ. Εὐδώρου παραιτηθέντος—ἐνεκα ἀσθενείας—ἀπὸ τῆς θέσεως Προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Κτημάτων Ἐπιτροπείας, διορίσθη ὑπὸ τῆς Ἀγίας Συνόδου ἀντικαταστάτης αὐτοῦ ὁ Ἀρχιμ. Φώτιος. Ἐν τῇ αὐτῇ Ἐπιτροπείᾳ προσελήφθη—συνοδικῇ ἀποφάσει—ὡς μέλος ὁ μοναχὸς Ἀβράμιος ἀντὶ τοῦ ὑποβαλόντος παραίτησιν Ἀρχιμ. Βησσαρίωνος.

— Ἐν τῷ Γυμνασίῳ τοῦ Ἱ. Κοινοῦ ἀνέλαβε καθήκοντα διευθυντοῦ ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων ὁ Ἀρχιμ. Φιλόθεος πρὸς ἰντικατάστασιν τοῦ μοναχοῦ Κλεοβούλου παραιτηθέντος.

— Εἰς δὲ τὴν κενωθείσαν—συνεπείᾳ τῆς τελευτῆς τοῦ Ἀρχιμ. Νείλου—ἡγουμενικὴν ἐν Βηθανίᾳ διακονίαν διορίσθη ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Νικοδήμου Ἀρχιμ. Φίλιππος, ὃν ἀντικατέστησεν ὁ Ἱερομ. Νεόφυτος.

Ἀποκατάστασις τῆς ἡσυχίας ἐν Παλαιστίνῃ.—Τῇ 29 Σεπτεμβρίου ἐτερματίσθη ὀριστικῶς ἡ πρὸ ἑξαμήνου κηρυχθεῖσα γενικὴ ἐν Παλαιστίνῃ ἀπεργία τοῦ Ἀραβικοῦ πληθυσμοῦ, ἥτις ἐνωρίτατα εἶχεν ἐξελεγχθῆ εἰς ἀληθινὴν τρομοκρατίαν, ἀσκουμένην καθ' ὅλην τὴν χώραν ὑπὸ ἐνόπλων συμμοριῶν. Ἡ λῆξις τῆς δημιουργηθείσης κινδυνώδους ἀνωμαλίας ἐπῆλθε καθ' ἣν στιγμήν ἐθεωρεῖτο ἐπικειμένη ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφασισθέντων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως αὐστηρῶν κατασταλικῶν μέτρων διὰ χρησιμοποίησεως τῆς ἐνισχυθείσης ἐπαρκῶς στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Ἡ ἐνάσκησις τῆς βίας ἀπετράπη χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῶν βασιλέων Χεϊζᾶνης καὶ Ἰράκ καὶ τοῦ Ἑμίρου τῆς Ὑπεριωρδανίας, οἵτινες διὰ ταῦτοσήμεου διαγγέλματος πρὸς τοὺς Ἀραβας τῆς Παλαιστίνης ἐκάλεσαν αὐτοὺς εἰς εἰρήνευσιν. Μετὰ τὴν μεσολάβησιν ταύτην, ἣν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀπεδέχθησαν, ἡ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀνωτάτη Ἀραβικὴ Ἐπιτροπὴ διὰ προκηρύξεως δημοσιευθείσης τῇ 28 Σεπτεμβρίου ἐκήρυττε τὸν τερματισμὸν τῆς ἀπεργίας καὶ ἀνταρσίας καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ ἐπὶ τὴν ὁμαλότητα ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς ἐπομένης ἡμέρας.

Συμπληρωματικῶς ἀναγράφομεν, ὅτι—κατὰ δημοσιευθεῖσαν πρό τινος ἐπίσημον ἀνακοίνωσιν—τὰ θύματα τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ταραχῶν ἀπὸ τῆς 6/19 Ἀπριλίου μέχρι τῆς 17/30 Σεπτεμβρίου συνεποσοῦντο

εἰς 1629, ἐξ ὧν 315 φονευθέντες, 512 βαρέως τραυματισθέντες καὶ ἐλαφρῶς 802.

Αἱ ὕλικαὶ ζημίαι δὲν ὑπελογίσθησαν εἰσέτι ἐπακριβῶς, θεωρεῖται ὅμως βέβαιον, ὅτι εἶνε μεγάλαι καὶ θὰ ἔχωσι δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐν γένει κινήσεως τῆς χώρας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

Ἐκ τοῦ «Ὁρθοδόξου Παρατηρητοῦ» πληροφορούμεθα, ὅτι κατὰ τὸ λήξαν σχολικὸν ἔτος 1935—1936 εἰς τὰς 250 Ἑλληνικὰς Κοινοτήτας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς ἐλειτούργησαν ὑπὲρ τὰ 400 Ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια, ἐξ ὧν 6 ἡμερήσια, τὰ δ' ὑπόλοιπα ἀπογευματινὰ. Ἐν αὐτοῖς ἐφοίτησαν 25000 μαθηταὶ καὶ μαθήτριάι καὶ ἐδίδαξαν 480 διδάσκαλοι καὶ διδασκάλισσαι. Σημειωτέον δ' ὅτι ἡ πρώτη ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνικὴ σχολὴ ἰδρύθη τῷ 1908.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ληξιάσης τῇ 31 παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου τῆς Συνδικτικῆς ΠΒ' περιόδου, ἐκλήθησαν, ὅπως, συνφθὰ τῷ Καταστατικῷ νόμῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῖς πρεσβείοις τῆς Ἀρχιερωσύνης, συγκροτήσωσι τὴν ἱερὰν Σύνοδον διὰ τὴν ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἀρχομένην ΠΓ' περίοδον οἱ Μητροπολίται Μαρωनीας, Λήμνου, Κασσανδρείας, Θεσσαλονίκης, Ἰωαννίνων, Μυτιλήνης, Ἡλείας, Μεσσηνίας, Σύρου, Δημητριάδος, Θεσσαλιώτιδος καὶ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας ἐν Λονδίνῳ

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας Μύρων Κριστέα συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀρχιδ. Δρος Ἀνδρέου Μάγερ, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἰουλίου Σκριμπάν, τοῦ γραμματέως αὐτοῦ Δρος Γρηγορίου Ἀνταλ καὶ τοῦ καθηγητοῦ Φλωριανού Γαλδῶ, ἀμφοτέρων κληρικῶν, μετέβη εἰς Λονδίνον περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου

ἐ.ἔ. πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας Κόσμο Λάγκ.

Τὰ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἀναγράφονται ἐν ἐκτάσει ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ Ἀγγλικῷ περιοδικῷ «The Christian East» τόμ. XVI, τεῦχος Ἰανουαρίου—Ἰουλίου 1936, σελ. 4, ἐξ οὗ περιληπτικῶς παραλαμβάνομεν τὰ ἀκόλουθα:

Ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης Μύρων μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἀφίκετο εἰς Λονδίνον τῇ 28 Ἰουνίου, γενομένης αὐτῷ τιμητικῆς δεξιώσεως ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ Βικτωρίας, ἐν ᾧ παρήσαν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας ἐν Λονδίῳ, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας Dr A. C. Don, ὁ Ἐπίσκοπος Γιβραλτῆρ, ὁ Ἐπίσκοπος Φούλαμ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Λονδίνου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Γερμανὸς Ἐξαρχος Βορείου καὶ Δευτικῆς Εὐρώπης μετὰ τοῦ ἐν Λονδίῳ Ἀρχιμανδρίτου Ἰ. Βίρβου, προϊσταμένου τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Sir Stephen Gaselee ἐκπρόσωπος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ Canon Douglas, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας ξεναγὸς τοῦ Πατριάρχου, ὁ Ἀδελσταν Ρίλεϋ, πρόεδρος τῆς Α. Ε. C. Α. Ἐπιτροπῆς καὶ ἄλλα μέλη τοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ χορὸς τῆς Ἀγίας Μαρίας τῶν Ἀγγέλων ἔψαλλε τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη».

Ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ὁ Πατριάρχης κατηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Westminster, ἐνθ' ἀπὸ τοῦ προσκυνήματος τοῦ Ἀγίου Ἐδουάρδου, Βασιλέως καὶ Ὁμολογητοῦ, πολιούχου τῆς Ἀγγλίας, ἐδεήθη ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου VIII, τῆς Βρεττανικῆς Αὐτοκρατορίας, τοῦ Βρεττανικοῦ Ἔθνους, τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐνώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου καὶ ἐδεήθη ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ κόσμου καὶ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πολέμῳ πεσόντων, μεθ' ὃ ὠδηγήθη εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Λάμπεθ, ἐν ᾧ ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντερβουρίας ἀπὸ τῆς 28 Ἰουνίου—2 Ἰουλίου. Ἀπὸ δὲ τῆς 2 μέχρι τῆς 7 Ἰουλίου κατέλυσεν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου τοῦ Westminster ὡς ξένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας.

Τῇ ἐπαύριον τῆς εἰς Λονδίνον ἀφίξεως (29 Ἰουνίου), ἐορτῇ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ἡ Α. Μακαριότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας τῆς ἐν Λονδίῳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ εἶπε τὸ «πιστεύω» καὶ τὸ «Πάτερ ἡμῶν» ρουμανιστί. Τὴν λειτουργίαν ἐτέλεσαν οἱ Ἀρχιμανδρίται Βίρβος καὶ Σκριμπάν, συλλειτουργούντων

καὶ τῶν ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς ἀκολουθίας Ἀνταλ καὶ Γαλδῶ, παρῆν δ' ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίῳ κ. Σιμόπουλος.

Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων προσεφώνησεν ἐπ' Ἐκκλησίας καταλλήλως τὴν Α. Μακαριότητα, ἐκφράσασαν ἐν ἀντιφωνήσει τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς ἐπὶ τῇ γενομένῃ θερμῇ δεξιῶσει ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος καὶ ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων, οὗ, προσεῖπεν, αἱ ἐξαίρετοι ὑπηρεσίαι ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ καὶ πάσῃ τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς προαγωγὴν τῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀγαθῶν σχέσεων εἶναι τοῖς πᾶσι γνωσταί.

Τῇ 30 Ἰουνίου ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας παρέδθηκε γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Ritz. Μεταξὺ τῶν κεκλημένων ἦσαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας, οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Δουβλίνου καὶ Θυατείρων, οἱ Ἐπίσκοποι Λονδίνου, Γλότσεστερ, Λίγκολν, Γιβραλτὰρ καὶ Φούλχαμ, Λόρδοι καὶ Ἀξιωματοῦχοι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ πρεσβευτὴς τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας ἐν Βουκουρεστίῳ, ὁ Canon Douglas καὶ πολλοὶ καθηγηταὶ καὶ ἄλλοι κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας.

Τῇ ἑσπέρῃ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Ἀθελσταν Ρίλεϋ παρέθετο δεῖπνον εἰς τὸ «Ἀθήναιον» καὶ ἐν μακρᾷ προπόσει αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου ἐμνημόνευσε τῶν ἱστορικῶν γεγονότων πρὸς προαγωγὴν τῶν σχέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πρωτεργατῶν τῆς κινήσεως ταύτης, διαδηλώσας τὸν θερμὸν αὐτοῦ πόθον καὶ βεβαίαν ἐκφράσας ἐλπίδα ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν.

Τῆς Πατριαρχικῆς ἐπισκέψεως εἰς Λονδίνον συμπρασούσης τῷ ἑορτασμῷ τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου, ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ἀρόδ παρέστη, προσκλήσει τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν, εἰς τὴν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Παύλου τελετὴν, καθ' ἣν ὡμίλησεν, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντερβουρίας. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν παρεκάθισεν εἰς γεῦμα, δοθὲν ὑπὸ τοῦ Λόρδου Δημάρχου τοῦ Λονδίνου εἰς τιμὴν τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς ὃ προσκεκλημένοι ἦσαν περὶ τοὺς χίλους.

Τῇ 3 Ἰουλίου ὁ Πατριάρχης Μύρων συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Canon Douglas καὶ τοῦ ἐκ τῆς συνόδου αὐτοῦ καθηγητοῦ Δρος Γαλδῶ μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Βούκιγγαμ καὶ ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν παρὰ τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου, παραταθεῖσαν περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν.

Τῇ 4 Ἰουλίου ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τῆς συνόδου αὐτῆς καὶ

τοῦ ξενιστοῦ Douglas ἐξέδραμεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καίμπριτζ καὶ διενεκτέρευσεν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνάκτορον τοῦ Λίγκολν, θερμοῦς τυχοῦσα δεξιώσεως καὶ ξενίας παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Λίγκολν.

Τῇ ὑστεραίᾳ παρηκολούθησε τὴν ἐν τῷ ἐκεῖ καθεδρικῷ ναῷ τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου θείαν λειτουργίαν καὶ ἠύλόγησε τὸ ἐκκλησίασμα, γευματίσας δ' ἐπέστρεψε σιδηροδρομικῶς μ.μ. εἰς Λονδίνον, ἵνα ἐπισκεφθῇ τὸν μέγαν ἀρχαῖον ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ Newark-Trent.

Κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐν Λονδίνῳ διαμονῆς αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης ἐποιήσατο διαφόρους ἀποχαιρετιστηρίους ἐπισκέψεις καὶ τῇ 7 Ἰουλίου μετὰ ἀποχαιρετιστήριον γεῦμα, δοθέν ὑπὸ τοῦ Canon Douglas ἐν τινι ἐστιατορίῳ τῆς ἀλλῆς τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ἡ Α. Μακαριότης μετὰ τῆς συνοδίας αὐτῆς ἀνεχώρησεν ἐκ τῷ σταθμοῦ τῆς Βικτωρίας, προπεμφθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθλοῦσαν Ρίλεδ, Sir Stephen Gaselee, Lord Noel Buxton, τῶν Ἐπισκόπων Γιβραλτάρ καὶ Φούλαμ, τοῦ Ρουμάνου πρεσβευτοῦ καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ ἄλλων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Βούλγαροι κληρικοὶ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Μητροπολίτου Σόφιας Στεφάνου μετέβησαν τελευταίως εἰς Νοτιοσλαβίαν, γενόμενοι φιλοφρόνως δεκτοὶ ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κέντρα τῆς χώρας, ἅτινα ἐπεσκέφθησαν. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν δύο ἐθνῶν, ἀποτελεῖ ἀνταπόδοσιν τῆς πρὸ δύο ἐτῶν γενομένης εἰς Βουλγαρίαν ἐπισκέψεως ὁμάδος Σέρβων κληρικῶν.

— Κατὰ πληροφορίας δοθείσας ὑπὸ τοῦ τμήματος γενικῆς στατιστικῆς ἐν Σόφιᾳ, οἱ κάτοικοι τῆς Βουλγαρίας ἀνήρχοντο τῷ 1926 εἰς 5.478.741, ἐξ ὧν 4.569.074 Ὀρθόδοξοι, 789.296 Μουσουλμάνοι, 46.431 Ἰσραηλίται, 40.347 Καθολικοὶ, 25.402 Ἀρμένιοι καὶ 7.022 Διαμαρτυρόμενοι.

ΝΕΩΤΕΡΑ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ *

Κατ' ἀνατολὰς τοῦ ὄρους τῶν Ἑλεῶν εἶναι ἡ Βηθανία ἡ πατρὶς τοῦ Λαζάρου εἶναι καὶ ὁ πρότος τοῦ τάφος¹. αὐτοῦ ἐγένετο ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ εἶναι τὰ μνήματα μάρθας καὶ μαρίας εἰς τὸ σποίλειον καὶ κρατιῦσιν αὐτῷ οἱ Τούρκοι καὶ παρακάτω τῆς Βηθανίας εἶναι ἡ πέτρα ὅπου ἐκάθισεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ ἐρηπῆντησαν μάρθα καὶ μαρία καὶ ὕπεν αὐτῷ· Κύριε εἰς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανε ὁ ἀδελφός ἡμῶν καὶ τότε τὸ λόγο αὐτοῦ ἀνέστησεν αὐτὸν τετραήμερον ὄντα εἰς τὸν τάφον. Καὶ ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς Βηθανίας πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς καὶ ἤφεραν τὸν πόλιν καὶ ἐκάθισεν καὶ προεπῆντησαν αὐτῷ ἔκραζον λέγοντες μετὰ βαθὺν καὶ κλάδον εὐλογιμένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου ὡς ἀνὰ ἐν τῆς ὑψίστης· ἀπὸ δὲ τῆς Βηθανίας καὶ κάτω² κατὰ ἀνατολὰς εἶναι σιγράτα ὅπου κατεβένι εἰς τὸν Ἰορδάνην ἕως μῆλια 6 καὶ εἰς τὸν κάμπον εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου καὶ κατὰ ἀνατολὰς μῆλια 8 εἶναι ἡ Ἑριχὼ³ καὶ ἔχει κάμπον εὐμορφον . . . καὶ αὐτοῦ ἀνέβη ὁ ζακχαῖος εἰς τὴν σιχομορέαν διὰ νὰ ἰδῇ τῶν Χριστὸν καὶ ἀπέχον ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 25· ἀνωθεν τῆς Ἑριχῶ εἶναι τὸ σαραντάριον ὄρος ὅπου ἐνίστευσεν ὁ Χριστὸς κατὰ τὸ

* Ἰδε Τεῦχος Θ' 1936, σελ. 505.

1) Εἰκὼν τῆς Βηθανίας.

2) Εἰκὼν τῆς μονῆς τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου.

3) Εἰκὼν τῆς Ἑριχοῦς.

Εὐαγγέλιον ἡμέρας 40 καὶ ἐπὶγεν καὶ ἐπήραξεν αὐτῶν ὁ σατανᾶς καὶ εἶνε σποῖλεον πολλὰ ὑψιλὸν κάτω δὲ εἶνε κρεμνὸς μέγας καὶ δημοβίατος καὶ εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ὄρους¹ τὰ γλυκᾶ ὕδατα τὰ ὁποῖα ἐμειέβαλε εἰς γλυκύτητα πρὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου² ὁ προφίτις Ἐλισέος ἀπὸ δὲ τῆς Ἱερικῶ κατ' ἀνατολὰς εἶναι μοναστήριον τοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάνου καὶ εἰς δύο μῆλια ἀπὸ τὸ μοναστήριον κατ' ἀνατολὰς εἶναι ὁ Ἰορδάνης ὅπου ἐβαπτίστη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὸ τοῦ τιμίου Προδρόμου αὐτοῦ εἰς τὸ χίλος τοῦ Ἰορδάνου ἥδεν ὁ Ἰωάννης τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ἴδει περιστερὰς αὐτοῦ ἐφάνι ἡ ἁγία τριὰς εἶναι δὲ καὶ τὸ σποῖλεον³ ὅπου ἠσίχαζεν ὁ Ἰωάννης ἐκεῖ ὅπου ἐβαπτίστην ὁ Χριστὸς ὀνομάζετο καθολικὸν καὶ ἀντικρὶ τοῦ καθολικοῦ εἶναι τὸ ὄρος ἐρμονιήμ· ἀπ' αὐτοῦ ὑπάγη ὁ προφίτις ἡλίας· πορεύεται δὲ ὁ Ἰορδάνης πλάγιος ἀπὸ ἄρκτου εἰς μεσεβρείαν καὶ ἀπέχει τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 30· πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἶναι ὄρη ὑψηλὰ καὶ αὐτοῦ ἦλθεν ὁ προφίτης Μωσῆς καὶ ἐπροσηύχετο πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ αὐτοῦ ἀπέθανε καὶ ἐτάφι ὑπὸ θεοῦ ἀγγέλου πρὸς δὲ τὴν ἐσotέραν ἔριμον εἶναι ὁ τάφος τῆς ὁσίας μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ἐποίησε δὲ ἐκεῖ χρόνους 41· ἀπέχει τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡμέρας 20 καὶ δεξιοῖα τοῦ Ἰορδάνου εἶναι τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορα ἡ νεκρὰ θάλασσα⁴. Νεκρὰ λέγεται ὅτι δὲν ἔχει κανένα ζωντανῶν πράγμα καὶ αὐτοῦ εἶναι ὁ τόπος τοῦ ἀνεψιοῦ Ἀβραὰμ καὶ κατεμποδίσθη(;) διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἦτον ἀρσενοκεχτία καὶ μηχία καὶ ἀμορτολί παρὰ πάντας· καὶ αὐτοῦ εἶναι ὁ τόπος τῆς

1) Εἰκὼν τοῦ Σαρανταρίου ὄρους.

2) Εἰκὼν τοῦ μοναστηρίου τοῦ Προδρόμου.

3) Εἰκὼν τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰορδάνου.

4) Εἰκὼν τῆς μονῆς τοῦ Ἀββᾶ Γερασίου.

κολάσεως καὶ γιγίξει μίλια ψ'· πλησίον τοῦ Ἰορδάνου εἶναι μοναστήριον τοῦ ἁβᾶ Γερασίου ὁποῦ ἐδούλεβεν αὐτὸν ὁ λέων διὰ τὴν θεάρεστόν του πολιτείαν καὶ ὃς δύο μῆλια ἀπὸ τὸ μοναστήρι εἶναι τὸ ἁγίασμα ὁποῦ εὗγαλεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ σαβᾶτιος διὰ προσευχῆς καὶ ἐρχόμενος πάλιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἔξω τῆς πύλης Δαμασκοῦ εἶναι ὁ ἄγρὸς τοῦ ἀγρήπα τοῦ βασιλέως ὁποῦ ἔστηλεν ὁ προφίτης Ἱερεμίας τοὺς μαθητάς βαρούχ καὶ ἄβημέλεχ διὰ νὰ κόψουν σίκα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ καθεζόμενοι εἰς ἓνα σποίλεον ἀπεκοιμήθησαν χρόνους 70 ὥς καὶ τὼς ἦτον αἰχμάλωτοι καὶ εἰς μίαν ἡμέραν εἶναι ἡ σαμάρια καὶ εἶναι κάστρον καὶ ἔξοθεν αὐτοῦ εἶναι τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ ὁποῦ εὗρεν ὁ Χριστὸς τὴν σαμαρήτην καὶ ἀπὸ τὴν σαμάριαν ἡμέρες 8 κατ' ἄρκτον εἶναι ἡ Τιβερενάδα θάλασσα ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἔξερχαιτε ὁ Ἰορδάνης ὁποῦ ἐψάρεβαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἔσποντας νὰ εἶνε μεγάλι λήμνι ὀνομάζεται θάλασσα· αὐτοῦ¹ . . . καὶ τὸ πλάτος 50² ἀριστερὰ δὲ τοῦ ναοῦ ἔχουσιν οἱ ἐρειηκοὶ τόπους ὁποῦ ψάλουν καὶ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη ἔχει βαπτιστήρια. Ἐξοθεν δὲ τοῦ ναοῦ ἀνατολὰς ἕως ἓνα στάδιον εἶναι τὸ σποίλεον εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἰωσήφ ὅταν ἤθελε νὰ φύγοι εἰς τὴν Αὔγουλτον εἰς τοῖς βρεφοκτονίας τὸν καιρὸν καὶ λαμβάνουσι χῶμα ἐξ αὐτοῦ καὶ ποιῇ ἡατρίας· ἀπὸ δὲ τις ἁγίας Βηθλεὲμ κατὰ ἀνατολὰς εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου ἀπέχει δὲ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ μῆληα 8 καὶ παρακάτω ἐὸς μῆληα 4 εἶναι ἡ λαύρα τοῦ ἁγίου σάβα καὶ αὐτοῦ ἐφονέφθη-

1) Ἐνταῦθα λήγει ἡ σελὶς καὶ ἡ ἐφεξῆς ἄρχεται διὰ τοῦ καὶ τὸ πλάτος . . . »

2) Εἰκὼν τῆς μονῆς τοῦ Σταυροῦ μετὰ κυπαρίσσου.

σαν οἱ ἀσκηταὶ ἀπὸ τῶν ἀθέων ἀράβων¹. εἶναι δὲ τὸ μοναστήριον εἰς τόπον δῆσβατον καὶ κριμνῶν ἔχει δὲ νῶν ὠρεώτατον μὲ τροῦλα καὶ ἱστορισμένον μετὰ μουσίου χρυσοῦ καὶ κτησμένον ὑπὸ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Ἐμμανουὴλ πορφυρογενίτου καὶ ὀπισθεν τοῦ βίματος τις ἐκλισίας κάτω εἰς τὸ ξηροπόταμον εἶνε τὸ σποῖλεον ὁποῦ εὐγαλε τὸ ἁγίασμα διὰ προσευχῆς τοῦ ἁγίου εἶνε καὶ ὁ τάφος του αὐτοῦ ἔξοθεν μετὰ κουβουκλίου καὶ αὐτοῦ ἴδεν ὁ ἅγιος στύλον πρὸς καὶ ἐποίησε τὴν ἐκλισίαν τοῦ ἐβαγγελισμοῦ αὐτοῦ πλησίον εἶναι σποῖλεον μέγα καὶ εἶνε ἐκλισία τοῦ ἁγίου Νικολάου². αὐτοῦ εἶνε τὸ κελίον Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, αὐτοῦ ἔγραψε τὴν ὀκτώηχον καὶ ἄλλα πολλὰ βοιβλήα καὶ συγγράμματα³ ὀφέλιμα ἔχει δὲ τὸ μοναστήριον ἐκλισιὲς 8 εἶναι τὸ καθολικὸν τὸν ἅγιον σαράντιον, τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, τοῦ Χρισσοστόμου, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου⁴. Εἰς τὸ ἀσκητήριον τοῦ ἁγίου ἔχει δύο πύργους δια φύλαξιν τοῦ μοναστηρίου ἀπὸ τοὺς ἀθέους ἀράβους· ἀπέχει δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 12 καὶ πρὸς τὸ βόρειον μέρος τις λαύρας εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, πρὸς δὲ τὸ νότιον μέρος τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος ἔχει καὶ πηγὴ ἁγιάσματος καὶ ἀπέχει τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 8· ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀνοθεν κατὰ μεσιβρίας εἶναι ὁ δὲ ἡ μαυρῇ ὁποῦ ἑκατὶκα ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ εἶναι δὲ ὁ οἶκός του αὐτοῦ καὶ εἶναι θαμένος αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ του σάρα καὶ υἱὸς Ἰσαὰκ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ληπί του γενεά αὐτοῦ ἐγένετο ἡ φιλοξενία πρὸς ἁγίας Τριάδος καὶ ἔχουσιν αὐτὸ οἱ Τούρκοι καὶ ἀπέχει τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 30· ἔξοθεν τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 2 εἶναι τὸ μοναστήριον ὁ σταυρὸς καὶ εἶναι τῶν

1) Εἰκὼν τῆς Ὁρεινῆς.

2) Εἰκὼν τῆς Ἐμμανού.

3) Εἰκὼν τῆς Γάξης.

4) Εἰκὼν τῆς Αὐδδης.

Ὁρθοδόξων¹ καὶ ἔχει ναῶν ὁρσώτατον μὲ τρούλα καὶ ἱστορισμένον μετὰ λαζαρίου τὸ δὲ ἔδαφος εἶναι ἱστορισμένον μετὰ ψυφίδον εἰς δὲ τὸ ἅγιον βίμα ὑποκάτω τις ἀγίας τραπέζις εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἔκοψαν τὸ δέντρον ἐν ἐσχάτις χρόνις καὶ ἐγένετο ἐξ αὐτοῦ ὁ τίμιος σταυρὸς καὶ ἀπαιτοῦσιν αὐτοῦ κανδύλας 3 καὶ ὁ ναὸς εἶναι τὸ μακρὸς ἰχνάρια 86 καὶ τὸ πλάτος 46 εἶναι δὲ τὸ μοναστήριον εἰς τόπον κατὰβαθρον καὶ ἔχουσι καὶ ἐκ τοῦ τιμίου ξίλου εἰς μῆαν ἰκὼνα τῶν ἀρχαγγέλων ἀπὸ δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ μῆλια 6 εἶναι ἡ ὀρινί· ναὸς ὠρσώτατος καὶ πλησίον αὐτοῦ εἶναι οἶκος τοῦ προφίτου Ζαχαρίου αὐτοῦ ἦλθε ἡ Παναγία καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἑλισάβετ καὶ ἦιον ἐκὴ μῆνας 3· σιμὰ τοῦ βίματος ἐγενίθη ὁ Προδρομος καὶ εἰς 2 στάδια εἶναι τὸ ὕδωρ τῆς ἀλεξίας λέγουσι δὲ τινὲς ἔλαχε τοῦ καθενὸς τὰ ἀμφοτίμια καὶ δυσμὰς μῆλια 3 εἶναι ἡ πέτρα ὅπου ἐσχίσθη καὶ ἐφύλαξε τὸν Προδρομον εἰς τὸν καιρὸν τῆς βρεφοκτονίας καὶ ἐξέρχεται βρύσις ἀγιάσματος εἰς αὐτὰ τὰ ὄρι εἶναι τὸ ὕδωρ ὅπου ἐβάπτισεν ὁ Ἀποστόλος Φίλιππος τὸν εὐνούχον ἐθίοπα· ἀπὸ δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ στάδια 60 εἶναι ἡ Ἑμαοὺς ἐκεῖ ὅπου λέγει τὸ Ἐβραγγέλιον εἰς Ἑμαοὺς κλὸν τὸν ἄρτον αὐτοῦ ἐφάνι ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς τὸν Κλεόπαν καὶ εἰς τὸν Λουκὰν καὶ εἶναι ἐκκλησία μεγάλοι τῶρα δὲ εἶναι ἔριμο μόνο τὸ νερὸ ὅπου στέκοι. Ἡ δὲ Γάζα ἀπέχει τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡμέρες 3 καὶ αὐτοῦ εἶναι τὰ σπήτια τοῦ σαιψῶν καὶ αὐτοῦ σιμὰ εἶναι τὰ μάγδαλα ὅπου ἦτον ἡ μαρία ἡ μαγδαλινὴ ἀριστερὰ τις Γάζοις ἡμέρα μία εἶναι ὁ πάνσεπτος ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου πανιερώτατος καὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν πλησίον τοῦ βήματος εἶναι . . . πλησίον αὐτοῦ εὗρεν ὁ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους ὅπου ἐψάρεβαν καὶ ὕπεν αὐτοῖς

1) Εἰκὼν τῆς Ἰόπης.

δεύται ὁποῖσο μου καὶ ποιήσο ἡμᾶς ψαράδες ἀνθρώπον αὐτοῦ ἦλθεν ὁ Χριστὸς¹ εἰς τὸ πλῆρον καὶ πάλιν αὐτοῦ ἐφάνη μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἰς τοὺς μαθητὰς ψαρέβοντας² καὶ ἐροτήσας ὁ Χριστὸς τὸν Πέτρον σίμον Ἰωνᾶ ἀγαπᾷς με καὶ τὰ ἐξῆς· αὐτοῦ εἶναι ἢ βοιστῆν ἢ πώλης Ἀνδρέου καὶ Πέτρου καὶ παρᾶνο εἶναι ἢ Γενισαρετ λίμνη εἰς τόπον ἔριμον εἰς ἐκεῖνα τῇ μέρῃ εἶναι τὸ ξηροπήγαδο ὁποῦ ἔρηψαν τὸν Ἰωσήφ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, διὰ τὸν ἐπούλησαν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους³ καὶ ἀπέχοι μῆλια 100 ἀπ' αὐτοῦ καὶ κάτω εἶναι ἡ Ναζαρετ εἰς τὴν ὁποῖαν ἐγενεεν ὁ Ἐβραγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ· αὐτοῦ ἀνεθράφη κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ παρ' ὀλίγον εἶναι τὸ Θαβόριον ὄρος⁴ εἰς τὸ ὁποῖον ἐμεταμορφώθη ὁ Χριστός· κοίτεται δὲ κατ' ἀνατολὰς καὶ αὐτοῦ πλησίον εἶναι ἡ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν ὁποῖαν ἐποίησεν ὁ Χριστὸς τὸ ἥδωρ εἰς ἕλκον.

Περὶ τῆς ἁγίας Βηθλεὲμ

Ἀρχώμεθα οὖν πάλιν τῆς ἁγίας Βηθλεὲμ καὶ ἀνέρεχσθε πρὸς τὴν ἁγίαν πῶλιν Ἱερουσαλήμ καὶ περὶ τὰ περιχώρα αὐτοῖς ὑπάρχει ἡ ἁγία Βηθλεὲμ κατὰ μεσεβρίαν καὶ ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ μῆλια 12 καὶ διὰ μέσου τῆς ὁδοῦ εἶναι τὸ μοναστήριον⁵ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἔχει δὲ ναὸν ὀρεώτατον καὶ αὐτοῦ ἐκοιμήθη ὁ προφῆτης Ἡλίας ὑποκίτω ἀρκεύθου καὶ ὕπεν αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου ἀνάστηθι φάγε καὶ πῖε ὅτι μακρὰ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός⁶· εὐρίσκονται δὲ αὐτοῦ

1) Εἰκὼν τῆς Ναζαρέτ.

2) Εἰκὼν τοῦ Θαβωρίου ὄρους.

3) Εἰκὼν τῆς μονῆς τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ.

4) Εἰκὼν τοῦ τάφου τῆς Ραχήλ.

5) Εἰκὼν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Πειζαλά.

6) Εἰκὼν τῆς ἁγίας Βηθλεὲμ.

μοναχοὶ πολλοὶ¹. Ἐξοθεν τις ὁδοῦ εἶναι ἡ τίποσις τοῦ σώματος τοῦ ἁγίου καὶ διὰ μέσου τοῦ ἁγίου ἡληοῦ καὶ τῆς Βηθλεὲμ εἶναι τὸ μνίμα τῆς Ραχὴλ δευτέρας γυναικὸς τοῦ Ἰακώβ· αὐτοῦ σιμὰ εἶναι καὶ ὁ χήμαρος εἰς τὸν ὁποῖον ἤφερεν ὁ Ἰωσήφ τὴν Θεοτόκον ἵνα ἀπολήσῃ αὐτὴν καὶ ἡλθεν ἄγγελος Κυρίου καὶ ὕπεν τὸ Ἰωσήφ μὴ φοβηθεὶς παραλαβεῖν Μαριάμ· αὐτοῦ δεξιὰ εἶναι τὸ χορίον μπετζαλαῶς ἡγουν οἶκος τοῦ Εὐφραθὰ καὶ λέγουσιν ὅτι αὐτοῦ εὐγίκαν οἱ προφίται καὶ παρὰνω εἶναι τὸ ἁγίασμα τοῦ κοιπριανοῦ καὶ εἰς τρία μῆλια εἶναι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἔχει ναὸν ὠρεώτατον μὲ τρούλα ἔχουσι καὶ ἀπὸ τις ἁγίας ἀλίσεως ὅπου ἔδесαν αὐτὴν εἰς τὸν καιρὸν τις μαρτιρίας καὶ ποιεῖ θαύματα εἰς πιστοὺς καὶ ἀπίστους καὶ ἀπέχει τις Βηθλεὲμ μίλιον ἓνα.

Πάλιν ὕπομεν περὶ τις ἁγίας Βηθλεὲμ εἰς αὐτὴν γοῦν ἐγενίθι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ σάρκα ἐκ τις ἁγίας Παρθένου· ἔχει δὲ ναῶν ὠρεώτατον μετὰ σκέβις ξιλίνις καὶ ἔξοθεν μολιβοσκέπαστη εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ βοίματος καὶ ὀλίγον τοῦ ναοῦ εἶναι μετὰ μαρμάρου ἔχει δὲ ὁ ναὸς κολόνες 50 καὶ ἀπάνω εἶναι ἱστορισμένους μετὰ ψηφύδων καὶ μουσίου χρισοῦ καὶ δεξιὰ τοῦ βίματος εἶναι σκάλα καὶ ἀνεβένη εἰς τὸν πύργον ὅπου καθόντε οἱ μοναχὴ καὶ ὑποκάτοθεν τοῦ καθολικοῦ εἶναι τὸ ἅγιον σποῖλεον εἰς τὸ ὁποῖον ἐγενίθι ὁ Χριστὸς καὶ εἶναι ὅλον μετὰ μαρμάρου ἔσοθεν καὶ ἔξοθεν ὠρέον κατὰ πολλὰ καὶ τὸ ἔδαφος ἔχει δὲ τὸ ἅγιον σποῖλεον πόρτας προύτιζινες 2 ἡ πρότι δεξιοῖα καὶ ἡ δευτέρα ἀριστερὰ καὶ κατεβένι σκαλοῦνια 15 καὶ εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἐγενίθι ὁ Χριστὸς²· εἶναι ἀνατολὰς ἡ δὲ φάτνη δυτικά³· . . . φίτης καὶ Ἀβραάμ ὅπου θισιάζει τὸν Ἰσαὰκ εἰς τὸ ἔδαφος εἶναι μετὰ ψιφίδον πάν-

1) Εἰκὼν τοῦ ἁγίου σπηλαίου.

2) Εἰκὼν τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου.

3) Ἡ ἐπομένῃ σελίδι ἀρκεται ἀποτόμως διὰ τοῦ «φίτης . . . »

τερπνον καὶ ἔχει καὶ πολυελέους 3 καὶ εἰς τὰ δεξιὰ μέρη εἶναι παραθίριον καὶ βλέπει εἰς τὸν θρόνον τοῖς ἀγίας Ἑλένης καὶ ὑποκάτωθεν εἶναι ἐκκλησία τοῦ τιμίου Προεδρόμου καὶ εἶναι τὸν Ὁρθοδόξων καὶ ὀλήσο τῆς ἀγίας τραπέζιος φέρεται τὸ σχίσμα τῆς πέτρας ὅπου ἦτον ἡ κάρα τοῦ Ἀδὰμ καὶ ἄπτουσι κανδίλες 15 καὶ ἔξοθεν αὐτοῖς . . . εἶναι ἡ ἀποκαθίλοσις ὅπου ἐπροήπαμεν ὁ δὲ ναὸς ὅλος εἶναι τὸ μάκρος ἰχνάρια 285 καὶ τὸ πλάτος 160 τὰ δὲ κανδύλια τῶν εἰσεβδὸν ὅλα 385 καὶ τὰ ἀκήμητα 45. Διὰ χάριτος Χριστοῦ ἐδιηγῆθημεν ὅσα προσκηνήματα εὐρίσκονται ἔσοθεν εἰς τὸν ἅγιον Τάφον καὶ ἐξερχόμενος ἔξοθεν τις ἀγίας πόρτας ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐσέβομεν καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος αὐτοῖς εἶναι κολόνας τρεῖς καὶ ἀπὸ τῆς μεσινὶς ἐξήλθε τὸ ἅγιον φῶς τὸν παλεῶν καιρὸν καὶ εἶναι σχισμένι ἔως τὴν σήμερον καὶ τοῦτο τὸ μέγιστον θαῦμα ἔδειξεν ὁ Χριστός.

Λέγουσιν ὅτι τὸν παλεῶν καιρὸν δὲν ἄφικαν τὸν Πατριάρχην ἐκὴνι οἱ ἐξουσιασται ἵνα ἡσέλθῃ μετὰ τοὺς ὀρθοδόξους εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ κάμουν τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα κατὰ τὴν συνίθιαν τότε ὁ Πατριάρχης ἐστάθῃ ἔξω τις ἐκκλησίας εἰς τὴν αὐλὴν στὸ ἅγιο μεγάλο σάββατο μετὰ τὸν λαὸν πρὸς ἐσπέρας μεγάλοις λύποις γινομένῃς ἐπαρακάλουν τὸν Κύριον ὀλοφύχος καὶ ὁ Πατριάρχης ἀνέβῃ εἰς τὸν θρόνον τῆς ἀγίας Ἑλένης πλησίον μιᾶς κολόνας προσευχόμενος μετὰ δακρύων ὁ τις φιλανθρωπίας σου δέσποτα εὐθὺς ἐσχίσθῃ ἡ κολόνα καὶ εὐγίκε τὸ ἅγιον φῶς καὶ ἔδραμεν ὁ Πατριάρχης καὶ ἀναψέτα κερία ὅπου ἐβάστιαν εἰς τὰς χήρας αὐτοῦ μετὰ ταῦτα ἀναψε καὶ ὁ λαὸς ἐκ τῶν χερῶν τοῦ Πατριάρχου. Ἰδόντες δὲ οἱ Τοῦρκοι τὸ θαῦμα ἀνοιξαν τὴν ἀγίαν πόρτα καὶ ἡσέλθεν ὁ Πατριάρχης μετὰ τὸν λαὸν καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα κατὰ τὴν συνίθιαν εἶναι καὶ τινα καρφιά καρφομένα εἰς τὴν γῆν ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας πόρτας ἀπὸ τῶν καιρῶν ἐκεῖνον εἶναι καὶ εἰς μίαν πλάκα γραμένι ἡ ὑπόθεσις τὸν ἀράβον γεράμματα εἰς ἐν-

θίμησιν τοῦ θαύματος καὶ θυμῶς τοῦ ναοῦ ἦσαν ἡ πόρτα ἀπὸ τὴς ὁποίας ἠθέλησεν νὰ περάσῃ ἡ ὁσία μαρία νὰ ἡσέλθῃ εἰς τὸν ναὸν νὰ προσκυνήσῃ καὶ ἐμποδίσθῃ ὑπὸ θεοῦ ἀγγέλου· ἀνοθεν δὲ τὴς ἁγίας πόρτας αὐτὴς εἶναι ἱστορισμένῃ ὑπεραγία Θεοτόκος ἡ ἀντιφωνιθῆσα τῇ μαρίᾳ, ὅπου τὴς ὕπεν, ἐὰν δὲν περάσῃς τὸν Ἰορδάνιν δὲν εὕρισκεις ἀνάπαυσιν· πλησίον δὲ τὴς ἁγίας πόρτας εἶναι ἕτερι καὶ εἶναι κλισμένῃ καὶ ἀνάμεσον αὐτοῖς εἶνε κολόνες μαρμαρένιες 6 καὶ πορφυρεῖς 3 εἶναι δὲ καὶ τὰ ἀνόφλια γλυπτὰ· αὐτοῦ δεξιὰ εἶναι σκάλα ὅπου ἀνεβένι εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγίας Ἑλένης καὶ εἶναι μετὰ κουβουκλίου καὶ ἱστορισμένος μετὰ μουσίου χριστοῦ καὶ αὐτοῦ ἐκάθετο καὶ ἔκρινε τοὺς Ἑβραίους διὰ τὸν σταυρὸν καὶ δι' ἄλλας αἰτίαις εἶναι καὶ ὁ περικαλὴς αὐλὴ μεγάλη καὶ ἤχε καὶ κολόνες 4 καὶ αὐτοῦ ἐπάνοθεν ἔβαλαν τὸν σταυρὸν εἰς τὸν νεκρὸν καὶ ἀνέστη εὐρεθέντος τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου· αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ φιλακή ὅπου ἔβαλεν τοὺς Ἑβραίους ἡ ἁγία Ἑλένη καὶ αὐτοῦ πλησίον εἶναι τρεῖς ἐκκλίσαι ἡ ἀνάστιασις ἡγοῦν τῶν μοιροφόρων αὐτοῦ Ἰδεν ἡ μαγδαληνὴ μαρία τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ἀνάστασιν καὶ θαροῦσα ὅτι κηπουρὸς ἐστὶν εἶπε ποῦ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ μου τέθικας καὶ ὁ Κύριος ὕπε πρὸς αὐτὴν μή μου ἅπτου εἶναι καὶ τὸν ἅγιον σαράντον καὶ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ αὐτοῦ συναθροίζοντε οἱ χριστιανοὶ καὶ ψάλλοντε καὶ αὐτοῦ εἶναι σκάλα καὶ ἀνεβαίνει εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ εἰς τὸ συνοδικὸν καὶ εἰς τὸ κελίον τοῦ Πατριάρχου καὶ εἰς τὸν ἄγιον Κωνσταντῖνον. Εἶναι δὲ ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος εἰς τὰ δόγματα ἔχει δὲ καὶ τρεῖς παρὰ¹ . . .

Ἐτεληόθη τὸ παρὸν διὰ χιρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ Χατζὶ Ἰωάννου Θεσσαλονικαίου εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν

1) Ἀποτόμως ἐνταῦθα τελευτᾷ ἡ σειρά τοῦ λόγου.

μονὴν τοῦ ἀρχαγγέλου μηνὶ Μαρτίῳ 17¹ καὶ εἶναι τοῦ Χατζὶ ἡλίας τοῦ ἀναπληρότι.

Ἐ Παναγία παρθένος παρακαλῇ τὸν υἱὸν της παρακαλό σε υἱέ μου θεαί μου καὶ πλαστοουργέ μου ωντιαν ἡσέλθης εἰς κρήσιν χρηστοιανούς μὴν κολάσης.

Ὡς ὧδε διηγίθικα περὶ τοὺς σεβασμίους τόπους
τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ πάγκαλους ἀγίους.

Καὶ ἐβουλόμην πάμπολα ἕτερα διὰ νὰ γράψω
ἀλέως ὧρα ἔφθασε ὥστε νὰ καταπάψω.

Καὶ διὰ νὰ γινώσκατε πόθεν ἐτελιώθη
ἐτοῦτο δὲ τὸ πῆγμα καὶ εἰς πάντας ἀπεδόθη.

Εἰς λαύραν δὲ τὴν θαυμαστὴν καὶ τὴν ἀξιομένην
τοῦ ἀγίου σάβα τοῦ σεπτοῦ τὴν καὶ χαριτομένην.

Ὅσοι τὸ κητάζεται ἀδελφοὶ καὶ ἀγοράσατε το
μεγάλον πλοῦτον ἔχεται πάντα φιλάσετέ τον.

Ἐτι δὲ ἐν τῷ ἴκο σας ἐλάβετε εὐλογίαν
ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν.

Ὅσοι τὸ ἀνεγνόσετε μάλον καὶ τὸ φιλάξης
δέομαι δὲ τὸν Κύριον τῆς βασιλείας νὰ ζῆς.

Αἰτῆται καὶ περὶ ἐμοῦ λύσιν ἀμαρτημάτων
ὅπως λάβο ἄφεσιν ἐκ τὸν ἐμῶν πταισμάτων.

Καὶ διὰ τοῦτο τὸ λυπῶν ἕνα πρὸ τοῦ αἰῶνος
δοξάζω τρισιπόστατον εἰς ὧνα τοῦ αἰῶνος.

1) Τὸ ἔτος ἔχει σημειωθῇ, ἀλλ' εἶναι ἀφανές.

Οἱ Λατῖνοι ἐζήτησαν τὰ ἐπόμενα 16 ζητήματα :

Πρῶτον. Νὰ ἐξέλθωσι Ρωμαῖοι καὶ Ἀρμένιοι ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Κουβουκλίου καὶ νὰ μένωσιν αὐτοὶ κύριοι αὐτοῦ, ὥς ἦσαν πρὶν τῆς ἀνοικοδομῆς¹.

Δεύτερον. Νὰ κρεμασθῶσι κύκλω αὐτοῦ οἱ μπερδέδες τῶν.

Τρίτον. Εἰς τὸν μέγαν κουμπὲν νὰ μὴ ἐξουσιάζωσιν οἱ Ρωμαῖοι, ἀλλὰ αὐτοί.

Τέταρτον. Οἱ ὑπὸ τὴν Βασιλικὴν καμάραν τοῖχοι νὰ χαλασθῶσι καὶ νὰ κτισθῶσι πλέον μέσα.

Πέμπτον. Νὰ χαλασθῇ καὶ ἡ εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς αὐτῆς Βασιλικῆς καμάρας παρ' ἡμῶν ζωγραφισθεῖσα εἰκὼν τοῦ Παντοκράτορος.

Ἑκτον. Νὰ χαλασθῇ ὁ πρὸς νότον τοῖχος τοῦ Καθολικοῦ καὶ νὰ κτισθῶσι τὰ μνήματα τῶν Λατίνων Πατριαρχῶν, ἅπερ ποτὲ ἦσαν ἐκεῖ.

Ἑβδομον. Νὰ χαλασθῶσιν οἱ ὑπὸ τὸν Γολγοθᾶν νεόκτιστοι τοῖχοι καὶ νὰ κατασκευασθῶσι τὰ μνήματα τῶν βασιλευσάντων ἐν Ἱερουσαλὴμ Λατίνων Βαλδοβίνου καὶ Γοφρέδου.

Ὀγδοον. Ὅλος ὁ τόπος ἐκεῖνος νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτούς.

Ἐνατον. Ἡ παλαιὰ σκάλα τοῦ Γολγοθᾶ ἡ κτισθεῖσα νὰ ἀνεωχθῇ.

1) Ἀπὸ τοῦ ἀχρὸ' ἔτους, ἀφ' οὗ οὗτοι ἐξουσίασαν (ὡδὲ Α, τόμον) τὸ Ἱερὸν Κουβούκλιον, εἶχον αὐτὸ μόνον ἕως τοῦ ἔτους.

Δέκατον. Ἡ εἰς τὴν Εὐρεσιν τοῦ Σταυροῦ τεθεῖσα ὑπὸ τῶν Ρωμαίων πλάξ νὰ ἐκβληθῇ καὶ νὰ ἔμβῃ ἐδική των.

Δέκατον πρῶτον. Ὁ Γολγοθᾶς ὁλος νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτούς.

Δέκατον δεύτερον. Τὸ παρεκκλήσιον λεγόμενον φυλακὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅσος τόπος ἔρξεται ἄνωθεν ὑπ' αὐτῶν καὶ ὁ κάτωθεν τούτου νὰ γένηται εἰς τὴν ἐξουσίαν των.

Δέκα τρίτον. Ὁ ναὸς τῆς Ἀγίας Γεθσημανῆς νὰ ἦναι ἐδικὸς των ὁλος, χαρίζουσι δὲ εἰς τοὺς Ρωμαίους τὸ ὀπισθεν τοῦ τάφου τῆς Θεοτόκου, τὸ λεγόμενον Καθολικόν.

Δέκατον τέταρτον. Ὁ ἐν Βηθλεὲμ μέγας ναὸς τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, ἄνω καὶ κάτω, ἔσωθεν τε καὶ ἔξωθεν νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτούς.

Δέκατον πέμπτον. Τὴν πόρτιαν αὐτῶν, ἣν οἱ Ἀρμένιοι ἔκτισαν ἐκεῖ, νὰ ἀνεωχθῇ διὰ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν ναὸν λιτανεύοντες ὡς καὶ πρότερον.

Δέκατον ἕκτον καὶ τελευταῖον. Ὁ εἰς τοὺς ποιμένας ναὸς ἄνω καὶ κάτω νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτούς.

Ταῦτα τὰ δεκαεῖς ζητήματα εἰς διάστημα 20 ἡμερῶν ἐνεδυνάμωσαν (καθὼς ἐνόμιζον) καὶ ἐστερέωσαν παραστήσαντες δι' ἐγγράφων, μουρασελέδων, ἱλαμίων, πουργιουρλδιῶν, φερμανίων καὶ χατισερεφίων ὅτι ὁ καθεὶς τῶν εἰς τὰ δεκαεῖς ζητήματα αὐτῶν ἀναφερόμενος τόπος εἶναι ἐδικὸς των. Τῇ τελευταίᾳ δὲ τοῦ Ἰουνίου ἀνοίξαντες τὴν Ἀγίαν πόρτιαν τοῦ Ναοῦ ἔφερον τὸν ρηθέντα μουαπίνην ἢ μουπασίρην καὶ δεικνύοντες τοὺς προρηθέντας τόπους, ἔβαλλον καὶ ἔγραφεν ἰδίαις χερσίν, ὁ δεῖνα τόπος νὰ χαλασθῇ, ὁ ἄλλος νὰ φθειασθῇ κτλ. καὶ οὗτος μὲν ὁ ἐδικὸς των, ἐκεῖνος δὲ τῶν Ρωμαίων καὶ ὁ ἄλλος τῶν Ἀρμενίων καὶ ἔπραξαν ἔργα παιδαριώδη καὶ γελοῖα, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπάγγαζον εἰς τὴν γνῶσιν των. Τῇ δὲ β' τοῦ Ἰου-

λίον μηνός κατέβησαν εἰς τὴν Γεθσημανὴν καὶ ἔγραψαν κάκει ὡς ἤθελον καὶ ὅσα ἤθελον. Τῇ δὲ ια' τοῦ αὐτοῦ ἡμέρᾳ Σαββάτῳ μετεκαλέσαντο ἡμᾶς καὶ τοὺς Ἀρμενίους εἰς τὸν μουτσελλήμ καὶ παρόντων τῶν λουπῶν ἀγιάνιδων ἀνεγνώσθη ἡ περίληψις τῶν ἀνωθεν κεφαλαίων καὶ εἶπεν ὁ μουτσελλήμ ἡμῖν τε καὶ τοῖς Ἀρμενίοις ὅτι εἰς διορίαν ἔνδεκα ἡμερῶν νὰ κάμωμεν ἐγγράφως τὴν ἀπολογίαν καὶ νὰ τὴν προσφέρωμεν, ἐτοιμάσαντες ὅσα ἔγγραφα ἔχομεν, χατισερίφια, φερμάνια, χοτζέτια καὶ τὰ λοιπὰ ἀποδεικτικὰ τῆς κυριαρχίας τῶν τόπων ἐκείων, οὓς οἱ Φράγκοι ζητοῦσι νὰ οἰκιοποιηθῶσιν. Ἡμεῖς δέ, κοῖτοι προητοιμασμένοι ὄντες, ἀλλ' οὖν δὲν ἐλείψαμεν καὶ τὰ πρὸς περισσοτέραν ἀντίρρησην δι' ἀσφάλειαν. Ἀλλ' ἐν τούτοις τοῖς πράγμασι φροντιζόντων ἡμῶν καὶ θορυβουμένων, ἰδοὺ παρ' ἐλπίδα ἄλλη λαίλαψ ἀνέμου καὶ ἄλλη σφοδρὰ καταιγὶς ἡμῖν ἐπῆλθε.

Περὶ τῶν φερμανίων, ἃ ἔφερον οἱ Ἀρμένιοι πρὸς ἀνοικοδομὴν τοῦ ἐν τῷ Ὄρει τοῦ Ἐλαιῶνος ναοῦ καὶ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ κτλ.

Ἰουλίου ιδ' ὡλς'

Τῇ ιδ' τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου οἱ Ἀρμένιοι παρ' ἐλπίδα συνεκάλεσαν ἡμᾶς τε καὶ τοὺς Φράγκους εἰς τὸν Μεχκεμὲν καὶ ἐνεφάνισαν ἡμῖν δύο φερμάνια, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον διελάμβανε περὶ τῆς πόρτας, ἣν ἔκλεισαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Βηθλεὲμ αὐτοὶ οἱ Ἀρμένιοι καὶ τὴν ὁποῖαν ἐζήτησαν πολ- λάκις οἱ Φράγκοι νὰ ἀνοίξωσι καὶ δὲν ἐδυνήθησαν, ὥς εἰρηται ὀπισθεν, καὶ περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὰ εἰρημένα δε- καῆς κεφάλαια αὐτοὶ οἱ Φράγκοι ἀνέφερον (ὄρα ὀπισθεν). αὐτὴν ταύτην τὴν πόρταν διελάμβανε προστάτιον τὸ φερ- μάνι νὰ μὴ ἀνοιχθῇ. Τὸ δὲ β' φερμάνι διελάμβανε περὶ τοῦ ἐν τῷ Ὄρει τῶν Ἐλαιῶν ναοῦ καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ τουρπέ, ἧτοι Κουβουκλίου, ὅτι ἐπειδὴ ἐκ τῆς πολυκαιρίας καὶ τοῦ συμβάντος σεισμοῦ κατεσθρώθη καὶ διεργάγη, νὰ ἐπι-

σκευασθῇ ὑπὸ μόνων τῶν Ἀρμενίων, οἵτινες ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ βάλωσιν ἔνδον τοῦ Κουβουκλίου καὶ τράπεζαν, ὅταν λειτουργῶσι καθ' ἡμέραν καὶ νὰ κρεμάσωσιν ἐν αὐτῷ κανδήλας καὶ ὅλως νὰ ᾔναι κύριοι αὐτοῦ. Εἶχον δὲ καὶ τρίτον φιρμάνιον περὶ ἐπισκευῆς τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ Βηθλεὲμ, οὗ ἡ περίληψις ἐν συντόμῳ ἐστὶν αὕτη. «Ὅτι ἐπειδὴ τὸ γένος τῶν Ἀρμενίων ἐπληροφόρησε τὸ κράτος μου πῶς τῆς ἐν Βηθλεὲμ Ἐκκλησίας οἱ τοῖχοι καὶ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τῆς πολυκαιρίας καὶ τοῦ σεισμοῦ διεφθάρησαν εἰς πολλὰ μέρη καὶ ἀπειλοῦσι πτωσιν καὶ ἡ ἐκ ξύλων στέγη τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας σαθρωθεῖσα ὁμοίως ἐπαπειλεῖ κρημνισμόν καὶ ἐπειδὴ παρεκάλεσαν οὗτοι τὸ κράτος μου, ὅπως καθὼς ἐδόθη ποτὲ τοῖς Ρωμαίοις ἄδεια καὶ ἀνφοκοδόμησαν ἐπισκευάσαντες μόνοι τὸν ναὸν τοῦ Καμαμέ, ὅτε ὑπὸ τοῦ συμβάντος πυρὸς κατεκρημνίσθη, οὕτω νὰ δοθῇ καὶ αὐτοῖς ἄδεια νὰ ἐπισκευάσωσι μόνοι τὸν ρηθέντα ναὸν καὶ τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς. Διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτοῖς ἡ τοιαύτη ἄδεια διὰ τοῦ παρόντος ὑψηλοῦ ὅρισμοῦ κτλ.»

Ἐξέστημεν δὲ διὰ τὴν πονηρίαν ταύτην τῶν Ἀρμενίων καὶ τὰ δόλια αὐτῶν κινήματα καὶ ἐμείναμεν ἄφωνοι μὴ ἔχοντες ἀντιπεῖν, διότι διὰ τῶν τοιούτων φιρμανίων ἀπεδείκνυνον ἑαυτοὺς κυριάρχους καὶ ιδιοκτῆτας μάλιστα τοῦ ὅρους τοῦ Ἐλαιῶνος. Μόνον δὲ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ (ἥτοι τῇ ἰδ' τοῦ Ἰουλίου) ἀνέγνωσαν τὸ περὶ τῆς ἐν Βηθλεὲμ πόρτας φιρμάνιον καὶ τὸ περὶ τοῦ ὅρους τοῦ Ἐλαιῶνος. Τὸ δὲ περὶ ἐπισκευῆς τῆς ἐν Βηθλεὲμ Ἐκκλησίας δὲν ἐφανερώσαν κατὰ τὴν ὥραν, ἐπειδὴ ὁ ἀρχιεραγματεὺς (πασκιατῆπ), τὸν ὁποῖον κρυφὰ προσεκαλέσαντο εἰς τὸ μοναστήριον αὐτῶν νὰ ἀναγνώσῃ καὶ τὰ τρία φιρμάνια, αὐτὸς λέγων δὲν ἔκρινεν εὐλογον, ἵνα ἀναγνωσθῇ καὶ τὸ περὶ τῆς ἐν Βηθλεὲμ ἐπισκευῆς, εἰπὼν, ὅτι ἀνάγκη ἀναγνωσθέντος αὐτοῦ νὰ φανῶσι ψεῦσται καὶ ἀπατεῶνες, καθότι ὁ ἐν Βηθλεὲμ

ναὸς οὐδεμίαν ἐπαπειλεῖ πτώσιν οὔτε ἐκ μέρους τῶν τοίχων οὔτε ἐκ μέρους τῆς στέγης.

Ἡμεῖς μὲν οὖν ἀναγνωσθέντων τῶν ρηθέντων δύο φερμανίων οὐδὲν ἀπεκρίθημεν, ἀλλ' ὁ Φραγκο-ἐπίτροπος ὠμίλησε λαλήσας μετὰ θυμοῦ πολλά, ἀλλ' οὐδὲν ὠφέλησε. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν φερμανίων ἀνεγνώσθη καὶ μπουγιουρλδίων τοῦ Μεεμέτ Ἀλῆ πασᾶ ἐπικυρωτικὸν αὐτῶν καὶ δὴ κατὰ τὴν διάταξιν τῶν φερμανίων καὶ τοῦ μπουγιουρλδίου ἀπεφασίσθη παρὰ τοῦ μουλλᾶ καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τοῦ συνεδρίου ἐφέντηδων καὶ ἀγάδων νὰ ἔμβωσιν εἰς ἔργον τὰ προστατιτόμενα. Ἐρωτήσαμεν δὲ ἡμεῖς τοὺς Ἀρμενίους ἂν συγχωρῶσιν ἡμῖν νὰ λειτουργῶμεν δις τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐκεῖ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν ἐπάνω τῆς παλαιᾶς παρ' ἡμῶν κτισθείσης ἀγίας τραπέζης καὶ ἀποκριθέντων φαιδρῶς τὸ μάλιστα καὶ ὅτι ἔχομεν τὴν ἄδειαν ἐλευθέρως νὰ προσκυνῶμεν, εἵπομεν αὐτοῖς παρακαλοῦντες, ὅτι ἐπισκευάζοντες τὸν ἐκεῖ ναὸν τὴν ἀγίαν τράπεζαν ἡμῶν νὰ μὴ πειράξωσιν, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀπεκρίθησαν, ὅτι, ἐπειδὴ ἔχουσι προσταγὴν νὰ ἐπισκευάσωσιν ὅλα τὰ μέρη τοῦ ναοῦ ἐκείνου, ἀνάγκη νὰ ἐπισκευάσωσι καὶ αὐτήν ὡς οὖσαν ὁκατασκεύαστον.

Εἰς ταῦτα οὖν τὰ πάντοθεν περικυκλώσαντα ἡμᾶς δεινὰ κοινῆς σκέψεως γενομένης, ἀπεφασίσθη ὅτι παντοιοτρόπως νὰ γένηται ὅση δύναμις ἀπάντησις καὶ εἰς τὰ κυριώτερα. Ὅθεν δὴ καὶ θεῖα ἀντιλήψει ἐπεχειρίσθημεν. Ἐν πρώτοις οὖν ἐγράψαμεν ταχέως δηλοποιοῦντες τῷ Μακαριωτάτῳ καὶ τοῖς Ἐπιτρόποις τοῦ γένους τὰ τρέξαντα τόσον ἐκ μέρους τῶν Φράγκων, ὅσον καὶ τῶν Ἀρμενίων, παριστιῶντες τὸν προκείμενον καὶ ἐπαπειλούμενον κίνδυνον τὸ νὰ ὑστερηθῶμεν τὴν εἰς τὰ ρηθέντα προσκυνήματα ὑπεροχικὴν ἐξουσίαν ἡμῶν καὶ παρακαλοῦντες ὅπως μὴ παραβλέψωσι τὸν τοιοῦτον. Τὰ δὲ γράμματα ἐκρίθη εὐλογον, ὅπως ἀποστείλωμεν διὰ δύο ἀδελφῶν ἐκλεχθέντων ἐπὶ

τούτῳ, ὅπως καὶ διὰ λόγου τὰ τρέξαντα καὶ ἤδη τρέχοντα παραστήσωσι τῇ τε Αὐτοῦ Μακαριότητι καὶ τοῖς προκρίτοις τοῦ γένους καὶ διεγείρῳσιν αὐτοὺς πρὸς τὴν ἐνθεον ὑπεράσπισιν ἀποβαλόντας τὴν ἐπάρατον ἀδιαφορίαν. Εἰτα δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφευκτως προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα ὑπεισήλθομεν τῶν δαπανῶν, τὰ κεχηνότα στόματα τῶν κρατούντων πληροῦντες.

Οἱ οὖν Ἀρμένιοι χωρὶς ἀναβολῆς καιροῦ ἐτοιμάσαντες ἐκρέμασαν τὰ κανδήλιά των καὶ τὰς εἰκόνας εἶδον τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου τοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ἑλαιῶνος καὶ ἔκτισαν καὶ ὑπάπεξαν ἐκ λίθων καὶ μαρμάρων καὶ δὴ ἐποίησαν ἀρχὴν λειτουργεῖν ἐκεῖ τῇ 15' Ἰουλίου, ἡμέρᾳ Παρασκευῇ, συναχθέντες ὅλοι σχεδὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ἐκεῖ καὶ πανήγυριν μετὰ χαρᾶς μεγάλῃς ποιήσαντες. Καὶ ἐπειδὴ ἦν χρεῖα κανδηλάπτου, ὅπως ἐπισκέπτεται ἐκεῖ τὰς κανδήλας, ἡγόρασαν ἐκεῖ πλησίον τοῦ ναοῦ ἐν ὁσπῆτιον Τούρκικον, ὅπως καταστήσωσιν αὐτὸ μετόχιον εἰς κατοικίαν τοῦ κανδηλάπτου καὶ τοῦ ἡγουμένου, ὅπου ἤδη διωρίσθη ὑπ' αὐτῶν ἐκεῖ καὶ ἤρξαντο σχεδιάζειν τὸν τόπον ἔσωθεν τε καὶ ἔξωθεν καὶ ἐτοιμάζειν ἐν ἀφειδίᾳ ἐξόδων πέτρας καὶ ἀσβέστην κτλ. Τῇ δὲ εἰκοστῇ τοῦ αὐτοῦ ἤρξαντο ἐτοιμάζειν διὰ τὸ πλακόστρωμα τῆς περὶ τὸ ἐκεῖ Κουβούκλιον περιοχῆς.

† Ὁ Ἱεροσολέμων ΤΙΜΟΘΕΟΣ

(Ἀκολουθεῖ.)

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ
ΕΝ ΤΗ ΡΩΣΣΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΘ' ΑΙΩΝΑ *)

Ἀριθ. 17 (12). Court exposé des innovations faites par les Armeniens dans les Lieux Saints de Bethleem et de Gethsémani après l'incendie et l'élévation du temple de la Résurrection

(Σύντομος ἐκθεσις τῶν καινοτομιῶν τῶν γενομένων ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις τῆς Βηθλεὲμ καὶ τῆς Γεθσημανῆς μετὰ τὴν πυρκαϊάν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως)

Ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Βηθλεὲμ δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς Ἀρμενίους νὰ τελῶσι τὴν λειτουργίαν, εἰ μὴ δις τοῦ ἔτους, κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφανείων καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ τοῦτο ἐπὶ θυσιαστηρίου χωριστοῦ, ἔξω τοῦ ἁγίου Σπηλαίου, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ· τὰς δύο ταύτας λειτουργίας ἠδύναντο νὰ τελῶσι μόνον τῇ ἀδείᾳ καὶ τῇ διαταγῇ τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων· οὐδέποτε εἶχον κλεῖδας τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ θύραι ἠνοίγοντο αὐτοῖς μόνον κατὰ χάριν ἐκ μέρους ἡμῶν. Οἱ προσκυνηταὶ αὐτῶν ἠδύναντο μόνον νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸν ἅγιον Τόπον τῇ ἀδείᾳ ἡμῶν καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἡμῶν· τοιαύτη ἦτο ἡ συνήθεια ἡ καθιερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ νόμου. Ἄλλ' ἀπὸ τίνος χρόνου τὸ πᾶν μετεβλήθη. Σφετερισθέντες οἱ Ἀρμένιοι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια τῶν Ὁρθο-

*) Ἴδε Τεύχος Θ' 1936, σελ 541.

δόξων ἐπέτυχον παρὰ τῶν ἀρχόντων τοῦ τόπου τὴν ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὸν ναόν, ἔχουσι κλείς παρ' αὐτοῖς, εἰσέρχονται, ἐξέρχονται καὶ ταράττουσι μετὰ μανιώδους ἀσεβείας τὰς προσευχὰς καὶ τοὺς ὕμνους, τοὺς ὁποίους οἱ ἀληθεῖς χριστιανοὶ ἀπευθύνουσι πρὸς τὸν Σωτῆρα αὐτῶν. Ἐπι πλέον οἱ αἱρετικοὶ τολμῶσι νὰ μεταχειρίζωνται τὴν δύναμιν καὶ τὴν θίαν, διὰ νὰ τελῶσι τὰ μυστήρια αὐτῶν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ τοποθετημένου ἐπὶ τοῦ ἁγίου Σπηλαίου, ὅπου καθ' ἑκάστην ἡμέραν τελούμεν τὴν θείαν λειτουργίαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Τοιαῦτα εἰσιν αἱ καινοτομίαι αἱ γεγνησιν ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων ἐν τῇ ναῷ τῆς Βηθλεέμ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Γεθσημανῆς. Ἄλλοτε οὗτοι ἐτέλουν ἐκεῖ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν δις τῆς ἐβδομάδος, ἐπὶ χωριστοῦ θυσιαστηρίου ἔξω τοῦ τροῦλλου τοῦ καλύπτοντος τὸν Τάφον τῆς Θεομήτορος· νῦν δὲ τελοῦσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν λειτουργίαν ὑπὸ τὸν τροῦλλον ἐπὶ τοῦ Τάφου τῆς ἁγίας Παρθένου· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰσέδουσιν εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἀννης (γράφει Ἰωσήφ τοῦ μνήστορος) κείμενον ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γεθσημανῆς. Πᾶσαι αὗται αἱ καινοτομίαι ταράττουσι καὶ βεθηλοῦσι τὴν θείαν λατρείαν, τελουμένην ἐν τοῖς ἁγίοις τοῦτοις τόποις ὑπὸ τῶν Ὁρθόδοξων. Οἱ αἱρετικοὶ ἐξασκοῦσιν ἀθθαδῶς πάσας ταύτας τὰς καταπατήσεις, διασκορπίζοντες σημαντικὰ ποσὰ καὶ καθιστῶντες οὕτως εὐνοϊκοὺς τοὺς κυριάρχους, οἵτινες ἐξουσιάζουσιν ἡμῶν. Τεταπεινωμένη καὶ καταδεδιωγμένη ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐλπίζει μετὰ Θεὸν νὰ προστατεύηται καὶ νὰ βοηθῆται μόνον ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀηττήτου Ἀρχοντος τῆς Ρωσσίας. Ἐὰν οἱ Ἀρμένιοι βλέπωσιν, ὅτι ἐπιτρέπεται αὐτοῖς νὰ καινοτομῶσι καὶ νὰ πράττωσι κατὰ βούλησιν, τίς δύναται νὰ συγκρατήσῃ αὐτούς; Εἶνε ἰσχυροὶ διὰ τὰς ραδιουργίας αὐτῶν, τὰ πλοῦτη καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τῶν ἐξουσιαστῶν ἡμῶν καὶ ἡμεῖς ἐσμέν τόσοι ἀδύνατοι! Δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ εἰσέλθωσιν ὡσαύτως εἰς τὸν ἅγιον Γολγοθᾶν, μένοντα μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἄθικτον καὶ θὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν

ἔξωσιν τῶν ἀληθῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ κόλπου τῆς Μητρὸς αὐτῶν.

Ἀριθ. 18 (13). Baron de Stroganoff au Comte de Nesselrode

(Ὁ Βασιλεὺς Στρογάνοφ πρὸς τὸν Κόμητα Νεσελρόδ)

Μπουγιούκτερε τῇ 1 (13) Νοεμβρίου 1817

Κύριε Κόμη,

Ὁ Σουλτάνος οὐ πρὸ πολλοῦ ἀπηύθυνε φερμάνιον πρὸς τὸν πασᾶν τῆς Συρίας καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Τάφου.

Ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐμερίμνησε καὶ ἐπέτυχε τὸ φερμάνιον διὰ τοῦς ἑξῆς λόγους.

Ἀπὸ ἐνὸς περίπου αἰῶνος οἱ μοναχοὶ τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν, οἵτινες ὑπηρετοῦσι τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις, ἰδιοποιοῦντο ἀποκλειστικῶς τὸ δικαίωμα νὰ ἱεουργῶσιν ἐπὶ τοῦ Τάφου τοῦ Κυρίου ἡμῶν, κειμένου ἐν τῇ μέσῃ τοῦ ναοῦ, ἐν τῇ περιβόλῃ τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται τὰ παρεκκλήσια τῶν διαφόρων δογμάτων. Τὸ τῶν Ἑλλήνων κεῖται εἰς τὸ βᾶθος τοῦ περιβόλου τούτου.

Ὅτε τῇ 1808 ὁ ναὸς κατεστράφη ὑπὸ μεγάλης πυρκαϊᾶς, ὁ Πατριάρχης ἐπέτυχε διὰ γενναίων φιλοδωρημάτων τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου δαπάναις τῶν Ὁρθοδόξων. Οἱ Ἀρμένιοι καὶ οἱ Καθολικοὶ ἀπεπειράθησαν τότε νὰ ἀνοικοδομήσωσιν αὐτὸν ἰδίαις δαπάναις καὶ ἀποκινήσωσιν ἐντεῦθεν τὴν προτεραιότητα ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' αἱ ἐπίμονοι ἐνστάσεις τοῦ Πατριάρχου ὑπερίσχυσαν ἐν Κων/πόλει καὶ ἔσχεν αὐτὸς καὶ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ τὴν δόξαν νὰ ἀνακαινίσωσι τὸν ναόν. Ἡ ἐγκαινίασις ὡσαύτως ἐπεδικάσθη αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ὁ Ἐπίτροπος αὐτοῦ τελεῖ τὴν λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ Τάφου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν.

Οἱ Καθολικοὶ ἐγόγγυζον, ἐρραδιούργουν παρὰ ταῖς Ὀθωμανικαῖς ἀρχαῖς καὶ ἐπέτυχον ἔτι νὰ ἀπαγορεύωσιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κλῆρον νὰ ἱερουργῇ ἐπὶ τοῦ ἁγίου Τάφου. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, διέπραξαν ἄλλας καινοτομίας· ἐκείνη, ἣτις ἐπὶ πλέον κατελύπησε τοὺς Ἑλληνας καὶ ἐστενοχώρει καὶ αὐτοὺς τοὺς Μουσουλμάνους τοῦ τόπου, ἦτο ἡ ἐγκατάστασις μεγάλου ὀργάνου, τοῦ ὁποίου οἱ θορυβώδεις ἤχοι, ἀντηχοῦντες ἐν τῷ ναῷ, ταραττοῦσι τὰς ἡσυχούς προσευχὰς τῶν Ὀρθοδόξων.

Ὁ Πατριάρχης ἐδράξατο τῆς εὐκαρίας ταύτης, ἵνα ὑποβάλῃ τὰ παράπονα αὐτοῦ εἰς τὴν Πύλιν. Ἐπραξε τοῦτο δι' ἀναφορᾶς στηριζομένης ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἐκθέσεων τοῦ Καδὴ καὶ τοῦ Μουσσελῆμ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἡ Α. Μεγαλειότης ἐπήκουσεν εἰς τὰς ἱκεσίας τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐξέδωκε κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας φερμάνιον μετ' αὐτογράφου ἐπ' αὐτοῦ σημειώσεως. Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης θὰ εὕρῃ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ ἐπισυνημμένην ὧδε. Τὰ προνόμια, τὰ ἀπονεμηθέντα ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ Ὁμάρ εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐν τῇ ἁγίᾳ Γῇ, ἀναφέρονται ἐν τῷ φερμανίῳ τούτῳ. Οὗτοι θὰ δύνανται ἐν τῷ μέλλοντι, ὡς ἐν τῇ ἀρχαιότητι, νὰ τελῶσι τὴν λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν. Οἱ Καθολικοὶ θὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ ἐλαττωθῶσι τὸν τόνον τῶν ὀργάνων αὐτῶν καὶ θὰ παραιτηθῶσι πάσης προτεραιότητος ἢ σφετερισμοῦ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος.

Ὁ Πατριάρχης ἔσπευσε νὰ μοι ἀνακοινώσῃ τὰς ἐπιτυχίας τῶν διαβημάτων αὐτοῦ καὶ μοι δηλώσῃ ὡσαύτως γραπτῶς, ὅτι χάρις εἰς τὴν γενναίαν ἐκ Ρωσσίας ἀρωγὴν ἠδυνήθη νὰ προφυλάξῃ τὴν Ὀρθόδοξον θρησκείαν ἀπὸ νέους ἐξευτελισμοῦς, τοὺς ὁποίους θὰ ὑφίστατο ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις¹.

1) Ἐπεταί ἡ μετάφρασις τοῦ Σουλτανικοῦ φερμανίου (σελ. 17—20), ἀριθ. 19, ἐκδοθέντος τῷ 1232 ἔτει τῆς Ἑγείρας κατὰ μῆνα Ζυλκαδὲ (=1817 κατὰ μῆνα 7/βριον), δυνάμει τοῦ ὁποίου καὶ αὐθις οἱ

Ἀριθ. 21 (14). Baron de Stroganoff au Comte de Nesselrode

(Βαρώνος Στρογόανωφ πρὸς τὸν Κόμητα Νεσελρώδ)

Μπουγιούκδερε τῇ 15 (27). Μαΐου 1818

Κύριε Κόμη,

... Πρὸ ἑξεῖς περίπου μηνῶν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων εἶχε κατορθώσῃ νὰ ἐπιτύχῃ Χάττι-Σερίφιον τοῦ Μεγάλου Κυρίου, ὅστις παρεχώρησεν εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους Ἑλληνας τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερουργεῖν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Τάφου ἐκ περιτροπῆς μετὰ τῶν Καθολικῶν, οἵτινες ἕως τότε εἶχον ἀποκλειστικὴν κατοχὴν τοῦ προνομίου τούτου ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου (ἀριθ. 171) τοῦ τελευταίου ἔτους ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω εἰς τὸ ὑπουργεῖον πάσας τὰς λεπτομερείας καὶ τὰς διασαφήσεις, τὰς ὁποίας Πατριάρχης Ἱεροσολύμων μοι εἶχεν ἀνακοινώσει ἐγκαίρως περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν εὐσεβῶν αὐτοῦ προσπαθειῶν, βεβαιῶν με, ὅτι ἀπέδιδεν αὐτήν, μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης, εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Κυρίου καὶ εἰς τὴν γενναίαν συνδρομὴν τῶν ὑπηκόων Αὐτοῦ. Ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῆς πρώτης ταύτης ἐπιτυχίας ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐπέτυχεν ἑναγχοῦς προνόμιον ἔτι πολυτιμότερον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως: τὴν διαρκὴ καὶ ἀποκλειστικὴν φρουρήσιν τοῦ ἁγίου Τάφου, παρεχομένην ἕως τότε εἰς τοὺς Καθολικοὺς. Τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀναποφεύκτων φιλοδωρημάτων εἰς τὰ Ὀθωμανικὰ ὑπουργεῖα, ὁ Πατριάρχης ἐξεῦρεν ἐπιχείρημα, ὅπερ παρήγαγεν, ὡς βεβαιεῖται, ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Σουλτάνου.

Παρέστησεν ἰδίως, ὅτι, ἐὰν ἡ φρουρῆσις τοῦ ἁγίου Τάφου

ἡμέτεροι ἤρξαντο νὰ τελῶσι τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐντὸς τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, ἐπὶ τοῦ ἁγίου Τάφου, ἀπὸ τῆς 28 Δεκεμβρίου 1817. Ὅρα τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ φερμανίου ἐν «Ἀναλέκτοις Ἱεροσολυμιτικῆς Σταχυολογίας» τόμ. Γ' σελ. 139-144.

ἔμενεν ἐγκαταλειμμένη εἰς τοὺς Καθολικοὺς, οὗτοι θὰ ἐπε-
τύγχανον ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἄρῃσι τὴν γῆν καὶ ὅλα τὰ
ιερά μνημεῖα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τοῦ ἁγίου
Τάφου, καὶ θὰ ἔφθανον ἐπὶ τέλους νὰ μεταφέρωσιν εἰς Ἰταλίαν
τὸ ἀντικείμενον τοῦ σεβασμοῦ τῆς Χριστιανωσύνης, γεγονός,
ὅπερ θὰ κατέβληθε τοὺς Ἕλληνας πιστοὺς ὑπηκόους τῆς Αὐ-
τοῦ Μεγαλειότητος καὶ θὰ ἠδύνατο μάλιστα νὰ διασαλεύσῃ
τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν εἰς τὸν Ἀρχοντα, ὅστις κυβερνᾷ νῦν ἐν
τοῖς ἁγίοις Τόποις.

Ἡ χορηγούμενη αὕτη ὑπεροχὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐνε-
ποίησε βαθεῖαν αἰσθησιν εἰς τοὺς Καθολικοὺς ὑπουργοὺς (=πρέ-
σβεις)· συνέλαβον ἴσως ἔτι τὴν ιδέαν, ὅτι ἐν τούτῳ ἐγὼ συμ-
μετέσχον. Τὴν πληροφορίαν ταύτην προσφάτως ἔλαβον παρὰ
τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅστις μοὶ ἀνεκοίνωσε πᾶν
ὅ,τι ἤδη ἐξέθηκα. Τὴν πρώτην εἶδον περὶ τοῦ περιστατικοῦ
τούτου ἔμαθον παρὰ τῶν συναδέλφων μου. Ἡ προφύλαξις αὕτη
μοὶ φαίνεται κατάλληλος, ἀλλ' ὀφείλω νὰ προφυλαχθῶ ἀπὸ
τοῦ νὰ δείξω φανερώς παθητικὴν ἀδιαφορίαν, ἥτις θὰ παρήγεν
ὀδυνηροτάτην ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν ὁμοδόξων ἀδελφῶν μου ἐν τῇ
χώρᾳ ταύτῃ συνηθισμένων νὰ διαβλέπωσιν ἐν τῇ Μονάρχῃ
τῆς Ρωσσίας τὸν Ἀρχηγὸν καὶ τὸν ἰσχυρὸν προστάτην τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς.

Ἴδου λοιπὸν νέα τροφή εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θρησκευτικοῦ
φανατισμοῦ, ὅστις ἀπὸ τινος χρόνου ἐμφανίζεται μεταξὺ τῶν
Χριστιανῶν τῶν ἐν Τουρκίᾳ διαβιούντων καὶ ὅστις δύναται
κατὰ τὴν γνώμην μου νὰ παραγάγῃ ὀλεθριώτατα ἀποτελέσματα
διὰ τὸν Χριστιανισμόν. Ἡ ἀνοχὴ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως
εἶνε ἢ τῆς περιφρονήσεως καὶ τῆς ἀναληγσίας· ἡ Τουρκία δὲν
θὰ ἀνεχθῇ ἀτιμωρητὶ τὴν ἐξέγερσιν, ἥτις θὰ ἐτάραττε τὴν ἡσυ-
χίαν τοῦ κράτους αὐτῆς. Ἀφθόγητες καὶ ἐνοχαὶ θὰ ὑπο-
φέρωσιν ἐξ αὐτῆς ἀδιακρίτως καὶ ὅπερ εἶνε ἀπείρως σοβα-
ρώτερον, αὕτη ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία θὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν
καταδυνάστευσιν βαρβάρου καὶ φανατικῆς Κυβερνήσεως, τῆς

ὁποίας αἱ σκληρότητες θὰ αἰτιολογῶνται διὰ τῶν ἀνοήτων ἐρί-
δων αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν. Οἱ ἀόριστοι οὗτοι φόβοι ἀναφέρον-
ται, ἐπιθυμῶ νὰ πιστεύσω, εἰς ἀθέβαιον καὶ ἀπομεμακρυσμένον
μέλλον, ἀλλ' οὗτοι δὲν εἶνε ἄνευ λόγου, ἐὰν κρίνῃ τις ἐκ τῆς
δλότητος τῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας ἐξέθηκα. Τὸ σπου-
δαῖον εἶνε, ὅτι ἡ θέσις τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Α. Μεγαλειότητος ἐν
Κωνσταντινουπόλει εἶναι ἰδιαζόντως λεπτή, ἰδίᾳ κατὰ τὰς παρού-
σας περιστάσεις. Νέαι περιπλοκαί, νέαι ἔριδες δύνανται νὰ
ἐπαυξήσωσι τὴν δυσχέριαν τῆς καταστάσεως ταύτης. Εἰς τὰ
φῶτα τοῦ ὑπουργείου καὶ εἰς τὴν ὑψηλὴν σύνεσιν τοῦ σεπτοῦ
ἡμῶν Κυρίου δύναμαι νὰ προστρέξω, ἵνα ζητήσω εἰδικὰς ὁδη-
γίας, αἵτινες θὰ καταστήσωσιν ὡς πρὸς τοῦτο σταθερὰν τὴν
περαιτέρω κατεύθυνσίν μου. Θὰ προσπαθῇσω νὰ θέσω εἰς χρή-
σιν τὴν μεγαλειτέραν σύνεσιν, διὰ νὰ συμβιβάσω ταῦτοχρόνως
τὰς τε ἀπόψεις, τὰς ὁποίας μοὶ ἐπιβάλλουσιν αἱ ἐκθέσεις μου
μετὰ τῶν συναδέλφων μου, καὶ ὅ,τι ὀφείλω εἰς τὴν ἐμπιστο-
σύνην καὶ εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς σεπτῆς ἡμῶν Αὐλῆς.

Ἀριθ. 23 (15). Baron de Stroganoff au Comte de Nes-
selrode

(Ὁ Βαρόνος Στρόγανωφ πρὸς τὸν Κόμητα Νεσελρώδ)

Μπουγιούκδερε τῇ 1 (13) Ἰουνίου 1818

Κύριε Κόμη,

Ἡ φανατικὴ ἔχθρα, ἣτις ἐκδηλοῦται ἀπὸ τινος χρόνου
μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν ὁμολογιῶν ἐν Τουρκίᾳ, πρὸ ὀλίγου
ἔτι παρήγαγεν ἐπονειδιστον καὶ ἱερόσυλον σκηνὴν ἐν Ἱερουσα-
λὴμ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἀγίου Τάφου. Αἱ προηγούμε-
ναι ἐκθέσεις μου ὑπέδειξαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Αὐτοῦ Με-
γαλειότητος τὴν ἀρχὴν τῆς διαφορᾶς, ἣτις ἐκδηλοῦται πρὸ
πάντων μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων καὶ τῶν Καθολικῶν
καὶ ἣτις εἶνε ἰδίως τὰ προνόμια τὰ χορηγηθέντα εἰς τοὺς Ἑλ-
ληνας νὰ ἱεουργῶσι κοινῶς μετὰ τῶν Λατίνων ἐν τοῖς ἀγίοις

Τόποις καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ φρούρησις τοῦ ἁγίου Τάφου, ἣτις ἐχορηγήθη αὐτοῖς.

Αἱ σκηναὶ τοῦ Χαλεπίου, τῆς Σμύρνης καὶ ἡ πρό τινας συμβᾶσα τοιαύτη ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἐλατήρια. Αἱ πρῶται εἰδήσεις, τὰς ὁποίας οἱ συνάδελφοί μου ἔλαβον καὶ ἐπιστοποίησαν τὸ ἀξιοθρήνητον τοῦτο γεγονός, παρίστανον τοὺς Ἑλληνας ὡς ὑποκινήτας τῆς ἀσεβείας ταύτης. Ἡ λεπτομερὴς ἔκθεσις, ἣτις μοι ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερουσαλὴμ, παριστᾷ τὴν πράξιν ὅλως διάφορον καὶ πιστεύω τοῦτο τοσοῦτον μᾶλλον ἀληθές, καθ' ὅσον ἐπληροφορήθην καὶ παρὰ τῶν Ρώσων προσκυνητῶν, αὐτοπτῶν μαρτύρων τῶν λεπτομερειῶν τοῦ συμβάντος. Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ συνάψω ὧδε μετὰ φρασιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

Ἀριθ. 24 (16). Traduction d'un rapport daté de Jérusalem le 3 Mai 1818

(Μετάφρασις ἐκθέσεως ἐξ Ἱεροσολύμων ἀπὸ 3 Μαΐου 1818)

Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Χάττι-Σεριφίου, τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος ἐν τοῖς ἁγίοις Τόποις, ὁ Ἐπίτροπος τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερουσαλὴμ ἤρξατο νὰ τελῇ τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐπὶ τοῦ ζωοδόχου Τάφου τοῦ Σωτήρος ἡμῶν.

Ἐκτοτα οἱ Καθολικοὶ μοναχοὶ τηκόμενοι ὑπὸ φθόνου καὶ μίσους δὲν γνωρίζουσι πλέον ὅρια εἰς τὰς ἐπιθέσεις αὐτῶν οὐδενὸς μέσου φεῖδονται, ἵνα ἐνοχλῶσι καὶ ἀντιπράττωσι κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ τελέσει τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ὅτε μὲν προβάλλουσι τὸν καθαρισμόν, ὃν σκοποῦσι νὰ ἐκτελέσωσιν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ὅτε δέ, ὅτι ὁ καπνὸς τοῦ θυμιατοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐρεθίζει αὐτοὺς ἢ τὸ ἔλαιον, τὸ ὁποῖον καίουσι, σκοτίζει αὐτούς· αἱ συνεχεῖς στρεφοδοκαίαι, αἱ σκηναὶ ἀδικίας καὶ σκανδάλου, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχὴ καὶ ὁ σκοπὸς εἶνε ἡ ὀλόκληρος καὶ ἀποκλειστικὴ κατοχὴ τοῦ ἁγίου Τάφου, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ Καθολικοὶ δὲν παύουσι νὰ ἀποβλέπωσιν, ἐξηνάγκασαν τὸν

Ἑλληνικὸν κλῆρον νὰ παραπονεθῇ εἰς τὴν Α. Ἐξ τὸν Σουλαϊμᾶν πασάν. Αἱ διαταγαὶ τοῦ Διοικητοῦ τούτου καὶ τὰ μέτρα, τὰ ὅποια ἔλαβε, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν ἡσυχίαν εἰς τὰ κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ συνήθειαν ἀνήσυχα πνεύματα. Προσφάτως πληροφορηθέντες περὶ τῶν ὑπερβασίων, εἰς ἃς οἱ Καθολικοὶ τοῦ Χαλεπίου πρᾶξον, οἱ ἐνταῦθα μοναχοὶ θέλοντες πιθανῶς νὰ ἐνοχοποιήσωσι τοὺς Ἑλληνας τῆς Παλαιστίνης καὶ νὰ προκαλέσωσι κατὰ τοῦ κλήρου αὐτῶν τὸ μῖσος, διὰ τῆς ἀνανεώσεως παρομοίαν σκηνῶν, ἀπεφάσισαν νὰ διεγείρωσιν ὡσαύτως ταραχὰς ἐν τῇ ἀγίᾳ Γῇ.

Ἡ Κυριακὴ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ συνέπιπτε τὸ ἔτος τοῦτο τῇ 3 Μαΐου, ἡμέρᾳ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὸ Δυτικὸν ἡμερολόγιον. Τὴν παραμονήν, Σάββατον τῆς ἐβδομάδος τοῦ Πάσχα, οἱ Ἑλληνες ἐτέλεον τὸν ἐσπερινὸν καὶ οἱ διάκονοι αὐτῶν ἐθυμίων, κατὰ τὴν συνήθειαν, πέριξ τοῦ ναοῦ. Ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὸν τόπον τῆς Εὐρέσεως τοῦ Σταυροῦ, οἱ Καθολικοὶ μοναχοί, οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ μετ' ἄλλων λαϊκῶν τοῦ δόγματος αὐτῶν, ἐπιτίθενται εὐθὺς κατὰ τῶν διακόνων, ὠθοῦσιν αὐτοὺς βιαίως, τύπτουσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, σχίζουσι τὰ ἱερὰ αὐτῶν ἄμφια, θραύουσι τὰ θυμιατήρια καὶ καταρρίπτουσι διὰ πληγμάτων τὸν μοναχόν, τὸν φέροντα τὴν λαμπάδα. Ἡ ταραχὴ διαδίδεται ἀμέσως εἰς ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ Ἑλληνες προσκυνηταί, οἵτινες ἦσαν πολυάριθμοι, θέλουσι νὰ προστρέξωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ κλήρου τῶν, τόσον σκληρῶς προσβληθέντος. Ἡ ρῆξις ἔμελλε νὰ ἀπρόβῃ σοβαρὰ καὶ θὰ εἶχεν ἴσως ὀλεθρίας συνεπείας, ἐὰν ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Πατριάρχου δὲν ἐκάλει τοὺς Γιαντισάρους φύλακας τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα ἐκβάλωσιν ἐκ τοῦ ναοῦ τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων προσκυνητῶν, οἵτινες ἐκραύγαζον διὰ τὴν βεβήλωσιν, ζητοῦντες ἐκδίκησιν. Αἱ προτροπαὶ τῶν κληρικῶν καὶ ἡ παρουσία τῆς φρουρᾶς κατῴρθωσαν νὰ ἀποκαστήσωσι τὴν ἡσυχίαν εὐτυχῶς δὲν ὑπῆρξαν φόνοι οὔτε μία σοβαρὰ πληγὴ.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἐσπερινοῦ οἱ Ἑλληνες μοναχοὶ μετέβησαν παρὰ τῇ Μουλλᾷ καὶ ἀνέφερον αὐτῷ πᾶν ὅ,τι συνέβη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ Ὀθωμανὸς κριτὴς συνεκάλεσε τοὺς Φράγκους, προέτρεψεν αὐτοὺς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μουσσελίμ καὶ τῶν προκρίτων τοῦ τόπου εἰς ἡσυχίαν καὶ διέταξεν αὐτοὺς νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τῶν ἀποπειρῶν αὐτῶν κατὰ τῶν ραγιαδῶν.

Περιελθόντες εἰς ἀμηχανίαν ἐν τῇς ἀπαντήσεσιν αὐτῶν οἱ Καθολικοὶ μοναχοὶ ᾔθέλυσαν νὰ ἐπιτεθῶσιν ἐξ ἄλλου μέρους. Παρεπονέθησαν εἰς τὸν Μουλλᾶν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ λειτουργία τῆς ἐπαύριον ἡμπόδιζεν αὐτοὺς νὰ τελέσωσι τὴν λιτανείαν αὐτῶν. Παρετήρησαν εἰς αὐτούς, ὅτι ὑπελείπετο αὐτοῖς ἀρκετὸς χρόνος διὰ τὴν τελετὴν αὐτῶν καὶ ὅτι ἡ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἡδύνατο νὰ παρεμβάλλῃ αὐτοῖς πρόσκομμα.

Θλιβέντες ἐκ τῆς ἀποτυχίας τοῦ διαδήματος αὐτῶν, ἀπεμακρύνθησαν καὶ τὴν ἐπομένην, ἡμέραν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, κατὰ τὸ ἡμερολόγιον αὐτῶν, δὲν ἐώρτασαν τὴν τελετὴν, ἐπιφυλασσόμενοι ἀναμφιδόλως νὰ δώσωσι σημασίαν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, ὡς ὄντες ἐν διωγμῷ.

Βεβαιοῦται νῦν, ὅτι, τῇ 27 τοῦ παρελθόντος μηνός, οἱ Καθολικοὶ μοναχοὶ ἀπέστειλαν ἀγγελιαφόρον εἰς Κων]πολιν καὶ ἀπηύθυναν ἐπιστολάς, δι' ὧν παραπονοῦνται εἰς τοὺς πρεσβευτὰς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων. Γάλλοι τινὲς ταξειδιῶται καὶ οἱ πρόξενοι τῆς Πτολεμαίδος ἀπέστειλαν ὡσαύτως ἀνακριθεῖς ἐκθέσεις, ὑπαγορευθείσας ἀναμφιδόλως ὑπὸ ταύτης τῆς ἀκατανοήτου ἔχθρας, ἥτις πρὸ μικροῦ ἐμίανε τοὺς ἀγιωτάτους Τόπους καὶ κατέστησεν αὐτοὺς σκανδαλώδες πεδῖον τῶν μνησικακῶν παθῶν τοῦ φθόνου καὶ τῆς μισαλλοδοξίας. Ἀπειλοῦσι τοὺς Ἑλληνας διὰ διωγμῶν καὶ ἀνακοινοῦσιν αὐτοῖς αὐστηρὰς διαταγὰς, τὰς ὁποίας ἡ Ὑψηλὴ Πύλη θὰ σπεύσῃ νὰ ἐκδώσῃ κατ' αὐτῶν.

Ἀριθ. 26 (17). Baron de Stroganoff au Comte de Nesselrode

(Βαρώνος Στρώγανωφ πρὸς τὸν Κόμητα Νεσελρώδ)

Μπουγιούκδερε τῇ 1 (13) Ἰουλίου 1818

Κύριε Κόμη,

Ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων μου ἀνακοινώσεων ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα περὶ τῶν διαθημάτων τῶν ἀποτολμηθέντων ὑπὸ τοῦ πρέσβευς τῆς Γαλλίας παρὰ τῷ Ὀθωμανικῷ ὑπουργείῳ πρὸς ἀνάκλησιν τῶν προνομίων τῶν χορηγηθέντων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν δόγμα ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ κυρίως τῆς ἀποκλειστικῆς φρουρήσεως τοῦ ἁγίου Τάφου.

Ὁ πρέσβυς ἐκολακεύετο κατ' ἀρχὰς διὰ τινὰ ἐπιτυχίαν καὶ εἶχε διαδοθῇ, ὅτι προσφάτως ἐπέτυχε φερμάνιον ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῶν Καθολικῶν διεκδικουμένων προνομίων.

Αἱ πληροφορίες, αἱ ὅποιαι περιῆλθον εἰς ἐμέ, βεβαιοῦσιν, ὅτι οὐ μόνον τοιοῦτο φερμάνιον δὲν ἐδόθη, ἀλλ' ὅτι οἱ Ἕλληνες ἡλπίζον νὰ ἐπιτύχωσι νέον Χάττι-Σερίφιον παρὰ τοῦ Μεγάλου Κυρίου (= τοῦ Σουλτάνου) ἐπικυρωτικὸν τοῦ προηγουμένου ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἡ γνώμη τοῦ Σουλτάνου φαίνεται ἀκλόνητος ὥς πρὸς τοῦτο καὶ αἱ ἀπόπειραι τῶν Καθολικῶν θὰ συντελέσωσι πιθανῶς μόνον εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσωσι τὰς διαθέσεις Ἀρχοντος ζηλοτύπου καὶ μὴ ἀνεχομένου μηδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐπιρροήν, εἰς τὴν ὅποίαν οἱ ξένοι θὰ ἤθελον νὰ δώσωσι σημασίαν ἐν ταῖς ἐσωτερικαῖς ὑποθέσεσι τοῦ κράτους αὐτοῦ.

Ὁ μαρκήσιος de Rivière ὁμως δὲν ἀποθαρρύνεται· μετὰ τὰς προφορικὰς δηλώσεις αὐτοῦ, ὑπέβαλεν ἐσχάτως διακοίνωσιν εἰς τὴν Πύλην διὰ νὰ διεκδικήσῃ ἐπισήμως τὴν κατοχὴν τοῦ ἁγίου Τάφου ὥς κεκτημένον δικαίωμα τῆς Γαλλίας διὰ τῶν συναφθεισῶν μετὰ τῆς Πύλης συνθηκῶν περὶ τὸ 1100 τῆς Ἑγείρας (= 1689). Εὐκόλως κατανοεῖ τις, ὅτι τὸ ἐπίσημον τοῦτο

διάδημα ἔχει περισσοτέρας ἐπιτυχίας ἢ αἱ ἐπίμονοι αἰτήσεις, αἵτινες προσηγήθησαν εἶνε μάλιστα ἀμφίβολον, ἂν ἡ αὐτόγραφος ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Σουλτᾶνον, τὴν ὁποίαν ὁ μαρκήσιος de Rivière ἐζήτησε παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ Κυρίου αὐτοῦ, ἐπιτυγχάνει τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ὑπόσχεται.

Ἡ Αὐλὴ τῆς Βιέννης συμφωνεῖ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ μετὰ τῆς Αὐλῆς τῆς Γαλλίας καὶ ὁ πρέσβυς τῆς Αὐστρίας ἔλαβε διαταγὴν νὰ υποστηρίξῃ πάσῃ δυνάμει τὰ διαβήματα τοῦ πρέσβους τῆς Γαλλίας, ὅστις τυγχάνει ἀνεγνωρισμένος προστάτης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Τουρκίᾳ. Τὴν αὐτὴν ἡμέρην, καθ' ἣν ἡ διακοινωσις αὐτοῦ ἐπεδόθη εἰς τὴν Πύλην, οἱ πρεσβευταὶ Αὐστρίας, Ἰσπανίας καὶ Νεαπόλεως ὑπέβαλον ὡσαύτως τοιαύτην ἕκαστος ἐκ μέρους των¹. Ἡ ἐπιφυλακτικότης, τὴν ὁποίαν ἐτήρησα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν λυπηρῶν τούτων διενέξεων, ἐξετιμήθη πλήρως ὑπὸ τῶν λογάδων Ἑλλήνων, εἰς οὓς ὑπηνίχθην τὰ αἶτια τῆς ἐπιφυλάξεως. Βέβαιοι, ὅτι ἔχουσι πάντοτε ὑπὲρ αὐτῶν τὴν υποστήριξιν τοῦ ὑπουργείου τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐν περιπτώσει ἀνάγκης, πολιτεύονται ἐλευθέρως παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, χωρὶς νὰ δειλιῶσι μήπως ἐμπνεύσωσιν εἰς αὐτὴν ὑποψίαν διὰ τὸ θάρρος, ὅπερ θέτει αὐτοὺς εἰς κίνησιν . . .

Ἀνεξαρτήτως τῶν ὧδε ἐπισυνημμένων διακοινώσεων, οἱ συνάδελφοί μου ὑπολογίζουσι πολὺ ἐπὶ διαβήματος προτεινομένου ὑπὸ τῆς Αὐλῆς Βιέννης, ἐξ οὗ ἀναμένουσι τὸ ἀποτέλεσμα

1) Ἀντίγραφα τῶν διπλωματικῶν τούτων διακοινώσεων τῶν ἐν Κων/πόλει πρεσβευτῶν, οἵτινες ἀπῆλθον παρὰ τῆς Πύλης τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐκδοθέντος φερμανίου κατὰ 7/βριον τοῦ 1817, δι' οὗ παρείχετο τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς Ἑλλήνας νὰ ἱερουργῶσιν ἐν τῷ Ἱερῷ Κονβουκλίῳ τοῦ ἁγίου Τάφου ἐκ περιτροπῆς μετὰ τῶν Λατίνων, δημοσιεύει ὁ Α. Ποπῶφ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς συλλογῆς αὐτοῦ, σελ. 43—55, ὑπ' ἀριθ. 30, 32, 34, 35 καὶ 37. Ὅρα περὶ τῶν διακοινώσεων τούτων, Ἀ. Καλλίστιον, Οἱ Ἅγιοι Τόποι . . . ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 406—9.

ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος δ' XVIII καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος ἀπεφάσισαν νὰ ἀπευθύνωσιν αὐτογράφους ἐπιστολάς πρὸς τὸν Σουλτάνον, διὰ νὰ διεκδικήσωσι τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Καθολικῶν ἐν τῇ κατοχῇ τῶν ἁγίων Τόπων. Ὁ ἀπεσταλμένος (πρέσβυς) τῆς Ἰσπανίας ἔσπευσε νὰ προβῇ εἰς τὸ αὐτὸ διάβημα ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου αὐτοῦ. Ἄγνοῶ ἔτι, ἐὰν ὁ Κόμης de Lydolf πρέσβυς τοῦ βασιλέως τῶν δύο Σικελιῶν θὰ ἀκολουθήσῃ τὸ παράδειγμα τούτου· εἶνε πιθανόν, ὅτι θὰ προστεθῇ εἰς τοὺς ἄλλους. Νομίζω, ὅτι αἱ αὐτόγραφοι αὗται ἐπιστολαὶ ἔτι δὲν ἔφθασαν, καίτοι οἱ τέσσαρες πρέσβεις ὑποδηλοῦσιν, ὅτι προσφάτως ἔλαβον νέας ὁδηγίας, διὰ νὰ ἐπιμείνωσι παρὰ τῇ Πύλῃ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι δὲν ἔλαβον ἔτι ἀπάντησιν παρὰ τῆς Πύλης, αἱ δὲ διακοινώσεις αὐτῶν ἔτι δὲν μετεφράσθησαν ἐξ ὁλοκλήρου, καίτοι ὑπεβλήθησαν πρὸ τεσσαράκοντα ἡμερῶν.

Πιστὸς εἰς τὴν ἐπιφυλακτικότητά, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλω εἰς ἑμαυτόν, τηρῶ φαινομενικῶς στάσιν παθητικοῦ παρατηρητοῦ. Περιωρίσθην, ἵνα ἐν ἀπορρήτῳ καταστήσω γνωστὸν εἰς τοὺς προκρίτους Ἑλληνας καὶ ἰδίως εἰς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων τὸν κατ' αὐτῶν παρασκευαζόμενον συνασπισμόν. Ὁ Πατριάρχης δὲν ἐξεπλάγῃ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν διακοινώσεων τούτων τῶν δοθεισῶν ταῦτοχρόνως ὑπὲρ τῶν Καθολικῶν, ἀλλὰ φοβεῖται μᾶλλον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν αὐτογράφων ἐπιστολῶν τῶν βασιλέων.

Παρὰ τὴν ἀνησυχίαν ταύτην μοι ἐπανελάβε τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ἐνεψυχοῦτο αὐτὸς καὶ οἱ ὁμόθρησκοι αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον δεικνύω διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι φανερά ἐπέμβασις ὑπὲρ αὐτῶν θὰ περιῆγεν αὐτοὺς νῦν ἀναμφιβόλως εἰς κίνδυνον καὶ θὰ παρεκώλυε τὰ προνόμια, τὰ ὅποια κολακεύονται ἔτι, ὅτι κατέχουσι δυνάμει τοῦ τελευταίου Χαττι-Σεριφιου, δι' οὗ παρεχωρήθη αὐτοῖς ἡ φρουρῆσις τοῦ ἁγίου Τάφου. Ἡ ἐλπὶς αὐτῶν βασίζεται ὡσαύτως ἐπὶ τῆς συνήκης τοῦ Χαλίφου Ὁμάρ ὑπὲρ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ὁ πρέσβυς

τῆς Γαλλίας ἐν τῇ διακοινώσει αὐτοῦ θεωρεῖ πλαστήν, ἐνῶ ὁ Πατριάρχης βεδαιοῖ, ὅτι ἡ συνθήκη αὕτη ὑποβλήθεισα εἰς τὸν μακαρίτην Σουλτὰν Σελῆμ ἔπεισεν αὐτὸν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐγγράφου τούτου καὶ τόσον ἐσεβάσθη αὐτό, ὥστε ἠθέλησεν ἀπολύτως νὰ γείνη κάτοχος αὐτοῦ.

Ἀριθ. 38 (18). Baron de Stroganoff au Comte de Nesselrode

(Βαρῶνος Στρογανωφ πρὸς τὸν Κόμητα Νεσελρόδ)

Μπουγκιούκδερε τῇ 2 (14) 7/βρίου 1818

Κύριε Κόμη,

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ ἀναγγεῖλω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὴν λήψιν τῆς ἀνακοινώσεως ἀπὸ 17 Ἰουλίου, ἥτις διατυποῖ τὴν ἐνδελεχῇ μέριμναν τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Κυρίου διὰ τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων τῶν χορηγηθέντων εἰς τὸ Ὁρθόδοξον δόγμα ἐν Ἱερουσαλήμ, ὡς καὶ τὰς ἀναλόγους κατευθύνσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ἐφωδίασε τὸν πρέσβυν αὐτοῦ ἐν Παρισίοις. Συγχαίρω ἑμαυτόν, διότι προηγήθην τῶν σκοπῶν τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ὑποβάλλων εἰς τὸ ὑπουργεῖον Αὐτοῦ, τῇ 1 (13) Αὐγούστου, τὴν σειρὰν τῶν διακοινώσεων τῶν ἐπιδοθεισῶν εἰς τὴν Πύλην ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Καθολικῶν Δυνάμεων καὶ ὑπὸ τοῦ πρέσβους τῆς Ἀγγλίας πρὸς διεκδίκησιν τῆς κατοχῆς τοῦ ἁγίου Τάφου ὑπὲρ τοῦ Λατινικοῦ δόγματος. Ὁ ἐπίσημος χαρακτήρ τῶν διαθεμάτων τῶν συναδέλφων μου, οἱ ἐπιβλητικοὶ τίτλοι, εἰς οὓς ἀπέδωκαν σημασίαν πρὸς ὑποστήριξιν, αἱ παρατηρήσεις, δι' ὧν συνώδευσα αὐτά, ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ διδόμενα ἱκανὰ νὰ καθορίσωσι τὴν γνώμην τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος ἐπὶ τῆς πραγματικῆς βεβαίως πορείας τῆς υἱοθετηθείσης ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων διὰ νὰ ἀντιδράσωσιν εἰς τὰς διαθέσεις τῆς Πύλης. Τὸ ὑπουργεῖον ἐπίσης θὰ πεισθῇ διὰ τῶν ἐκθέσεων μου, ὅτι, ἐὰν μέχρι

τοῦδε ἐτήρησα σιάσιν φανερώς παθητικὴν ἐν τῇ ἔριδι ταύτῃ, τοῦτο ἦτο κατὰ συγκατάβασιν διὰ τὰς θερμὰς καὶ ἐπανειλημμένας παρακλήσεις τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερουσαλὴμ, φοβουμένου τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπεμβάσεώς μου παρὰ τῇ Πύλῃ, καίτοι ἐνεθαρρύνετο ἐκ τῆς βεβαιότητος τῆς ὑποστηρίξεώς μου ἐν περιπτώσει ἀπολύτου ἀνάγκης. Συμφωνῶν μετὰ τοῦ Πατριάρχου νὰ μὴ ἐνεργήσω, ἐκτὸς ἐὰν δυνηθῶ νὰ δράσω, χωρὶς νὰ ἐκθέσω εἰς κίνδυνον τὸ συμφέρον τῆς ὑποθέσεως, ἤμην πάντοτε ἕτοιμος νὰ μεταχειρισθῶ πάντα τὰ εἰς τὴν διάθεσίν μου μέσα πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀγώνων τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' οὗ οὗτοι μικρὰν ἢ οὐδεμίαν εἶχον ἐλπίδα ἐπιτυχίας . . . Ἀναπτύσσων οὕτω τὰ αἷτια τῆς ἐπιφυλάξεως, τὴν ὁποίαν ἐτήρησα μέχρι τοῦδε, θὰ καταβάλω ἔτι μεγαλειτέρας προσπάθειας, ἵνα διεισδύσω εἰς τοὺς ὑψηλοὺς σκοποὺς τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ προσαρμόσω εἰς αὐτούς, ἐφ' ὅσον εἶνε δυνατόν, τὰ μέσα τοῦ νὰ διαβεβαιώσω τὴν ἐπιθυμίαν, πρὸς ἣν οἱ ὑψηλοὶ οὗτοι σκοποὶ κατατείνουσιν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην θὰ συνεννοηθῶ ἀνυπερθέτως μετὰ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ ὁποίου αἱ ἐλπίδες, φαίνονται, ἀπὸ τινος χρόνου, ὅτι ὑποχωροῦσιν εἰς τὸν φόβον τοῦ ὅτι βλέπει τὰς προσπάθειάς τῶν Καθολικῶν Δυνάμεων νὰ ὑπερισχύωσι. Φοβεῖται πρὸ πάντων τὰ ἀποτελέσματα τῶν αὐτογράφων ἐπιστολῶν τῶν Μοναρχῶν τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, καίτοι αὗται εἰσέτι δὲν ἔφθασαν, ἐξ ὧων ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω. Τολύχιστον εἶνε βέβαιον, ὅτι οὐδὲν νέον διάδημα ἐγένετο ὑπὸ τῶν συναδέλφων μου ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῶν διακοινώσεων αὐτῶν . . .

Ἀρχιμ. Κάλλιστος

(Ἀκολουθεῖ.)

ΠΑΤΡΙΑΡΧΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *)

9

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

Ὅσιώτατοι προεστώτες καὶ λοιποὶ πρόκριτοι πατέρες τῆς
Μεγίστης Λαύρας . . .

Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς κοινότητος τοῦ μοναστηρίου
σας τούτου καὶ περὶ τῆς διορθώσεως τῶν κοινῶν χρεῶν σας
ἀπὸ ζώσης φωνῆς τῶν ἤδη παραγινομένων εἰς τὰ αὐτόθι συγ-
κοινοδιατῶν σας πατέρων θέλετε πληροφορηθῆ καὶ περὶ τούτου
μηδὲν ὑμῖν γράφομεν. Εἶδομεν δὲ καὶ ἐβεβαιώθημεν ἀφ' ἐνὸς
γράμματός σας ἀποστελλομένου πρὸς τοὺς ἐνταῦθα συγκοινοδιάτας
σας, ὅτι μέχρι τοῦδε τὸ σκευοφυλάκιόν σας ἔχετε βουλλωμένον
καὶ περὶ ὧν προδιωρίσθητε ἐντεῦθεν μηδὲν ἐποιήσατε, ἀλλ'
ἀμελοῦντες περιμένετε· ὅθεν καὶ ἐμέμφθημεν μεγάλως τὴν ἀ-
μέλειάν σας, ὅπου περὶ τὴν διόρθωσιν καὶ εὐκατάστασιν τοῦ
γεραροῦ τούτου μοναστηρίου δεικνύετε, μὴ εἰδότες ὅτι ἐκ ταύ-
της σας τῆς ἀμελείας πόσῃν βλάβῃν προξενεῖτε εἰς αὐτό. Διὸ
ἡμεῖς ἐφιέμενοι τῆς εὐκαταστάσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ σεβασμίου
ἡμῶν μοναστηρίου, ἰδοὺ καὶ αὐθις γράφοντες εὐχόμεθα ὑμῖν
καὶ ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἀμεταθέτως, ὅπως ἅμα
τῇ εὐδοθῇναι εἰς τὰ αὐτόθι τοὺς παραγινομένους ἤδη συγκοι-
νοδιάτας σας ἐγχειρίζοντας καὶ τὴν παρούσαν ἡμετέραν Πα-

*) Ἴδε Τεύχος Η' 1936, σελ. 490.

τριαρχικὴν ἐπιστολὴν, εὐθὺς νὰ ἐπιμεληθῇτε τόσον διὰ τὰ ἀσήμε-
 ρια, ὅπου εἶναι διὰ νὰ χωνευθῶσι, νὰ τὰ ἐτοιμάσητε χωρὶς τι-
 νος ἀναβολῆς καιροῦ, ὅσον καὶ νὰ καταβάλλῃ ἕκαστος ὑμῶν ὅσα
 προσδιωρίσθῃ ἐντεῦθεν καὶ ταῦτα πάντα νὰ προφθάσητε ἐν-
 ταῦθα ταχέως, ἐξαποστελλόντες τα ἀσφαλῶς δι' ἰδίου σας μο-
 ναστηριακοῦ πιστοῦ συγκοινοβιάτου ἐρχομένου εἰς τὰ ὧδε μετὰ
 τῶν διορισθησομένων κοινῶν πληρεξουσίων ἐπιτρόπων τῆς κοι-
 νότητος ὑμῶν ἔλων τοῦ "Ὁρους" καὶ τούτων τῶν πραγμάτων
 ἀποκομιζομένων ἐνταῦθα θέλει γένηται κάποια βοήθεια καὶ ἐ-
 λάφρυνσις εἰς τὰ ἐπικείμενα τῷ ἱερῷ τούτῳ μοναστηρίῳ βαρύ-
 τατα χρέη σας, ὁμιλοῦντες καὶ παρακινοῦντες ἐπιπόνως καὶ
 τοὺς ἐν Σκῆταις καὶ Κελλίοις νὰ ποιήσωσι καὶ αὐτοὶ προθύ-
 μως καὶ εὐπειθῶς τὴν πρέπουσαν βοήθειαν καὶ καταβολήν, κατα-
 γράφοντες ἐκείνην ὃ καθ' εἰς ποσοτικῶς καὶ κατ' ὄνομα κα-
 θῶς καὶ αὐτοῖς. Τὰ πολλὰ περὶ τούτου προεγράψαμεν, τὴν
 ὁποίαν περιμένομεν νὰ μᾶς φανερῶσητε ἐν τάχει. Ἐπειτα δὲ
 προτρέπομεν ὑμᾶς, ὅπως διορίσητε καὶ ἀποκαταστήσητε δύο ἀ-
 ξιολόγους καὶ πλέον δοκίμους εἰς τὸ νὰ διοικῶσι τὰ τοῦ μο-
 ναστηρίου σας τούτου, οἱ δὲ λοιποὶ νὰ ἀπέλθῃτε ἔξω τῆδε κά-
 κεισε εἰς ταξείδια φροντίζοντες καὶ ἐπιμελούμενοι ὅσον τὸ δυ-
 νατόν σας πρὸς βοήθειαν καὶ ὠφέλειαν καὶ κυβέρνησιν τοῦ
 ἱεροῦ τούτου γεραροῦ μοναστηρίου, ὅπου νὰ μὴ γίνῃ ἐρείπιον
 καὶ παντελῶς ἀφανισθῇ ἐκ τῆς ἀμελείας καὶ ἀκυβερνησίας σας.
 Καὶ ταῦτα ποιοῦντες προθύμως καὶ ἐπιμελῶς μὴν ἐννοιάζεσθε
 περὶ τῆς διορθώσεως τῶν ἐνταῦθα χρεῶν σας· ἐπειδὴ ἐλπίζομεν
 εἰς Θεόν, ὅτι νὰ λάβωσιν αἰσιον τέλος, χωρὶς νὰ ἀδικηθῇ καὶ
 νὰ ζημιωθῇ τις. Διὸ κατανοήσατε τὰ γραφόμενα, ὅτι ὑπὲρ
 τῆς κυβερνήσεώς σας οἱ τόσοι ἀγῶνες γίνονται καὶ ὑπὲρ τῆς
 κοινῆς σας καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν μοναστηρίων εὐκαταστάσεως
 καὶ βοηθείας καὶ εἰρηνικῆς διαγωγῆς καὶ κατὰ Χριστὸν ἀγά-
 πης καὶ ὁμονοίας· καὶ ποιοῦντες οὕτω προθύμως καὶ εὐπειθῶς
 θέλετε ἔχῃ θερματέρους τοὺς προστώτας ὑμῶν καὶ διαφενδευ-
 τάς· ἂν δ' ὁμῶς παραμελήσητε τῶν γραφομένων, ἤξεύρετε βε-

θαίως, ὅτι θέλετε τοὺς ἔχῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἐναντίους καὶ ἀντικει-
μένους ὑμῖν καὶ πᾶν αἶτημά σας ἀντίξουν ὑμῖν ἐπισυμβῇ· τὸ
ὁποῖον διὰ τὸ μὴ ἀκολουθήσῃ, ποιήσατε ὡς γράφομεν ἐξ ἀπο-
φάσεως, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις . . .

αψ' (1790) Ἀπριλίου ιε'

10

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

Ὅσιώτατοι πρόκριτοι πατέρες τῆς ἐν τῷ ἀγωνίῳ ὄρει
τοῦ Ἀθωνος ἱεράς καὶ σεβασμίας ἡμετέρας Πατριαρχικῆς καὶ
Σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας, τέκνα ἐν Κυρίῳ . . .

Ἰδόντες τὰ ἤδη ἀποσταλέντα γράμματά σας πρὸς τοὺς
συγκοινοδιάτας σας πατέρας ἐνταῦθα ἔτι διατρίβειν αὐτοὺς ὑπο-
τιθεμένους ὑμᾶς, ἐγνώμεν τὰς κακοβουλίας τοῦ αὐτόθι Προ-
κοπίου, αὐτὰς ταύτας πληροφορηθέντες ἡμεῖς ἐνταῦθα καὶ
πρὸ τοῦ γράμματός σας καὶ χερσὶν αὐταῖς, ὡς εἰπεῖν, ἀφάμε-
νοι τῶν πονηρῶν τοῦ δραματουργημάτων τῇ πανσθενεῖ τοῦ
ἁγίου Θεοῦ δυνάμει, τοῦ τὰς βουλὰς τῶν κακοβούλων διασκε-
δάζοντος, διελύσαμεν ὡς ἱστὸν ἀράχνης αὐτὰς καὶ φρούδας καὶ
κενὰς τελείως ἀπεδείξαμεν, συνεργούσης τῆς θείας αὐτοῦ χά-
ριτος· καὶ διὰ μὲν τὴν προσοχήν σας αὐτὴν σὰς εὐχθήθημεν ἐκ
ψυχῆς· ἐντελλόμεθα δὲ καὶ παραγγέλλομεν ὑμῖν, ὅπως εἰς τὸ
ἐξῆς καταβάλλοντες πλείονα προσοχήν καὶ παρατήρησιν τὸν
τὸν φυλάττειτε προσεκτικώτερον καὶ περιεργότερον καὶ τὸν
ἔχῃτε περιορισμένον καὶ καλῶς πεφυλαγμένον, χωρὶς τὸ ἀφί-
νητε τὸ εἰσερχομεν ἐξωθεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸ ἐξέρχονται ἄν-
θρωποι, μήτε τὸ μεταφέρει καὶ τὸ μετατοπίσῃ εἰς ἄλλο μέρος
πράγματά του, καὶ τὸ ἀνθίστασθε τονικώτερον καὶ θαρρα-
λεώτερον ἄνευ συστολῆς ἢ δειλίας, ὅταν θέλῃ τὸ κάμῃ κατὰ-
χρησιν κατὰ τὰς ἰδέας του, χωρὶς τὸ συστέλλεσθε ἢ τὸ φο-
βῆσθε, διότι περιεῖλεν ὁ ἅγιος Θεὸς τὰς δυνάμεις του καὶ κατέ-

θαλε τὴν ὀφρὺν του, μὴ θέλων τὴν τῆς ἀγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας καταστροφήν. Ἐν συντόμῳ ἀνοίξατε τοὺς ὀφθαλμοὺς σας καλῶς, προσέχετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ φύλαξιν του καὶ εἰς παρατήρησιν τῶν κινήματων του· καὶ πάλιν γράφετε ἡμῖν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς συνεχῶς πρὸς εἰδοποίησίν μας. Προσέχετε δὲ καλῶς νὰ μὴν ἀμελήσητε εἰς αὐτὰ ὅπου σᾶς γράφομεν, διότι μένετε ὕστερον ἀναπολόγητοι. Καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ταῦτα· κατόπιν δὲ θέλομεν σᾶς στείλῃ διεξοδικώτερα γράμματα.

Εἶδομεν καὶ τὰ περὶ καταστάσεως τοῦ μοναστηρίου σας γραφόμενα καὶ συμπεραίνομεν τὸν στοχασμόν σας, ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸ νὰ κινήσῃ τὸν ἡμέτερον οἶκτον. Ὑμεῖς ἀκολουθήσατε καθὼς σᾶς προεγράψαμεν διὰ τὴν τοῦ μοναστηρίου σας οἰκονομίαν καὶ εὐχεσθε πρὸς Κύριον καὶ ἐλπίζομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας νὰ λάβῃ τὴν καλὴν του κατάστασιν, ἧς ἡμεῖς μάλλον ὑμῶν ἐπιέμεθα καὶ ἐπιποθοῦμεν. Φροντίσατε ἐν τοσοῦτῳ νὰ ὑπογράψητε καὶ τὸ ἤδη στελλόμενον γράμμα διὰ τὸ ἐν Σμύρνῃ μετόχιόν σας καὶ νὰ τὸ προφθάσητε ὅσον τάχος πληροφορούμενοι ἐκ τῶν στελλομένων ἴσων τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ Σμύρνης γραμμάτων, πόσον καλῶς οἰκονομήθη καὶ τοῦτο. Ἐπιστήσαντες τοίνυν καλῶς τοῖς γραφομένοις καὶ παρ' ἡμῶν ἐντελλομένοις ἤδη ποιήσατε ὡς γράφομεν καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως, ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μεθ' ὑμῶν.

αψγ' (1790) Ἀπριλίου ις'

Ἐπιμεληθῆτε μὲ τὴν εἰς τὰ ὧδε ἐπιστροφήν τοῦ προηγούμενου κυρ Γερασίμου Βουρλιώτου νὰ στείλητε καὶ τὰ ἀσημικά σας καὶ ὅσα ἄσπρα δυνηθῆτε καὶ μὴν ὑποπτεύεσθε, ἐπειδὴ μὲ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν τῆς πατριαρχίας μας καὶ ἐσεῖς θέλετε εὖρη ἄνεσιν καὶ ἀπαλλαγὴν τοῦ τε χρέους καὶ τῶν συνεχομένων ὑμῶν δεινῶν καὶ καταδρομῶν. Τὰ καθ' ὑμᾶς μυστικώτερον πρέπει νὰ τὰ οἰκονομήτε.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Ἴσον ἀπαράλλακτον

Τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Παναγιότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ τὰς παναγίας αὐτῆς χεῖρας πανευλαβῶς ἀσπάζομαι σὺν τῷ κοσμοσωτηρίῳ προσήματι, τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐκτενῶς δεόμενος, ὅπως διαφυλάττῃ αὐτὴν ἄκρως ὑγιαίνουσαν καὶ ἀμεταπτώτως εὐημεροῦσαν καὶ ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτῆς Οἴκουμενικῷ θρόνῳ ἐορτάζουσαν θεοφιλῶς τὰς κοσμοχαρμούνους λαμπροφόρους ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως εἰς ἔτη πολυάριθμα. Σεβασμίαν μοι ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος διὰ τῆς πόστας προσκυνητῶς ἔλαβον, δι' ἧς ἐνηχησάμενος τὰς τε πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, εἶδον ἐπομένως τὰς δεσποτικὰς αὐτῆς ἐπιταγὰς καὶ προτροπὰς περὶ τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὑπὲρ οὗ ἃς ἔχη τὴν εὐχὴν τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης Παναγιότητος ὁ εὐγενέστατος ἄρχων κυρίτζη Ἰωάννης Κανναῆς, ὅτι ὑπεραγωνίζεται προθυμότατα τρέφων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ πολλὰ σέβας εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον ἀνέκαθεν καὶ πολλὰ προσπαθήσας πρὸ ἡμερῶν διὰ τὴν αἰσίαν πώλησιν τοῦ Μετοχίου εἰς τοὺς φαινομένους ἀγοραστὰς Ὀθωμανούς, δὲν ἔκαμε συγκατάθεσιν, ὥσῃν ὁποῦ δὲν εἶναι εὐχάριστος καὶ κατὰ τὴν διάθεσιν του καὶ προθυμίαν του, εἰσὶ δὲ καὶ αἱ περιστάσεις τῶν πραγμάτων ὁποῦ δυσκολεύουσι τοὺς ἀγοράζοντας. Τούτου χάριν ἀναβάλλεται μέχρι τοῦδε διὰ τὴν οἰκονομίαν ὁ πανοικτίρμων Θεός, διὰ τῶν εὐχῶν τῆς ὑμετέρας Παναγιότητος, τὸ συμφερότερον. Καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας συνομιλοῦντες μετὰ τῆς εὐγενείας του περὶ τούτου καὶ συγκρίνοντες τὴν τε ἀφεικτον ἀνάγκην τοῦ μοναστηρίου καὶ τὴν τελείαν πώλησιν καὶ ἀποξένωσιν τοῦ Μετοχίου συνδισκέσθημεν ἓνα τρόπον, τὸν ὁποῖον ἀναφέρομεν καὶ τῇ ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, ἂν φανῇ ἀρμόδιος καὶ εὐλογος. Τὸ Μετόχιον τοῦτο δηλαδὴ ἂν πωληθῇ, πρῶτον ἢ τιμὴ αὐτοῦ θέλει γίνῃ ὀλίγη, καθὼς προυγράψαμεν, ἀνίκανος πρὸς βοή-

θειαν τοῦ μοναστηρίου· δεύτερον ἀποξενοῦται ἓνα τοιοῦτον
 μοῦλκι τὸ μοναστήριον, ὅπου ἐκ τούτου διασώζεται ἡ ὑπόλη-
 φις καὶ τὸ σέβας καὶ ἐνταῦθα καὶ εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολήν,
 ὅπου ἂν μείνῃ τὸ γεντήκιον, καθὼς στοχαζόμεθα, ἡμπορεῖ νὰ
 συμβῇ πυρκαϊὰ καὶ τότε ἢ πρέπει νὰ τὸ οἰκοδομήσῃ τὸ μο-
 ναστήριον διὰ νὰ σώζεται τὸ γεντήκι ἢ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπο-
 ξενωθῇ μὲ τελειότητα καὶ χωρὶς τούτου ὁ κατὰ καιρὸν τα-
 ξειδιώτης μὴ ἔχων τὴν πρώτην ὑπόληψιν, ἥτις οὐρεὶ καὶ τὴν
 εὐλάβειαν τῶν χριστιανῶν, θέλει ἔχῃ τάξιν πλεόν κατατέραν
 τῶν λοιπῶν καὶ ἄκαρπον καὶ ἀνωφελεῖ. Ἄν ἦτο λοιπὸν καμ-
 μία ποσότης βοήθειας ἱκανωτάτης ἐκ τῆς πωλήσεως καὶ ἀπο-
 ξενώσεως, ἃς ἐπαραβλέποντο ταῦτα πάντα· ἐπειδὴ ὅμως αὕτη
 εἶναι ὀλίγη, ἡ ἐσομένη ζημία πολλή· διὰ τοῦτο διελογίσθημεν
 μετὰ τῆς εὐγενείας του καὶ λαλήσαντες τὸν προηγούμενον κύρ
 Ἦσαϊαν καὶ ὡς ἔχοντα ὑπόληψιν ἐνταῦθα οὐ μετρίαν, παρε-
 κινήσαμεν καὶ ἐπομένως συνεβουλεύσαμεν ἂν ἡμπορέσῃ νὰ
 κάμῃ τρόπον νὰ οἰκονομήσῃ ἢ ἀπὸ δανείων ἢ ἀλλαχόθεν δέκα
 πέντε χιλιάδας γρόσια ὅπου ἡμποροῦσι νὰ παρθῶν ἀπὸ τὴν
 πλεόν εὐτυχῇ πώλησιν τοῦ Μετοχίου καὶ νὰ ἐξαποστείλῃ διὰ
 τὴν βοήθειαν τοῦ μοναστηρίου καὶ νὰ μείνῃ τὸ Μετόχιον τοῦ
 μοναστηρίου καὶ τὸ ταξειδίων ἐπάνω του, ἕως οὗ νὰ οἰκονομήσῃ
 τὸ χρέος. Ἦ οἰότης του κατ' ἀρχὰς ὢν ἑτοιμος διὰ νὰ ἀνα-
 χωρήσῃ ἐφάνη του βαρὺς ὁ λόγος, ὑπέρογκος καὶ ἀνοικονόμητος·
 ἀλλὰ μεθ' ἡμέρας ἐσυλλογίσθη τοῦτο καὶ ἐφάνη, ὅτι ἀνέλαθε
 κάποιον ζῆλον, ζητῶν τὴν ἰδικὴν μας ἀντίληψιν διὰ νὰ ἀναλάβῃ
 αὐτὴν τὴν φροντίδα, λυπούμενος τρόπον τινὰ τὴν πώλησιν τοῦ
 Μετοχίου, ὅπου ἠκολούθησεν οἰκειάς χερσὶ καὶ προῦβαλεν εἰς
 ἡμᾶς τοῦτο, ὅτι ἀναδέχεται καὶ προσπαθεῖ διὰ νὰ προφθάσῃ καὶ νὰ
 οἰκονομήσῃ κατὰ τὸ παρὸν ἀπὸ δάνεια φίλων καὶ πνευματικῶν
 του τέκνων—ἔχει γὰρ ὑπόληψιν ὁ ἀνὴρ ἐνταῦθα ἱκανὴν—δέκα
 πέντε χιλιάδας γρόσια ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως τοιαύτῃ, νὰ δώσω-
 σιν οἱ πατέρες εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ ταξειδίου Σμύρ-
 νης, Ἐφέσου, Ἡλιουπόλεως μέχρι Κυθωνιδῶν καὶ εἰς δώδεκα

χρόνους νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸ Μετόχι εἰς τὸ μοναστήριον. Οὗτος ὁ τρόπος ἐφάνη εἰς ἡμᾶς πολλὰ ὠφέλιμος διὰ τὸ μοναστήριον· ἔθεν ἐστοχάσθημεν μετὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἄρχοντος κυρίτζη Γιαννάκη νὰ τὸ ἀναφέρωμεν εἰς τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Παναγιότητα, ἂν τὸ κρίνῃ εὐλογον νὰ τὸ προβάλλῃ εἰς τοὺς πατέρας τοῦ μοναστηρίου νὰ στοχασθῶσι τὴν ζημίαν ἐκ τούτου καὶ τὸ διάφορον, οἷτινες γινώσκοντες τὰς κατὰ καιρὸν παραδόσεις ἐκ τῶν ταξειδίων τούτων ἡμποροῦν νὰ ζυγοσταθμίσουν καὶ εἰς τόσους χρόνους τὴν πρόσοδον καὶ τὸ συμφέρον τους. Ὅθεν ἐμποδίσσαμεν ἀπὸ τοῦ νὰ μισέσῃ ὁ προηγούμενος οὗτος, ἕως οὗ φανερώσωμεν τοῦτο πρὸς τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην Παναγιότητα καὶ λάβωμεν τὴν σεβασμίαν αὐτῆς ἀπόκρισιν καὶ ἀπόφασιν. Ταῦτα μὲν προσκυνητικῶς αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἰέν μοι φυλακτήριον διὰ βίου.

αψ' (1790) Ἀπριλίου γ'

τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης μοι Παναγιότητος
ὕποκλινῆς δοῦλος

† Ὁ Σμύρνης Γρηγόριος

11

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

Ὅσιώτατε προηγούμενε Δαυριῶτα κύρ Ἡσαΐα, τέκνον ἐν Κυρίῳ . . .

Τὸ ἀποσταλὲν ἡμῖν γράμμα σου εὐμενῶς ἐλάβομεν καὶ εἶδομεν τὰ ἐν αὐτῷ σημειωθέντα καὶ ἐπληροφορήθημεν ἀπὸ γραμμάτων τοῦ τε σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σμύρνης κύρ Γρηγορίου καὶ τοῦ τιμιωτάτου κύρ Ἰωάννου Καννα τὴν ἣν συμφωνίαν δέδωκας καὶ ὑπόσχεσιν διὰ τὸ αὐτόθι (ἐν Σμύρνῃ) Δαυριωτικὸν Μετόχιον καὶ ἐπηγέσαμεν τὴν προθυμίαν σου καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν γραφόντων πρὸς ἡμᾶς καὶ εὐχόμεθά σοι,

ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς σὲ ἐνισχύσῃ, ὅπου νὰ φανῇς ἄξιος οἰκονόμος καὶ ἐν ὀλίγῃ διαστήματι νὰ ἐλευθερωθῇς ἀπὸ τῆς ἐνοχλῆς τοῦ χρέους καὶ νὰ καρποφορήσῃς διὰ νὰ ἀπέλθῃς καὶ εἰς τὴν μετάνοιάν σου καὶ νὰ ἐφησυχάσῃς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς σου. Ἡμεῖς δὲ κατὰ τὸν τρόπον ὅπου ἐσυμφωνήθη αὐτόθι, τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπεφασίσαμεν διὰ νὰ γίνῃ ἀπαραλλάκτως ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου σου καὶ ἐγράψαμεν ἐκεῖ συνοδικῶς διὰ νὰ ποιήσωσιν οὕτως ἀμετατρέπτως καὶ περιμένομεν τελειωμένας τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ἐκεῖθεν. Ἡ ὁσιότης σου ὅμως ἐπιμελήσῃ διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τῶν ἁσπρων, ὅπου καθὼς φθάσωσιν αὐτόθι τὰ γράμματα, νὰ ἔχῃς ἔτοιμα καὶ τὰ ἅσπρα διὰ νὰ γίνωσι πόλιτζα ἐνταῦθα. Γνωρίζων δὲ ὅτι σὲ ἀγαπῶμεν καὶ ὅτι ὑπερασπιζόμεθά σου, γράφε ἡμῖν συνεχῶς καὶ εὐρήσεις ἡμᾶς θερμοῦς προστάτας καὶ διαφεντευτάς σου. Καὶ περὶ τῶν ἀποστελλομένων ἡμῖν πραγμάτων ἀγκαλὰ καὶ εἰσέτι ἐκείνα οὐκ ἐλάβομεν, μόνον τοῦτο εὐχρήθημέν σοι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τούτοις ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς ὁσιότητός σου.

αψ⁷ (1790) Ἀπριλίου ις'

12

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

Ὅσιώτατοι προεστώτες καὶ λοιποὶ πρόκριτοι πατέρες τῆς Μεγίστης Λαύρας . . .

Ἐμάθομεν παρὰ τοῦ κὺρ Παρασκευᾶ κερεσετζή, πατρὸς τοῦ αὐτόθι πρὸ καιροῦ ἀποστελλομένου Ἰωάννου φρενολήπτου, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν εἰρημένον ἀφήσατε παραμελημένον καὶ ἀπροστάτευτον καὶ ἐξέρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ μοναστήριον ἐλεούθῶς καὶ ἀντὶ διορθώσεως τῆς ἀκαταστασίας αὐτοῦ καὶ φρενοληψίας μᾶλλον ἀκαταστατεῖ καὶ φρενολήπτῃς ἐγένετο καὶ ζητεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ ἐνταῦθα καθυποβάλλων ἑαυτὸν εἰς κίνδυνον οὐκ ὀλίγον. Διὰ ταῦτα οὖν δεινῶς ἔχων ὁ ρηθεὶς

πατήρ αὐτοῦ ἐξηγήσατο τὴν παροῦσαν ἡμετέραν Πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν περὶ τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τηρήσεως καὶ προμηθείας ἐπὶ ὑποσχέσει αὐτοῦ δώσειν κατ' ἔτος εἰς τὸ μοναστήριόν σας ἑκατὸν γρόσια ἔνεκεν τῶν ἐξόδων αὐτοῦ καὶ ἐξόχως διὰ τὰ ρούχα αὐτοῦ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσητε καὶ ἐκείνα τὰ ἀπολογεῖται. Τούτου χάριν γράφοντες ἐντελλόμεθα ὑμῖν εὐχατικῶς, ὅπως τὸν ρηθέντα Ἰωάννην περιστείλητε εἰς τὸ μοναστήριον καὶ νὰ μὴν ἀφίνετε νὰ ἐξέρχεται ἔξω τοῦ μοναστηρίου μέχρι καὶ βήματος ποδός, διορίζοντες ἓνα τῶν γερόντων ἱερομονάχων, ὁποῦ νὰ τὸν ἔχη ὑπὸ τὴν ὑποταγὴν του, προνοῶν καὶ ἐπιμελούμενος αὐτοῦ διὰ νὰ διορθωθῇ καὶ σωφρονισθῇ καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ γενόμενα ἔξοδα ἀπολογεῖται καὶ ἀποδίδωσι προθύμως καὶ εὐχαρίστως ὁ πατήρ αὐτοῦ ἑκατὸν γρόσια κατ' ἔτος ὡσαύτως καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ρούχων του. Διὸ ἐπιμελήθητε αὐτοῦ ἐκ παντός σας τρόπου περὶ τῆς διορθώσεως καὶ ἀσφαλοῦς τηρήσεως αὐτοῦ καὶ δὲν θέλετε μείνῃ ἐζημιωμένοι, ἰλλὰ μᾶλλον ὠφελοῦμενοι καὶ ἔχετε καὶ μισθὸν παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἴη πᾶσιν ὑμῖν

αψ' (1790) Ἀπριλίου ις'

13

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

Ὅσιώτατοι πρόκριτοι πατέρες τῆς Μεγίστης Λαύρας . . .

Τὰ κινήματα τοῦ αὐτόθι προκατόχου μας εἶναι γνωστὰ καὶ ὑμῖν· αὐτὰ διέδωσαν καὶ ἕως ἐνταῦθα καὶ πλεόν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀναχαιτίσωμεν τὴν τῶν ἀδελφῶν δικαίαν ἀγανάκτησιν καὶ ὀργήν. Λοιπὸν ἐξεδόθη ὑψηλὸς προσκυνητὸς ὀρισμὸς διὰ τὸ κουλλεπέντι του· ἀποτέλεσμα τοῦτο τῶν κινήματων του καὶ οὐχὶ ἰδικῆς μας μὴνιδος ἢ πάθους ἢ τῆς διαθέσεώς μας. Ὅθεν ἀποκομιζομένου αὐτόσε τοῦ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ διὰ τοῦ ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ ἐξάρχου ἐντιμοτάτου Σα-

κελλαρίου τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας
 πρεσβυτέρου κύρ Δημητρίου καὶ τοῦ γιασακτῆ Ἰπὲς ἀγᾶ,
 κλίνων εὐπειθῶς τὸν αὐχένα εἰς τὴν βασιλικὴν προσκυνητὴν
 προσταγὴν νὰ εἰσέλθῃ πειθηνίως εἰς τὸν πύργον καὶ νὰ δια-
 μένῃ ἐκεῖ πρὸς καιρὸν ἐν ὅσῳ νὰ εὐρωμεν τὸν τρόπον νὰ οἰ-
 κονομήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν του καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀνεσὶν του
 διὰ νὰ ἡσυχάσῃ καὶ αὐτὸς καὶ ἡμεῖς τοῦ λοιποῦ καὶ ἐλπίζο-
 μεν, ὅτι ἐκεῖνο, ὅπου παρ' ἄλλων προσεδόκα καὶ περιέμενε, νὰ
 τὸ ἴδῃ παρ' ἡμῶν διὰ νὰ πληροφωρῇ, ὅτι ἡμεῖς δὲν εἴμεθα
 χαιρένακοι, μὴ γένοιτο· παρ' αὐτῷ δὲ θέλετε διορίσῃ καὶ δύο
 πιστοὺς καὶ ἀξιόους ἀνθρώπους τοῦ μοναστηρίου διὰ νὰ τὸν ὑπη-
 ρετοῦν καὶ νὰ τὸν φυλάττουν καὶ νὰ προσέχετε καὶ αὐτοὶ καὶ
 ὅμοις καλῶς νὰ μὴν εἰσέρχεται ἄλλος τις ἐκεῖ καὶ τοῦτο διὰ
 ὠφέλειαν ἰδικήν του καὶ παύσει κάθε αἰτία καὶ ὄχι διὰ ἰδικήν
 μας σκληρότητα· διότι ἂν ἡσύχαζε, μήτε τοῦτο δὲν ἤθελε τὸν
 ἀκολουθήσῃ· τοὺς δὲ ἀνθρώπους του θέλετε τοὺς βάλετε εἰς
 τὸν πύργον τοῦ Μουρδοχᾶ, ὡς μέρος πεφυλαγμένον, καθὰ
 προστάζει ὁ βασιλικὸς ὀρισμὸς καὶ νὰ τοὺς προσέχητε ἐκεῖ διὰ
 νὰ μὴ δίδωσιν ἢ νὰ λαμβάνωσι γράμματα ἢ νὰ ἔχωσι συνα-
 ναστροφὴν μετὰ τοῦ γέροντός των ἢ με' ἄλλους διὰ νὰ παύσῃ
 κάθε αἰτίον ὑποψίας. Τὸ περὶ γραμμάτων, τὸ νὰ μὴ δίδῃ δηλαδὴ
 ἢ νὰ πέρνῃ γράμματα μήτε αὐτὸς, μήτε οἱ ἀνθρώποι του, νὰ
 τὸ προσέχητε καλῶς ἐν ἐάρει ἀσυγγνώστου καὶ ἀλύτου ἀφορι-
 σμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ προστάζει ὁ βασιλικὸς ὀρισμὸς, ὅτι οἱ ἀνθρω-
 ποὶ του νὰ εἶναι χωριστὰ εἰς ἄλλο μέρος καὶ ἐξ ἀνάγκης πρέπει
 νὰ διορισθοῦν κοντὰ εἰς τὴν Παναγιότητά του μοναστηριακοὶ
 ἀνθρώποι διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῶσι, διὰ τοῦτο γράφομεν τῇ Πα-
 ναγιότητί του, ὅτι διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσῃ καὶ χάσῃ τι ἐκ
 τῶν πραγμάτων του, μὴ ὄντων ἰδικῶν του ἀνθρώπων κοντά,
 ἀλλὰ ξένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, νὰ πάρῃ μαζί του εἰς τὸν
 πύργον ὅσα ἐκ τῶν ἐνδυμάτων του καὶ λοιπῶν ρουχικῶν του
 καὶ στρωμάτων εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν χρείαν του, τὰ δὲ
 λοιπὰ πράγματά του διὰ νὰ εἶναι πεφυλαγμένα καλῶς καὶ νὰ

μὴ συμβῇ νὰ χαθῇ τι ἐξ αὐτῶν νὰ τὰ βουλώσῃ μέσα εἰς τὰ σεπέτιά του μὲ τὴν βούλλαν του καὶ νὰ τὰ σφραγίσῃτε καὶ ὑμεῖς μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ μοναστηρίου σας καὶ νὰ τὰ βάλητε εἰς τὸ σκευοφυλάκιόν σας, ὡς μέρος σίγουρον καὶ ἀσφαλές καὶ νὰ στέκωνται ἐκεῖ πεφυλαγμένα καλῶς διὰ νὰ λείψῃ κάθε λογῆς ὑποψία εἰς κάθε καιρὸν, ὅτι ἐχάθησαν δηλαδὴ πράγματα τῆς Παναγιότητός του καὶ τότε ἐσεῖς ἔχετε νὰ δώσῃτε ἀπολογίαν. Δοιπὸν προσέχετε καλῶς ὅπου καὶ νὰ βουλωθούν τὰ πράγματα μὲ διπλᾶς βούλλας, ὡς γράφομεν καὶ νὰ φυλάττωνται ἀσφαλῶς διὰ νὰ μὴν ἀπολεσθῇ τὸ παραμικρότερον καὶ νὰ μὴν ἀκολουθῇ μὲ καιρὸν ὑποψία ἢ λόγος ὅτι ἐχάθησαν πράγματα τῆς Παναγιότητός του καὶ τοῦτο δὲν τὸ εὐχαριστοῦμεθα κατ' οὐδέναν τρόπον. Οἱ δὲ εἰς τὴν δούλευσιν τῆς Παναγιότητός του διορισθησόμενοι ἄνθρωποι ὅσα μὲν παραγγέλλομεν ἀνωτέρω περὶ συναναστροφῆς καὶ γραμμάτων νὰ φυλάττωσι δι' ἔλλειψιν κάθε λογῆς ὑποψίας, αὐτὰ νὰ τὰ προσέχωσι καλῶς χωρὶς νὰ κάμουν τὸ ἐναντίον τῶν γραφομένων, εἰς δὲ τὴν δούλευσιν τῆς Παναγιότητός του, εἰς τὸ νὰ κάμωσι δηλαδὴ τὴν ἀναγκαίαν ὑπηρεσίαν διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἀνάπυσίν του, θέλουν φέρονται ὅχι μὲ βάρβαρον καὶ σκληρὸν ἦθος, ἀλλὰ μὲ τὴν πρέπουσαν προθυμίαν καὶ ὑπόκλισιν. Πρὸς τοῦτοις δὲ νὰ ἐπιστατήσῃτε εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ ἡ Παναγιότης του πέντε χιλιάδας καὶ τρία γρόσια καὶ ἄσπρα τεσσαράκοντα, ἅπερ ὀφείλει εἰς τὸ Κοινὸν κατὰ τὸ ὅπερ ἐπιφέρει κατὰστιχον ὁ ἡμέτερος Πατριαρχικὸς ἑξαρχος· ὁμοίως δὲ καὶ χίλια γρόσια διὰ τὸ ποδοκόπιον τοῦ ἐξάρχου καὶ τοῦ γιασακτῆ καὶ νὰ τὸν δώσῃτε νὰ καταλάβῃ, ὅτι αὐτὰ ἀφεύκτως πρέπει νὰ πληρωθούν ὡς χρέος του πρὸς τὸ Κοινὸν καὶ ὅτι τὸ νὰ δεῖξῃ παραμικρὰν ἀντίστασιν εἰς τὰ γραφόμενα καὶ τὸ νὰ θελήσῃ νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν πεισμονὴν του εἶναι τὸ μόνον ὅπου ἔχει νὰ τὸν βλάψῃ καί ρίως· ἐπειδὴ ἐκ τούτου δίδει κάθε ἓνα νὰ καταλάβῃ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τὰ φρονήματά του καὶ τὰς ἰδέας του, τὸ ὅποιον πόσον ἐπιβλαβὲς εἶναι εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ὅταν μόνος ἐπιστήσῃ μὲ κρίσιν ὀρθήν, ἡμπορεῖ νὰ τὸ συνίδῃ καλῶς. Οὕτω

ποιήσατε καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως, ἵνα καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ . . .

αψγ' (1790) Μαΐου γ'

14

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀρχείου

Νεόφυτος ἐλέφ Θεοῦ κλπ.

Ὅσιώτατοι πρόκριτοι καὶ λοιποὶ προσεστώτες Λαυριῶται πατέρες . . .

Ἀγκαλὰ καὶ πρὸ ὀλίγου ἐγράψαμεν ὑμῖν κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συνοδικὴν ἡμῶν ἀπόφασιν διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου παρ' ἡμῶν ἐντιμοτάτου Σακελλαρίου πρεσβυτέρου κὺρ Δημητρίου περὶ τοῦ προκατόχου ἡμῶν κὺρ Προκοπίου, ὅπου νὰ διατρίβῃ καὶ νὰ εὑρίσκειται ἡ Παναγιότης του πρὸς ἀσφαλὴ τήρησιν καὶ ποῦ νὰ εἶναι καὶ νὰ κατοικῶσιν οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ, κατὰ τὸν ὑψηλὸν προσκυνητὸν ὄρισμόν, καὶ διὰ νὰ μὴν εἰσέρχωνται καὶ ἐξέρχωνται καὶ νὰ μὴ πλησιάζωσι τῇ ἐκείνου Παναγιότητι διὰ τὰ ἐν αὐτοῖς αἷτια, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἐρχεται ἤδη ὁ ἀρχιδιάκονος τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος Μελέτιος ἐντεῦθεν, ἔχει τὴν παρ' ἡμῶν ἄδειαν εἰς τὸ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν αὐτοῦ Παναγιότητα διὰ νὰ ὁμιλήσῃ τῇ Παναγιότητί του ἐγγχειρίζοντας καὶ ἡμετέραν Πατριαρχικὴν πρὸς τὴν αὐτοῦ Παναγιότητα ἐπιστολήν. Ὅθεν θέλετε ἀφήσῃ μόνον αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ὑπάγῃ πλησίον τῆς Παναγιότητός του διὰ νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν αὐτοῦ Παναγιότητα χωρὶς νὰ ἐξέρχεται καὶ νὰ εἰσέρχεται τοῦ λοιποῦ. Ἀφίνετε αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ποιήσῃ καὶ τοῦτο· ἂν δ' ὅμως μὴ θελήσῃ εἰς τὸ νὰ ἐμμεῖνῃ παρὰ τῇ αὐτοῦ Παναγιότητι, διορίζετε εἰς αὐτὸν εἰς τὸ νὰ καθίσῃ χωριστὰ μαζὺ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τῆς αὐτοῦ Παναγιότητος μετὰ πάσης ἀσφαλείας, προσέχοντες καὶ ἐμμένοντες τοῖς περὶ τούτων πρὸ ὀλίγου γραφομένοις, ἵνα μὴ γένηται παρεκτροπή τις. Οὕτω ποιήσατε καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις . . .

αψγ' (1790) Μαΐου ιδ'

(Ἀκολουθεῖ.)

† Ὁ πρ. Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος

ΣΙΝΑΪΤΙΚΑ *)

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀθανασίου ἐγένετο σκέψις ὑπὸ τῶν ἐν Σινᾷ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ Σιναϊτῶν πατέρων περὶ ἐκλογῆς διαδόχου αὐτοῦ, «προεκρίθη δὲ τῶν ἄλλων εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς προστασίας ὁ ὀσιώτατος καὶ λογιώτατος ἐν Ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύρ Ἰωαννίκιος, ἅτε δὴ ἀνὴρ ὢν κόσμιος καὶ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἐξ ἀπολῶν ὀνύχων ἡμφιεσμένος καὶ γνήσιος ἀδελφὸς τοῦ αὐτοῦ σεβασμίου μοναστηρίου, ἱκανῶς δὲ καὶ τὰ θεῖα πεπαιδευμένος καὶ δυνάμενος ποιμαίνειν ποιμνιον πνευματικόν καὶ πρὸς σωτηρίους διαγίνει νομάς». Τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντος «διὰ χρείας ἀναγκαίας τοῦ Πατριαρχικοῦ αὐτοῦ θρόνου»¹, ἔπεμψαν οἱ Σιναῖται ἀναφορὰν τῇ Α. Μακαριότητι διὰ τοῦ Ἱερομ. Ἀνατολίου αἰτοῦντες «συμφώνως τῷ ἐπικρατοῦντι ἐκκλησιαστικῷ ἔθει», ὅπως διὰ πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ἀπέλθῃ, ἵνα χειροτονηθῇ εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὁ Π. Χρυσάνθος ἀποδεξάμενος τὴν αἴτησιν ἔπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ χειροτονήθη ὁ Ἰωαννίκιος ἀρχιεπίσκοπος Σινᾷ ἐν τῷ Πανίρῳ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως τῇ 22 Ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, τοῦ 1721. Ἐξέδωκε δ' ὁ Π. Χρυσάνθος τὸ ἀκόλουθον Σιγίλλιον ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καὶ χειροτονίᾳ τοῦ Ἰωαννικίου²: «Πολλὰ τὰ μέσα, δι' ὧν τὸ σωτήριον τοῖς ὀρθοδόξοις προσπορίζεται τέλος· ἀλλὰ τῶν ἄλλων ὑπερκαίμενον ὑπεριδρυστικαῖς τοῦ πνεύματος ἀναβάσει διαγιγνώσκεται προσφόρως ἢ ὄντως θεῖα καὶ ἀγχίθεος Ἱεραρχία. Χρῆμα θεουργὸν καὶ ἀπήχημα καὶ δῶρον τῆς μεγαλομεροῦς τοῦ Θεοῦ προνοίας, ἅτε κεφαλαιωδέστερον καὶ προσιτικώτερον τῶν ἐξ αὐτοῦ προχεομένων τῆς σωτηρίας ἀχράντων μυστηρίων, ὅσα φιλανθρωπῶς ἡμῖν ἐπεδαψιλεύσατο ὁ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἀρχηγὸς καὶ θεμε-

*) Ἰδε Τεῦχος ΣΤ' 1936, σελ. 350.

1) Πρβλ. Κώδικα Σιναῖτ. Βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1605, σελ. 520.

2) Πρβλ. Κώδικα Σιναῖτ. Βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1605, σελ. 518.

λιωτῆς Κύριος καὶ μέγας ὄντως ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς θεανδρικῆς αὐτοῦ οἰκονομίας· ἤνπερ ἀρχιερατικὴν δηλαδὴ τελετὴν ὡς κληρὸν ἐπιπόθητον μεθύστερον τῶν ὄλων τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις καὶ τῆς ἀρρήτου δόξης αὐτόπταις ἀφῆκε καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τὸ χριστῶνυμον ἅπαν σύστημα φιλευσπλάγχθως ἐπλουτοδότησεν, ὅπως δι' αὐτῆς τῶν ἄλλων ἐπίβολοι γεγονότες οἱ εὐσεβεῖς μυστηρίων καὶ ἱερῶς καταρτίζωνται καὶ εὐθεται καθίστανται πρὸς ἀνάκλησιν ἐπὶ τὴν δόξαν τῆς ἀρχαίας πατρίδος καὶ ἀπόλαυσιν τῆς οὐρανίου μακαριότητος· ἥς ἀναγκαίως οὕτωςι τὰ μέγιστα τυγχανούσης, ἔσπευσαν ἄνωθεν μεθ' ὅσης διεγνηγμένης φροντίδος οἱ τε θεοκλήρυκες ἀπόστολοι καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θεοφόροι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας κατὰ πάντα καιρὸν ἀπανταχοῦ γῆς ἱεράρχας ἐγκαθιστᾶν καὶ ποιμένας πνευματικῶν τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ θρεμμάτων πρὸς τὸ διεξάγειν αὐτὰ ἐπὶ τὰς σωτηρίους νομᾶς, ἐν πνευματικαῖς ἀγιστείαις καὶ ἱεραῖς τελεταῖς, ἀποκαθαίρειν τε καὶ φωτίζειν καὶ τελειοῦν καὶ καθιστᾶν ἐπάξια τῆς οὐρανίου ἐλαύλεως καὶ δεξιᾶς μερίδος τοῦ ἀρχιποίμενος. "Ενθεν τοι καὶ ἡμεῖς, ὡς θεόθεν ἐμπιστευθέντες κοινὴν τὴν μέριμναν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, οὐ μικρὸν ἀγῶνα περὶ τούτου διηνεκῶς ποιεῖν οὐ παύομεν· ἀρχιερεῖς ἐγκαθιστᾶν δηλαδὴ ἐπὶ πάσας τὰς ὑποκειμένας ἐπαρχίας καὶ παροικίας τῷ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῷ, ἀποστολικῷ τε καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, πρὸς διεξαγωγὴν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, καὶ οὐδεμίαν ἀπολιμπάνειν ἑσπερημένην τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπισκέψεως· ψυχῆς γὰρ ζημία καθ' ὑπερβολὴν ἢ στέρησις ταύτης, ἥς κόσμος ὅλος οὐκ ἔστιν ἀντάξιος. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ ἁγίου καὶ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ καὶ Παῖθου καὶ τῆς ἐν τῷ Σιναίῳ Ὄρει ἱερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς ἄνευ γνησίου ἀρχιεπισκόπου καὶ προστάτου ἐναπολειφθείσης, ὡς τοῦ ἐν αὐτῷ ἀρχιερατεύοντος καὶ πνευματικῶς προϊσταμένου κυρ Ἀθανασίου πρὸς Κύριον ἀποδημήσαντος, φροντίς οὐκ ἐγένετο οὐχ ἡ τυχούσα παρὰ τῶν ἐκέισε ἐνακουμένων ὁσιωτάτων πνευματικῶν, Ἱερομονάχων τε καὶ μοναχῶν, κατὰ τὸ ἔθος αὐτῶν, ὅπως αὐθις ἀποκατασταθῇ αὐτοῖς γνήσιος καὶ καθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος, ἐπὶ τὸ διοικεῖν καὶ διεξάγειν τὰ κατ' αὐτοὺς θεαρέστως καὶ θεοφιλῶς, καὶ δὴ προεκρίθη τῶν ἄλλων εἰς διαδοχὴν τῆς ποιμαντικῆς προστάσεως ὁ ὁσιώτατος καὶ λογιώτατος ἐν Ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κυρ Ἰωαννίκιος, ἅτε δὴ ἀνὴρ ὢν κόσμος καὶ τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ἔξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἡμφιεσμένος, ἀνατροφὴ τε καὶ γνήσιος ἀδελφὸς τοῦ αὐτοῦ σεβασμίου μοναστηρίου, ἱκανῶς δὲ καὶ τὰ

θεία πεπαιδευμένος καὶ δυνάμενος ποίμνιον ποιμαίνειν πνευματικὸν καὶ πρὸς σωτηρίους διάγειν νομᾶς· καὶ τοῦτον τοίνυν κοινῶς ἐκλέξαντες οἱ διαληφθέντες ὁσιώτατοι πατέρες, ἔπεμψαν ἀναφορὰν τῇ ἡμετέρᾳ μετριότητι, ἰδίᾳ χειρὶ αὐτῶν ὑπογεγραμμένην, μετὰ τοῦ ὁσιωτάτου ἐν Ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς κύρ Ἀνατολίου, αἰτοῦντες, κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, ὅπως δι' ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐκδόσεως ἀπέλθῃ χειροτονηθῆναι ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ ἀποστολικῷ καὶ πατριαρχικῷ θρόνῳ· ἀποδεξαμένη τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἡ μετριότης ἡμῶν, ὥς δικαίαν οὖσαν καὶ εὐλογον, (διατρίβουσα ἤδη ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, διὰ χρείας ἀναγκαίας τοῦ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικοῦ θρόνου) καὶ πέμψασα αὐτὸν πρὸς τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου θρόνου, ἐπὶ τῷ κανονικῶς καὶ ἐννόμῳ προβιβασθῆναι· εἰς τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, κατέστησε τοιγαροῦν αὐτὸν τῇ δυνάμει καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ πνεύματος ἀρχιερεῶς καὶ ἀρχιεπισκόπου γνήσιον καὶ καθολικὸν τῆς ρηθείσης ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ ἁγίου καὶ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ ἀνέδειξεν. Ὁφείλει οὖν ἡδὴ ὁ ἱερώτατος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Σιναίου Ὁρους, ὁ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κύρ Ἰωαννίκιος, ἀπελθεῖν εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ ἐπιστασίαν καὶ ταύτης ἐπιβεβεῖναι καὶ ποιμαίνειν κανονικῶς· ἔτι τε πάντα τὰ ἀρχιερατικὰ ἐπιτελεῖν, ἄνευ μέντοι τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ὄναγνώστας τε σφραγίζειν ἐν αὐτῇ, ὑποδιακόνους τε καὶ διακόνους χειροτονεῖν καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀξίωμα προβιβάζειν· βουλῇ μέντοι γε καὶ ἐκλογῇ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἱερᾶς τῶν πατέρων Συνάξεως· καὶ γὰρ οἱ ἐν τῷ Σιναίῳ Ὁρεὶ ἐνασκούμενοι πατέρες καὶ οἱ τῆς Συνάξεως λεγόμενοι τόπον ἐπέχουσι κληρικῶν, μεθ' ὧν ἀναγκάως διορίζουσιν οἱ ἱεροὶ κανόνες πάντα ἐνεργεῖν τὸν ἐφ' ἐκάστης ἐνορίας ἐπισκοπικῶς προεδρεύοντα, μοναχοὺς τε καὶ μοναζούσας κείρειν καὶ πνευματικούς πατέρας ἐγκαθιστᾶν δι' οἰκείων ἐνταλμάτων· καθιερώσεις ἱερῶν ναῶν ἐκτελεῖν καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰπεῖν, διαπράττειν ἀναντιρρήτως καὶ ἀνεμποδίστως πάντα τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνήκοντα, κατὰ τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους, καὶ ἔτι φυλάττειν ἀμετακίνητα καὶ ἀμετασάλευτα καὶ ἀμείωτα πάσας τὰς συμφωνίας καὶ συνθήκας, ὥς οἱ ἐν αὐτῷ τῷ ἁγίῳ Ὁρεὶ ἐνασκούμενοι πατέρες πεποιθήκασιν καὶ νῦν καὶ πρότερον ἀναμεταξὺ αὐτῶν μετὰ τοῦ οἰκείου αὐτῶν ἀρχιεπισκόπου, ὥς περ καταλέγειν ἐστὶ περιττόν, ἐπειδὴ καὶ περιέχονται κεφαλαιωδῶς καὶ κατὰ μέρος ἐν διαφόροις γράμμασι, κειμένοις ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν πατέρων Συνάξει τοῦ Σιναίου Ὁρους. Πρὸς τοῦτους

παρέχειν ἑαυτὸν τύπον ἀγαθὸν ἐν πᾶσι, γινόμενος τοῖς ἐνδεέσιν εὐ-
 πρόσιτος, τοῖς ἀσθενέσιν ἐπιεικής, τοῖς ρηθύμοις συντονώτερος, ἐν
 ἅπασιν πρὸ πάντων τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἀκρίβειαν
 φυλάττων, ὥς μέλλων ἀποδοῦναι Θεῷ τε καὶ ἡμῖν λόγον τῶν ὅπως
 δήποτε πεπλημμελημένων. Ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν πάντες εὐρισκό-
 μενοι ὁσιώτατοι πατέρες, πνευματικοί, ἱεροδιάκονοι, γέροντες καὶ μο-
 ναχοὶ τὴν προσήκουσαν ὁφείλουσιν αὐτῷ ἀπονέμειν αἰδῶ καὶ τιμὴν,
 μνημονεῖν τε τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς
 τελεαῖς, ὥς νενομίσται· ὑπακούειν τε τοῖς ὀρθῶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ κα-
 νονικῶς ἐπιταττομένοις, ἔχειν τε αὐτὸν καὶ ἡγεῖσθαι πνευματικὸν ποι-
 μένα καὶ φροντιστὴν ἐν πάσαις ταῖς συμβαινούσαις χρεαῖς αὐτῶν
 βιωτικαῖς τε καὶ ψυχικαῖς καὶ τέλος συμβοηθεῖν αὐτῷ καὶ συνεργεῖν
 καὶ συμπράττειν ἐν οἷς χρήζει πᾶσι, καθὼς καὶ αὐτὸς ὅλως εἰς τὰς
 ἐκείνων χρεαῖς συμπράττωρ ἔσεται καὶ συμβοηθός· μηδεὶς δὲ τολ-
 μήσῃ κατ' οὐδὲν αὐτῷ ἀντιτάσσεσθαι καὶ ὦν ὀρθῶς ἀποτρέπει παρα-
 κούειν· ἢ γὰρ πρὸς αὐτὸν τιμὴ καὶ εὐλάβεια πρὸς τὴν ἡμετέραν
 ἀνάγεται μετριότης καὶ δι' αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν, οὗ τὸν τύπον
 ἔσχηκεν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ τῆς γῆς· ὃς δ' ἂν εὐρεθῇ παρὰ ταῦτα ποιῶν
 καὶ ἔξω τοῦ δικαίου αὐτῷ ἀντιταττόμενος, ὁ τοιοῦτος ὥς ἀλαζὼν
 καὶ ἀνυπότακτος καὶ καταφρονητὴς τοῦ δικαίου τῆς τοῦ Θεοῦ ὁργῆς
 καὶ ἀγανακτήσεως πειραθῆσεται· διὸ ἐπὶ τούτοις ἅπασιν δέδοται καὶ ἡ
 παροῦσα τῆς ἡμῶν μετριότητος πρᾶξις εἰς μόνιμον καὶ διηνεκὴ τὴν
 ἀσφάλειαν».

Ἐν Κων/πόλει, ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψκά' μηνὶ μαῖῳ

(ὑπογρ.) † Ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Χρῦσανθος
 ἀποφαίνεται

Περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τοῦ Ἰωαννικίου ὑπάρχει καὶ
 ἐνυπόγραφος τοῦ Ἰδίου σημείωσις ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 2197 Κώδικι, σελ.
 96, τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Ἀμάντου
 εἰς τὰ «Συναίτικὰ Μνημεῖα ἀνέκδοτα», σελ. 70.

Ὁ Ἰωαννίκιος ἀνήγγειλε τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ τῷ Οἰκουμενικῷ
 Πατριάρχει Ἱερεμίᾳ, ἔλαβε δὲ τὴν ἀκόλουθον ἀπάντησιν :

«Ἱερῶτατε ἀρχιεπίσκοπε τοῦ ἁγίου καὶ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ,
 ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, κύρ Ἰωαννίκιε,
 χάρις εἴη σου τῇ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ· συνεπυγχόμεθα δὲ

καὶ εὐλογοῦμεν ἀπαξάπαντας τοὺς ὁσιωτάτους πατέρας καὶ γέροντας τοὺς περὶ αὐτήν. Τὴν ἐπιστολὴν τῆς ἀρχιερωσύνης σου ἐλάβομεν καὶ τὴν ὑγίαν ὑμῶν ἐχάρημεν, ἔγνωμεν δὲ καὶ τὰ ἐφεξῆς. Ὑπερεχάρημεν τοίνυν πληροφορηθέντες καὶ τὸν εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης βαθμὸν προβιβασμὸν αὐτῆς καὶ τὴν τιμὴν τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας· δῶφέ σοι ὁ ἀξιῶσας σε τούτου καὶ εὐδοκιμῆσαι καὶ καλῶς ποιμᾶναι τε καὶ κυβερνῆσαι τοὺς ὑποκεκλιμένους αὐτῇ θεοφιλῶς καὶ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, εὐάρεστός τε αὐτοῖς καὶ Θεῷ γενόμενος, ἐξ οὗ πᾶν ὁ,τιοῦν ἀγαθὸν καὶ ὑπερτελὲς δώρημα. Γράμματα πάλιν αὐτῆς νὰ ἔχωμεν δηλωτικὰ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας τῆς καὶ καλῆς καταστάσεως· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν»¹.

αψκβ' Ἰουλίου ιε'

Καὶ ὁ Ἰωαννίκιος ἐζήτησε τὴν γνώμην καὶ ἄδειαν τοῦ Οἰκου-
μενικοῦ Πατριάρχου περὶ τῶν ἐν Ραϊθῷ συνοικεσίων, ὥπως περιορι-
σθῶσιν οἱ συγγενικοὶ βαθμοὶ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν².

Ἐπὶ τοῦ Ἰωαννικίου τούτου ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῡ-
σανθος ἠθῆλῃσε νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν πατριαρχικὴν φήμην καὶ τὸ
"Ὅρος Σινᾶ, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἤρесе τοῖς Σιναΐταις καὶ ἀντηλλάγησαν
μεταξὺ Πατριάρχου καὶ Σιναίου τὰ ἀκόλουθα γράμματα³.

Ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου :

«Ἱερῶτατε καὶ λογιώτατε ἀρχιεπίσκοπε Σιναίου Ὅρους κ. Ἰωαν-
νίκιε, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ συλλειτουργεῖ τῆς ἡμῶν
Μετριότητος τὴν ὑμ. Ἱερότητα εὐχόμενοι ἀσπάζομεθα. Τίμιον ὑμέ-
τερον γράμμα ἐλάβομεν καθ' ὁδόν, ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς ἀγίας πόλεως
ἐνιαυθῆ, γεγραμμένον τῇ κα' τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου, ἐξ οὗ καὶ
τώρα διὰ ζωσῆς φωνῆς τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν τέκνου λογιωτάτου

1) Σιναΐτικὸς Κώδιξ 1605, σελ. 657.

2) Ἴδε «Ν. Σιών», ἔτος 1928, τεῦχος Ι', σελ. 635. (Σιναΐτ.
Κώδιξ 1605, σελ. 566).

3) Πρβλ. Κώδικας Σιναΐτ. Βιβλ. ὑπ' ἀριθ. 1605, σελ. 658 καὶ
ἀριθ. 2208, φύλ. 24 κ. ἐξ.

γραμματικοῦ χατῆρ κὺρ σπαντωνῇ¹ μιθόντες τὴν ὑγείαν καὶ εἰρη-
νικὴν ὑμῶν κατάστισιον ἐχάρημεν· ἦν ὁ Κύριος χαρίζοιτο ὑμῖν καὶ
εἰς τὸ ἕξῃς εἰς ἔτη πολλὰ Ἐγνωμεν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα
καὶ ὅσον μὲν πῶς καὶ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν καὶ τὴν Ἱερότητά σου καὶ
πάντας τοὺς αἰδεσίμους ἀδελφούς τοῦ ἱεροῦ ὑμῶν μοναστηρίου (οὗς
καὶ εὐχόμεθα καὶ εὐλογοῦμεν) καὶ ὅτι θέλομεν τὴν τιμὴν καὶ τὴν
ἀγαθὴν κυβέρνησιν τοῦ ὑμετέρου τιμίου κοινοβίου, εἶναι γνωστὸν
τοῖς πᾶσιν, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως μέρος ληπούμεθα κατὰ πολλὰ καὶ
συγγνώμην τῷ ἔπει, ὅτι ἀεὶ ταῖς φρεσὶ νηπιᾷζετε καὶ τοῦτο δὲν
προέρχεται ἄλλοθεν, παρὰ μόνον ἀπὸ μίαν ματαίαν ὑπόληψιν· γράφει
ἡ Ἱερότης της, ὅτι εἰς τὴν πατριαρχικὴν φήμην ἐπροσθέσαμεν καὶ τὸ
Σινᾶ Ὅρος, τὸ ὁποῖον ὡς ἀσύνηθες ἐπροξένησεν ὑμῖν λύπην καὶ τα-
ραχὴν οὐ μετρίαν καὶ ἔχετε δίκαιον ἀδελφοί μεγαλώτατον καὶ δι-
καίως πρέπει νὰ μᾶς μέμφεσθε καὶ νὰ μᾶς κατηγορήτε, διότι δὲν
ἔπρεπε νὰ δώσωμεν αἰτίαν νὰ φρονήτε μείζονα καὶ νὰ συναριθμή-
σωμεν τὸ Σίναιον Ὅρος εἰς τὴν πατριαρχικὴν φήμην, τὸ ὁποῖον δι'
εὐλάβειαν καὶ τιμὴν ἐτάξαμεν ἀναμεταξὺ εἰς τὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας,
ἐνθα δηλονότι ἤρξατο ὁ Κύριος νὰ φανεροῖ ἐν θαύμασι τὴν δύναμιν
καὶ ἐνέργειαν τῆς αὐτοῦ θεότητος, καὶ εἰς τὸ ἀγίας Σιών, ἐνθα κα-
τέβη ἐν εἶδει πυρίνων γλωσσῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐφώτισε
τοὺς ἀποστόλους καὶ ἤρξαντο τὴν κήρυξιν τῆς χάριτος εἰς ὅλον τὸν
κόσμον· εἰ γὰρ ἐφάνη ποτὲ ὁ Θεὸς καὶ ἐλάλησε τῷ θεόπτη Μωϋσεῖ
ἐν Σινᾷ καὶ τοῦτο οὐκ ἀμέσως, ἀλλ' ἐμμέσως καὶ δι' ἀγγέλων, ὡς ὁ
μακάριος ἀπόστολος ἐρμηνεύει, ἀλλὰ παρῆλθεν ἡ σκιὰ τοῦ νόμου,
τῆς χάριτος ἐλθούσης, καὶ ἔμειναν ἀνενέργητοι καὶ ἀνίσχυροι οἱ τύποι
φανέντων τῶν εἰκονιζομένων. Ὅθεν καὶ ὁ θεῖος εὐαγγελιστὴς φησιν·
«ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ δὲ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐγένετο»· ὁ δὲ ἄλλεοτρόπως φρονῶν ἔτι μένει ἐν τῇ σκιᾷ,
ταῦτόν εἰπεῖν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, καὶ εἰ δουλεύει τὸ Σίναιον Ὅρος μετὰ
τῶν τέκνων αὐτοῦ τῇ ἐπιγείῳ Ἱερουσαλήμ, ὡς ἡ ἐπίγειος τῇ ἐπου-
ρανίῳ, ἀλλ' ὅμως ἡμεῖς ἀεὶ διὰ τιμῆς ἄγομεν καὶ εὐσεβῶς φερό-
μεθα πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐλάβειαν τῆς ἱερᾶς ὑμῶν μονῆς καὶ
τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους. Ἐσφάλαμεν λοιπόν, ἀδελφοί, ὅθεν ζητοῦ-
μεν συγγνώμην καὶ πλέον ἢ τοιαύτη ἀναφορὰ ἐν τῇ πατριαρχικῇ
φήμῃ δὲν θέλει ἀκουσθῇ, μήτε εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, μήτε ἄλλαχού,

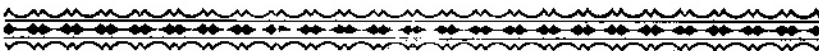
1) Μέγας ρήτωρ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας. Κῶ-
διξ 1605, σελ. 338.

διὰ νὰ λείψετε ἀπὸ τὴν τοιαύτην οὐ μετρίαν λύπην καὶ ταραχὴν καὶ διὰ μεῖζονα πληροφορίαν ὑμῶν, ἂν φανῇ εὐλογον ὑμῖν, ὥς λείψῃ καὶ τὸ πάσης Ἀραβίας, ὅτι τοῦτου μένοντος συμπεριέχεται αὐτῆς καὶ τὸ Σίναιον· καὶ τοῦτο μὲν ἐκ τῶν δικαίων ἡμῶν· δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ ἀφαιρέσωμεν καὶ τοῦ μητροπολίτου Πέτρας τὰ προνόμια, ὅστις λέγεται ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος Πειραίας Ἀραβίας, εἰς τὴν περικλείεται καὶ τὸ Σίναιον· λοιπὸν ἀπὸ τοῦ νῦν παρακαλοῦμεν, ὥς λείψουν πλέον, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, τὰ τοιαῦτα ψιθυρίσματα, μόνον ἂν ἔχητε ἄλλην τινὰ χρεῖαν καὶ εἶναι τῆς δυνάμεώς μας νὰ προσφέρωμεν ὑμῖν τινὰ βοήθειαν, νὰ μᾶς γράφετε μὲ πληρέστατον θάρρος καὶ μᾶς εὐρίσκετε καὶ μᾶς ἔχετε ἐτοιμοτάτους καὶ προθυμοτάτους συνεργοὺς ἐν ἀπλότῃ ἀληθείᾳ. Σημειῶνομεν ἔτι καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τοῖς ἀδιαφόροις ἐμάθομεν νὰ εἴμεθα υἱοὶ εἰρήνης, ὅτι ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος. Διὰ τί ἡ προσθήκη τοῦ Σιναίου Ὅρους ἐστάθη ἐν ὑμῖν ξενήκουστος καὶ ὁ τίτλος τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὄχι, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ἐράσμιος; Πότε ἠκούσθη ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ ἡγούμενος τοῦ Σινᾶ καὶ ἐπίσκοπος τῆς Ραῖθοῦ, ὑποκείμενος τῷ μητροπολίτῃ Πέτρας, νὰ λέγεται ἀρχιεπίσκοπος; Ἡ τάχα δὲν εὐρίσκονται παρ' ἡμῖν τοσαῦτα γράμματα ἐπισκόπων τοῦ Σινᾶ, οἵτινες εἶχον τοιαύτας ὑπογραφάς, ταπεινὸς ἡγούμενος καὶ ἐπίσκοπος Σινᾶ καὶ Ραῖθοῦ; Καθὼς ὁμῶς ἡ εὐμένεια τῶν κατὰ καιροὺς ἀγιωτάτων πατριαρχῶν ἠθέλησε νὰ λέγῃται ἀρχιεπίσκοπος, οὕτως, ἂν φανῇ ἀρεστὸν νὰ προσθέτωσι καὶ τὰς ἐνορίας τῶν εἰς τὰς φήμας αὐτῶν, τὸ κάμνουσι μὲ ἄκραν ἐξουσίαν. Ὡς εἴπομεν ὁμῶς, ἐμάθαμεν νὰ εἴμεθα μαθηταὶ τῆς εἰρήνης καὶ νὰ μὴ ταραττόμεθα μὲ ἔριδας ἀκάροπους, καπνώδεις καὶ ἀνωφελεῖς, αἵτινες προξενοῦσιν ὀλιγωρίαν εἰς τοὺς σεβασμίους ἀπλῶς ὅπως δῆποτε τόπους, ἀνευλάβειαν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀπλουστέρων χριστιανῶν καὶ ψυχρότητα εἰς τὰ τῆς ἐλεημοσύνης ἔργα, ἐξ ὧν διακυβεῖνται τὰς ἀγάθαι καὶ Ἱεροσολῆμ καὶ Σίναιον καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ μοναστήρια. Ὅθεν παρακαλοῦμεν καὶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην νὰ εἰρηνεύετε, ἵνα καὶ ἡ χάρις τοῦ εἰρηνοποιοῦ ἀγίου Θεοῦ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν».

Ἐκ Κων/πόλεως αψκβ' Δεκεμβρίου κ'

† Ὁ Σιναίου Πορφύριος

(Ἀκολουθεῖ.)

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΑΦΟΥ

ΕΝ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΥΠΟ WILLIAM HARVEY

— ΜΕΤ' ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΥΠΟ Ε. Τ. RICHMOND —

1935 Oxford University Press

Κατὰ μετάφρασιν Γεωργίου Σαΐδ

Εἰσαγωγή

Ὁ Ναὸς τοῦ ἁγίου Τάφου περιέχει δείγματα ἀνθρωπίνων ἔργων, ἅτινα ἐπεκτείνονται εἰς περίοδον πλέον τῶν δέκα καὶ ἑννέα ἑκατονταετηρίδων. Ἐκ τῶν ἔργων τούτων τὰ τελευταῖα ἐπετελέσθησαν κατὰ τὸ παρὸν ἔτος, τὰ δὲ ἀρχικὰ ἀντιπροσωπεύονται ὑφ' οἰωνδήποτε ἰχνῶν τοῦ ἀρχικοῦ Τάφου, ἅτινα ἴσως ἔχουσιν ἐπιζήσῃ τῶν λεηλασιῶν τοσοῦτων αἰῶνων καὶ ὑπὸ ἀρχαίου τάφου κειμένου ἀμέσως πρὸς νότιον τοῦ παρεκκλησίου τῶν Ἰακωβιτῶν ἐν τῇ δυτικῇ ἀψίδι τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος (στρογγύλης Ἐκκλησίας). Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ Τάφου τούτου εἶναι ἐν μέρει μὲν λελαξευμένη ἐπὶ τοῦ βράχου, ἐν μέρει δὲ ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἀρχικῆς Κωνσταντινείου τοιχοποιίας τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος· ἡ βόρειος πλευρὰ τοῦ Τάφου τούτου διετμήθη, ὅταν κατὰ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα κατετίθησαν τὰ θεμέλια τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος ἢ τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ Σταύρωσις ἐγένετο πλησίον τοῦ Τάφου καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἔλαβε χώραν αὕτη, ἀναφέρεται ἐν τοῖς Εὐαγγε-

λίοις ὡς Γολγοθᾶς ἢ « Κρανίου τόπος », ἦτο δὲ τμήμα γῆς κείμενον ἐκτὸς τοῦ τείχους τῆς πόλεως. Ἐν αὐτῷ ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ἐκέκτετο μικρὰν ιδιοκτησίαν. Ὁ τε Τάφος καὶ ὁ πραγματικὸς τόπος τῆς Σταυρώσεως περιεκλείοντο ἐν τῷ «τόπῳ» τούτῳ ἢ τῷ χώρῳ τῆς γῆς καὶ ἦσαν πλησίον ἀλλήλων. Ἐν τῷ ἰδίῳ χώρῳ ὑπῆρχον ἕτεροι τάφοι, ὡσαύτως δὲ φυτεῖαι ἀναφερόμεναι ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰωάννου ὡς «κῆπος». Τὸ τεῖχος τῆς πόλεως διήρχετο νοτίως καὶ ἀνατολικῶς τοῦ Γολγοθᾶ.

Ἐν τῷ τμήματι τῷ κειμένῳ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Γολγοθᾶ ὑπῆρχε πύλη, δι' ἧς διήρχετο ὁδὸς κατευθυνομένη πρὸς δυσμὰς πέραν τοῦ τόπου τῆς Σταυρώσεως.

Δέκα καὶ πέντε περίπου ἔτη μετὰ τὴν Σταύρωσιν Ἡρώδης ὁ Ἀγρίππας ἐπεξέτεινε τὴν πόλιν διὰ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ «τρίτου» τείχους». Ἐκτοτε καὶ ἐφεξῆς ὁ κῆπος τοῦ Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας μετὰ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τοῦ Τάφου τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὡς καὶ τὸ μανσωλεῖον Ἰωάννου τοῦ Ὑρκανοῦ καὶ δύο συγκροτήματα Ἰουδαϊκῶν τάφων ἀνακολυφθέντων πλησίον τοῦ Ναοῦ ἦσαν περικεκλεισμένα ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.

Ἡ πολιορκία τοῦ Τίτου (70—71 μ. Χ.) καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα ἀργότερον μετὰ δύο περίπου γενεὰς καταστολὴ τῆς Ἰουδαϊκῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Βαρκοχβᾶ ἔσχον ἀμφότεραι ὡς συνέπειαν τὴν καταστροφὴν τῆς ἀρχαίας Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν ἀνοικοδόμησιν ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ κατὰ τὸ 135 ἐπὶ μέρους τῆς ἀρχαίας τοποθεσίας τῆς Ρωμαϊκῆς πόλεως, τῆς ὀνομασθείσης Αἰλίας Καπιτωλίνας. Ἡ ἀγορὰ καὶ τὸ Καπιτώλιον τῆς ἀπωικιακῆς ταύτης πόλεως ᾠκοδομήθησαν ἐπὶ τοῦ χώρου τοῦ Γολγοθᾶ. Αἱ ἀνωμαλῖαι δὲ τῆς τοποθεσίας ἐπέβαλον τὴν ἰσοπέδωσιν αὐτῆς, τοῦ Τάφου καὶ τοῦ Γολγοθᾶ καλυφθέντων διὰ χώματος ἢ ἐτέρων ὑλικῶν ἔξωθεν μετενεχθέντων.

Ἐκτοτε ἦτο ἀδύνατον εἰς τοὺς Χριστιανούς νὰ ἐπι-

σκέπτονται τοὺς τόπους τούτους, μέχρις οὗ ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἀπεφάσισε μετὰ διακόσια περίπου ἔτη νὰ κατεδαφίσῃ τὸ Καπιτώλιον καὶ νὰ δοξάσῃ ἀρχιτεκτονικῶς τοὺς τόπους, οἵτινες ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἦσαν κεκρυμμένοι.

Ὁ Γολγοθᾶς ἦτο τότε βραχῶδης προεξοχή· πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ ὑπῆρχε μικρὰ κοιλὰς καὶ πέραν αὐτῆς τὸ ἔδαφος ὑψοῦτο μᾶλλον κρημνωδῶς πρὸς δυσμὰς. Ἐν τῷ ὑψώματι τούτῳ ὑπῆρχεν ὁ Τάφος, ὅστις ἦτο λελαξευμένος ἐπὶ τοῦ βράχου, κείμενος οὐχὶ ἀκριβῶς πρὸς δυσμὰς τοῦ Γολγοθᾶ, ἀλλ' ὀλίγον βορειοδυτικῶς. Οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ Κωνσταντίνου ἀπεμόνωσαν τὸν βράχον, ὅστις περιέκλειεν ἀμέσως τὸν Τάφον, διὰ τῆς λιθοτομήσεως ὅλου τοῦ πέριξ αὐτοῦ μὴ οὐσιώδους ὑλικοῦ, ἐγκαταλιπόντες οὕτω τὸν Τάφον, ἐγειρόμενον ἐκ βραχῶδους ἐδάφους, τὸ ὁποῖον ἦτο ὀλίγον χαμηλότερον τοῦ δαπέδου τοῦ Τάφου καὶ ἐπεξετείνετο εἰς ἑκτασὶν ἐπαρκῆ, ἵνα παρὰσχῃ ἐπίπεδον χώρον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ ἐγεγρῶσιν οἱ τοῖχοι οἱ περικλείοντες τὴν Κωνσταντίνειον Ἀνάστασιν ἢ Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδόθη κυκλωτερὸς σχῆμα, ὅπερ εἰσέτι οὗτος διατηρεῖ.

Ἐγένετο ὡσαύτως ἡ ἐπεξεργασία τῆς προεξοχῆς τοῦ Γολγοθᾶ, ἵνα λάβῃ κανονικὸν σχῆμα καὶ μέγεθος ἐπαρκὲς διὰ τῆς περικοπῆς τῶν περιττῶν βράχων, ἐξ ὧν ἀπετελοῦντο αἱ κατωφέρειαι αὐτοῦ. Τὸ τοιοῦτον ἐπετελέσθη διὰ τὸν προφανῆ ἀρχιτεκτονικὸν σκοπὸν τῆς ἀποδόσεως ἐμφάσεως εἰς τὸ δεύτερον οὐσιῶδες χαρακτηριστικὸν τῆς τοποθεσίας, τὸ ὁποῖον ἔτρεπε νὰ ἔχῃ τοιοῦτον κανονικὸν σχῆμα, ὥστε νὰ εἶναι ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου τοῦ περιβάλλοντος αὐτό. Μετὰ τὴν ἐπεξεργασίαν ταύτην ὁ βράχος τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἔκαλεῖτο, ἴσταιτο εἰς ὕψος τεσσάρων ἢ πέντε μέτρων ὑπεράνω τοῦ ἐπιπέδου τοῦ περικυκλοῦντος αὐτὸν ἐδάφους καὶ περιεκλείετο ἐντὸς κιγκλιδώματος. Ἰσταιτο κατ' ἀνάγκην ὡς κειρωμένον μνημεῖον ἐκτὸς

τοῦ μεγαλειτέρου ἄξονος (ὅστις ἐξετείνεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς) τοῦ ὅλου ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου καὶ εἰς τὸ νότιον μέρος αὐλῆς περιβαλλομένης ὑπὸ περιστυλίου καὶ κατασκευασθείσης πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀναστάσεως. Ἀνατολικῶς τῆς αὐλῆς ταύτης ᾠκοδομήθη μεγάλη Βασιλικὴ ἡ Μαρτύριον. Τὸ παρὸν παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Ἑλένης ἀπετέλει τὴν «κρύπτην» τῆς Βασιλικῆς ταύτης. Ἡ κυρία εἴσοδος τῆς Βασιλικῆς ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς, εἰς ἣν προσήρχετο τις δι' αἰθρίου ἢ προαυλίου περιβαλλομένου ὑπὸ περιστυλίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθανέ τις ἐκ τῆς κυρίας ὁδοῦ, ἣτις διήρχετο διὰ τῆς πόλεως Αἰλίας ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἡ γραμμὴ τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶναι ἡ αὐτὴ μετὰ τοῦ ὑφισταμένου Χὰν — ἐλ — Ζεῖ καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς καὶ ὀπισθεν οἰκοδομῶν τινων, αἵτινες συνορεύουσι πρὸς αὐτήν, δύναται τις εἰσεῖτι νὰ ἴδῃ τι ἐκ τῶν θυρῶν τῆς Κωνσταντινείου εἰσόδου, αἵτινες ἦγον εἰς τὸ προαύλιον τῆς Βασιλικῆς (ἴδε εἰκ. Α καὶ Β).

Ἡ Ἐκκλησία, ἣν βλέπομεν σήμερον, εἶναι ἡ τελευταία διάδοχος σειρᾶς ἀναγομένης εἰς δέκα καὶ ἕξ παρελθούσας ἑκατονταετηρίδας. Πρὸ δέκα καὶ ἕξ ἑκατονταετηρίδων κατέστη τὸ πρῶτον δυνατόν εἰς τοὺς Χριστιανούς, ὅπως διατυπώσωσι διὰ καταλλήλου ἀρχιτεκτονικῆς ἐκφράσεως τὸν φυσικὸν αὐτῶν σεβασμὸν πρὸς τοὺς τόπους τούτους (τοὺς ὁποίους βεβαίως οὐδὲ νὰ ἴδωσιν ἦτο δυνατόν ἀπὸ τοῦ 135) καὶ τὴν πεποιθήσιν αὐτῶν, ὅτι ἦτο εὐλογον καὶ ἐπ' ἀναγκῆς, ὅπως ἐνταῦθα ἐγεγυῖωσι μνημεῖα εἰς τιμὴν αὐτῶν. Ἡ πεποιθήσις αὕτη παρέμεινε σταθερῶς ἐρριζωμένη εἰς τὰ πνεύματα τῶν Χριστιανῶν πλέον τῶν πενήκοντα γενεῶν. Ἦτο δὲ τόσον σταθερά, ὥστε πάντοτε ἐπετύγγανεν, ὅπως ἐκδηλωθῇ καὶ πάλιν ἐν τινι τύπῳ καὶ μετὰ τὰς μεγαλειτέρας καταστροφὰς τὰς ὀφειλομένας εἰς φυσικὰ αἷτια καὶ τὰς κατεδαφίσεις τὰς προκαλουμένας ὑπὸ θρησκευτικῆς ἔχθρας καὶ φανατισμοῦ. Ἐνῶ δὲ οὐδέποτε κατέστη δυνα-

τόν, ὅπως παρακωλυθῇ ἡ προᾶξις τῆς διατυπώσεως τῆς ἐπιθυμίας τῆς δημιουργουμένης ἐκ τῆς πεποιθήσεως ταύτης ἐν τινι πρακτικῇ ἀρχιτεκτονικῇ ἐκφράσει, ἡ αἰγλή ἢ πενυχρότης τῆς ἐκφράσεως διέφερε βεβαίως ἀναλόγως τῆς μεταβολῆς τῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῶν διαφόρων αἰώνων.

Ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ὁ πλοῦτος καὶ ἡ τεχνικὴ ἐπίδεξιότης τῆς Αὐτοκρατορίας ἦσαν διαθέσιμοι πρὸς προμήθειαν ἐμπειροτεχνῶν ἐξ ἴσου ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐκ τῆς Δύσεως. Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἔργου τοῦ Κωνσταντίνου ὑπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τὸ 614 αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι, ὡς ἀντιμετώπιζεν ὁ τότε Πατριάρχης Μόδεστος, ἦσαν σημαντικαὶ καὶ τὰ διαθέσιμα ποσὰ δὲν ἐπέτρεπον τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ναοῦ ἐν κλίμακι ἐχούσῃ παρόμοιόν που μεγαλεῖον, καίτοι ἐπετελέσθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδίων γενικῶν γραμμῶν, ὡς ἠκολούθησεν ὁ Κωνσταντίνος.

Ἡ κατάστασις οὐδόλως ἐβελτιώθη, ὅταν ἡ χώρα μετὰ τινα ἔτη περιῆλθεν ὑπὸ Μουσουλμανικὴν κυριαρχίαν. Κατὰ τὴν ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα (746) μέγας σεισμός ἐπηύξησε τὰς ἐπισωρευθείσας καταστροφάς. Ἡ ἐπιτόπιος Χριστιανικὴ Κοινότης, ἣτις εἶχεν ἤδη καταστῆ πτωχὴ ἔνεκα τῆς φορολογίας καὶ ἐτέρων ἐκβιασμῶν, δὲν ἤτο εἰς θέσιν ἡ ἰδία νὰ προσφέρῃ τὰ ἀπαιτούμενα ποσὰ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν. Κατὰ τὴν ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα ἡ κατάστασις ἐβελτιώθη ὑπὸ τὴν ἐγκαθιδρουθεῖσαν προστασίαν τοῦ Μεγάλου Καρόλου διὰ διευθετήσεως γενομένης μετὰ τοῦ Ἀββασίδου Χαλίφου τῆς Βαγδάτης. Σημαντικὰ ποσὰ ἐφθάσαν εἰς Παλαιστίνην ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἡ χώρα ἀπέλαυε περιόδου εὐημερίας ἀγνώστου ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος ἡ κατάστασις ἐξηκολούθει νὰ ᾖ εὐνοϊκὴ καὶ ἡ συντήρησις τῆς Ἐκκλησίας κατέστη δυνατὴ διὰ συνεισφορῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Κατὰ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἤρξατο νέα περίοδος ταραχῶν. Ἡ δύναμις τοῦ Χαλιφάτου τῶν Ἀββασιδῶν ἐν Βαγδάτῃ εἶχε καταλέσῃ κατὰ τὴν προηγουμένην ἑκατονταετηρίδα καὶ ἡ πραγματικὴ ἐξουσία εἶχε περιέλθῃ εἰς χεῖρας στρατιωτικῶν σωματοφυλάκων Τουρκικῆς καταγωγῆς. Ἡ προτέρα ἐνότης τῆς Μουσουλμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἶχε διασπασθῇ. Ἀνταγωνιστικὸν Χαλιφᾶτον (τῶν Φατιμιδῶν) ἐγκαθιδρύθη ἐν τῇ βορείῳ Ἀφρικῇ. Ἡ δὲ ἔλλειψις ἡνωμένης καὶ ἀποτελεσματικῆς ἐξουσίας ἐπέφερε ταραχὰς εἰς τὸ Ἰσλάμ. Κατὰ τὴν δεκάτην ἑκατονταετηρίδα οἱ Καρμαῖται εἰσέβαλον ἐν Παλαιστίνῃ· ὡσαύτως δὲ κατέστησαν τὰς εἰς Μέκκαν ἀγούσας ὁδοὺς τῶν προσκυνητῶν ἐπικινδύνους καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς Ἱεροσόλυμα προσερχομένων Μουσουλμάνων προσκυνητῶν ἡῤῃξησεν. Ἡ κατάστασις τῆς ἀναρχίας ἐπέδρασε λίαν δυσμενῶς ἐπὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ κατὰ τὸ 935 φκοδομήθη τέμενος ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐφ' οὗ πρότερον ἔκειτο τὸ Κωνσταντίνειον αἶθριον τοῦ Ναοῦ. Κατὰ τὸ 938 τῇ Κυριακῇ τῶν Βατῶν συνέβη ἐπανάστασις καὶ τὸ πῦρ καὶ ἡ λεηλασία ἔβλαψαν τὸν Πανάγιον Τάφον. Αἱ ἐπιτυχίαι δὲ τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ καὶ ἰδίᾳ ἡ συναφθεῖσα εἰρήνη κατὰ τὸ 967 μετὰ τοῦ Χαλίφου τῶν Φατιμιδῶν ἐν Ἀφρικῇ ἐναντίον τῶν Ἰχσιδιτῶν Τούρκων ἐν Αἰγύπτῳ, (οἵτινες κατεῖχον ὡσαύτως τὴν Παλαιστίνην καὶ νότιον Συρίαν), ἐξηρέθισε τοὺς ἐπιτολίους Μουσουλμάνους, οἵτινες βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ἐπυρπόλησαν τὴν Ἀνάστασιν καὶ ἔκαυσαν τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην.

Μετὰ μίαν γενεάν, ὅτε οἱ Φατιμιδαὶ ἐπεξέτειναν τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ Παλαιστίνης, ὁ Ναὸς κατεστράφη (1009) ὑπὸ τοῦ Φατιμίδου Χαλίφου Ἑλ-Χάκεμ. Μεταξὺ τοῦ 1027 καὶ 1048 ἡ κατάστασις πάλιν ἐβελτιώθη. Ὡφείλετο δ' αὕτη εἰς τὴν ἐγκαθιδρυθεῖσαν προστασίαν τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος ὁ

Ναὸς ἀνφικοδομήθη. Οὗτος ὁ Ναὸς ὡς ἀνφικοδομήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου εὐρέθη ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, ὅτε οὗτοι κατέλαβον τὴν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὸ 1099.

Οἱ Σταυροφόροι εὗρον τὸν Πανάγιον Τάφον περιβαλλόμενον ὑπὸ κυκλοτεροῦς οἰκοδομῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τεσσάρων σειρῶν κολωνῶν, ὧν ἐκάστη συνέκειτο ἐκ τριῶν κολωνῶν, αἱ ὁποῖαι ἔκιντο ἐναλλάξ μετὰ τριῶν σειρῶν πινσῶν, ὧν ἐκάστη συνέκειτο ἐκ δύο πινσῶν. Τὸ κυκλοτερές τοῦτο περιστύλιον περιεκυκλοῦτο κατὰ τὸ δυτικὸν αὐτοῦ ἡμῖς ὑπὸ περιδρόμου, τοῦ ὁποίου ὁ ἐξωτερικὸς τοῖχος περιελάμβανε τρεῖς ἀψίδας, ἐνῶ ἀψιδωτὸν προεσφυτέριον ἦ τόπος ἐν εἶδει χοροῦ διὰ τοὺς κληρικούς, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τὸ κύριον θυσιαστήριον, ἀντιμετώπιζε τὸν Τάφον πρὸς ἀνατολὰς. Ἀνατολικῶς τούτου ὑπῆρχεν αὐλή, ἐν τῇ νοτιῇ πλευρᾷ τῆς ὁποίας ἴσταιται ὁ βράχος τοῦ Γολγοθᾶ (ἐγειρόμενος εἰς ὕψος «λόγχης») καὶ τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἀδάμ. Ἀνωθεν τοῦ νοτιοανατολικοῦ μύακος τοῦ παρόντος παρεκκλησίου τοῦ Γολγοθᾶ ὑπάρχει θόλος Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Ἐκ δὲ τῶν μωσαϊκῶν, αἰνᾷ ποτε ἐκόσμουν τὸν θόλον τοῦτον, διεσώθη ἑξακτον φάινωμα ἔχον σχῆμα ἐλλειπτικόν, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ δόξῃ. Τὸ μωσαϊκὸν τοῦτο εἶναι ὡσαύτως Βυζαντινῆς τέχνης, καίτοι ἴσως ἡ ἐργασία εἶχεν ἐκτελεσθῇ κατὰ τὴν Σταυροφορικὴν περίοδον. Πρὸς νότιον τῆς αὐλῆς ὑπῆρχεν ὁ πρόναος καὶ πρὸς δυσμὰς τούτου τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίου Ἰωάννου, τὸ βαπτιστήριον ἢ τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. Πρὸς βορρᾶν τοῦ ἁγίου Τάφου ὑπῆρχε τὸ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Μαρίας. Ὁ ὀμφαλὸς ὁ δεικνύων τὸ κέντρον τοῦ κόσμου (σημειούμενον νῦν ἐν τῇ παρούσῃ Βασιλικῇ) ὑπῆρχεν ἐν τῇ αὐλῇ τῇ κειμένῃ πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἀψίδος τοῦ προεσφυτέρου. Ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Βασιλικῆς τοῦ Κωνσταντι-

νου ὑπῆρχεν ἡ κρύπτη τῆς ἁγίας Ἑλένης. Οἱ Σταυροφόροι ἐπεσκεύασαν τὴν κρύπτην ταύτην, ἐστέγασαν πάλιν αὐτὴν καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν ἰδίαν αὐτῶν Βασιλικήν, ἣτις εἰσέτι παραμένει παρὰ τὴν παραμέλῃσιν ὀκτὼ ἑκατονταετηρίδων καὶ πολλῶν ἔργων βανδαλισμοῦ, μεταξὺ τοῦ παρεκκλησίου τῆς ἁγίας Ἑλένης καὶ τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος, καὶ συνήνωσαν ταύτην μετὰ τοῦ παρεκκλησίου διὰ κλίμακος, μετὰ δὲ τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος διὰ θριαμβευτικοῦ τόξου (Βασιλικῆς καμάρας). Ἐσχεδιάσαν δὲ οὕτω τὸν Ναὸν αὐτῶν, ὥστε νὰ καλύψῃ ὑπὸ μίαν στέγην τὸν βράχον τοῦ Γολγοθᾶ καὶ τὸν χώρον, τὸν ὁποῖον πρότερον κατεῖχεν ἡ αὐλὴ ἡ κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος.

Τὸ σχεδιάγραμμα τοῦ Ναοῦ τούτου δεόν νὰ θεωρηθῇ ἐν συνόλῃ: Τὸ κυκλοτερές Κτίσμα ἢ ὁ Ναὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἡ προσηρτημένη εἰς τοῦτον Βασιλικὴ ἢ ὁ «χορὸς τῶν κληρικῶν» ἀποτελοῦσι μέρος σχεδίου, καθ' ὃ τὸ κυκλοτερές Κτίσμα ἐπέχει τὴν θέσιν, ἣν κανονικῶς πληροῖ τὸ Καθολικὸν καθεδρικοῦ Ναοῦ. Ἀμέσως πρὸς ἀνατολὰς τοῦ κυκλοτεροῦς Κτίσματος ἢ Καθολικοῦ ὑπάρχει ἡ ἐγκαρσία κεραία τοῦ Σταυροῦ, ἐν τῷ νοτίῳ βραχίονι τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ κυρία εἴσοδος. Τὸ μεσαῖον κοίλωμα τῆς ἐγκαρσίας ταύτης κεραίας εἶναι «διασταύρωμα» καλυπτόμενον ὑπὸ τρούλλου. Ἀνατολικῶς δὲ τούτου εἶναι ὁ χορὸς μετ' ἀψιδωτοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου καὶ διαδρόμου περίξ αὐτοῦ συνεχομένου μετὰ τῶν πτερυγῶν πρὸς βορρᾶν καὶ νότον τοῦ χοροῦ. Ὁ βράχος τοῦ Γολγοθᾶ εὐρίσκεται ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τῷ κειμένῳ πρὸς νότον τῆς νοτίας πτέρυγος καὶ ἀμέσως πρὸς ἀνατολὰς τῆς εἰσόδου τῆς ἐγκαρσίας κεραίας τοῦ Σταυροῦ.

Οἱ Σταυροφόροι ἐσεβάσθησαν καὶ διεφύλαξαν τὴν ἐργασίαν τῶν προκατόχων αὐτῶν, ἐφ' ὅσον αὕτη συνεβιβάζετο πρὸς τὸ σχέδιον τῆς εὐρύνσεως, ἣν εἶχον, κατὰ νοῦν.

Διειτήρησαν τρουλλὸν Βυζαντινῆς τέχνης ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ γωνίᾳ τῆς στέγης, ἐνῷ ἐν τῇ βορείᾳ πτέρυγι τοῦ Ναοῦ διεφύλαξαν σειρὰν Βυζαντινῶν κιόνων καὶ ἐχρησιμοποίησαν τὸν πρὸς βορρᾶν τῶν κιόνων τούτων τοῖχον ὡς βόρειον τοῖχον τοῦ ἰδίου αὐτῶν Ναοῦ, πρόσσαρμόζοντες αὐτὸν συμφώνως πρὸς τοὺς σκοποὺς αὐτῶν διὰ τοῦ ἀνοίγματος ἐν αὐτῷ παραθύρων.

Ἐν τῶν κυριωτέρων αἰτίων τῆς καταστροφῆς ὑπῆρξεν ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν σεισμῶν. Τοῦλάχιστον δέκα καὶ πέντε σεισμοὶ σχετικῶς ἐπικινδύνου χαρακτῆρος συνέβησαν ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τῶν μνημείων τοῦ Κωνσταντίνου καὶ διπλάσιος ἀριθμὸς δονήσεων εἶναι κατακεχωρισμένος ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἐνῷ ἐλαφραὶ δονήσεις δοκιμάζονται καθ' ἕκαστον ἔτος. Μεταξὺ τῆς καταλήψεως τῆς Ἱερουσαλήμ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων καὶ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ κατὰ τὸ 1149 ἕξ δονήσεις ἔλαβον χώραν καὶ φαίνεται πιθανόν, ὅτι οἱ οἰκοδόμοι ἀνεγνώρισαν, ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι παράγων, ὁ ὁποῖος δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῶν κυρίων αὐτῶν τοίχων, τῶν ὁποίων τὰ ἀνώτερα τμήματα ᾤκοδομήθησαν ὀλίγον ὀπισθεν τῶν κάτω.

Ὁ Ναὸς τῶν Σταυροφόρων ἀπὸ τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ ἔπαθεν ἐπιπροσθέτως ἐκτὸς τῶν σεισμῶν καὶ ἐκ πυρκαϊᾶς, παραμελήσεως καὶ ἐτέρων ἔργων, ἐπιτελεσθέντων κατὰ τὸ 1810, ἅτινα θὰ περιγραφῶσιν ἀργότερον ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῶν σειρᾷ.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.— Μετὰ πολλῆς λαμπρότητος ἐπανηγυρίσθη ἡ ἱερὰ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου καὶ πρώτου Ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων (23 Ὀκτωβρίου), ἐφ' ἣ ἄγει τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ Πατριαρχικὸς παρ' ἡμῖν θρόνος. Ὁ πανηγυρισμὸς καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένετο ἐν τῷ Μοναστηριακῷ ναῷ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἐν ᾧ τῇ παραμονῇ ἐτελέσθη ὁ ἐσπερινὸς μετ' ἀρτοκλασίας, χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Πατρὸς ἡμῶν καὶ Πατριάρχου κ. Τιμοθέου. Εἰς τὸ τέλος τῶν ἀποστίγων ὁ Ἱεροδ. Στέφανος ἐξεφώνησε λόγον, ἐγκωμιάσας τὸν ἑορταζόμενον Ἀπόστολον.

Τῇ δ' ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, ἡ Α. Θ. Μακαριότης ἐτέλεσε τὴν ἀρχαίαν λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου¹ μετὰ δύο Ἀρχιμανδριτῶν καὶ τεσσάρων διακόνων, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀσκάλωνος ἐκτελοῦντος καθήκοντα τελετάρχου. Τοὺς ἰδιαίτοντας ἱεροὺς ὕμνους ἔψαλλε μελωδικῶς ὁ χορὸς τοῦ Παναγίου Τάφου.

1) Ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου φερομένη λειτουργία εἶναι ἡ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων ἀρχαιοτάτη λειτουργία, ἥτις μέχρι τοῦ ιβ' αἰῶνος ἐτελεῖτο ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν Συρίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τακτικῶς ἢ ἐκτάκτως. Ἐκτοτε περιήλθεν εἰς ἀχρησίαν.

Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὁ Διονύσιος Κλεόπας ἐδιδόκει αὐτὴν «ἐκ τῶν μὴ εἰθισμένων», ὁ δὲ Μ. Ἀρχιδιάκονος Φώτιος Ἀλεξανδρίδης ἐπεθύμει τὴν τέλεσιν αὐτῆς.

Τῷ 1886 ὁ Ζακύνθου Διονύσιος Λάτας ἐξέδωκε τὴν λειτουργίαν ἐν Ζακύνθῳ καὶ τῷ 1888 ἔλθων εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτέλεσεν αὐτὴν ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως τῇ Πέμπτῃ τῆς Διακαινησίμου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Πατριάρχου Νικοδήμου.

Τῇ 30 Δεκεμβρίου 1900 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰορδάνου Ἐπιφά-

Πρὸς τῇ συνάξει τῶν ἀδελφῶν συνήχето μετὰ κατανύξεως πυκνὸν πλήθος ἐκ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος, ἐν ᾧ διεκρίνετο ὁ ἐκλαμπρότατος Γενικός πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀν. Γώγος.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν, ὁ Πατριάρχης ὡμίλησεν ἀπὸ καθέδρας—ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἐστημένης—περὶ τῆς συστάσεως καὶ οὐσίας τοῦ μυστηρίου τῆς θείας εὐχαριστίας, εἰπὼν ἐπικαίρως τινὰ καὶ περὶ τῆς παλαιόθεν παραδεδομένης ἡμῖν λειτουργίας τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου. Περαιτωθείσης τῆς θείας μυσταγωγίας, ἡ Α. Θ. Μακαριότης—φέρουσα τὰ ἱερὰ ἄμφια—ἀνῆλθεν ἐν παρατάξει μετὰ τοῦ προξένου καὶ τῶν ἀδελφῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ὁποίων ἐψάλλη ὁ Πατριαρχικός πολυχρονισμός. Μεθ' ὃ ὁ Πατριάρχης ἐν τῇ ἑορτῇ δεξιῶσαι ἠύχθη, ὅπως διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου ὁ Κύριος διατηρῇ ἀσάλευτον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν εὐαγῇ ἡμῶν Ἀδελφότητα.

Κατ' ἀρχαῖον ἔθος—ἐπαυχθὲν ἐν ἰοχύϊ—κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἐδόθη εἰς εὐλογίαν ἄρτος εἰς τοὺς προσελθόντας πιστούς.

Ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου.—Τῇ 26 τοῦ μηνὸς—ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλῦτου—ἐτελέσθη ἡ θεία λειτουργία ἐν τῷ πανηγυρίζοντι φερωνύμῳ ἱερῷ ναῷ τοῦ Γυμνασίου, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Διοικισαρείας κ. Ἀριστάρχου.

νιος, πρωτοβουλία τοῦ Πατριάρχου Δαμιανοῦ, ἐτέλεσε τὴν λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σταυροῦ, συλλειτουργούντων τῶν Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Τυπικάρη καὶ Χρυσοστόμου Σχολάρχου, τῶν Ἱερομ. Γρηγορίου ἁγιοταφίου καὶ Γρηγορίου προσκυνητοῦ καὶ τῶν Διακόνων Μελετίου (Μετοξάκη), Κλήμεντος, Δομασκηνοῦ καὶ Χριστοφόρου.

Τῷ 1901 ἡ λειτουργία ἐτελέσθη αὐθις ὑπὸ τοῦ Ἰορδάνου Ἐπιφανίου ἐν τῷ Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.

Τῷ 1902 ἐπανελήφθη ἡ λειτουργία ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σταυροῦ, τῇ Κυριακῇ μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν, συλλειτουργούντων τῶν Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου, Παχωμίου καὶ Γρηγορίου καὶ τοῦ Ἱερομ. Ἐφραίμ μετὰ τῶν Διακόνων Μελετίου, Χριστοφόρου, Φιλαρέτου καὶ Ἀγαθαγγέλου.

Τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα ἔδίδαξεν, ἐρμηνεύσας τὴν ἀναγνωσθεῖσαν Ἀποστολικὴν περικοπὴν, ὁ Παρασκευοφύλαξ Ἀρχιμ. Ἰωάννης.

Πατριαρχικὴ λειτουργία ἐν τῷ Γολγοθᾷ.—Τῇ 30 Ὀκτωβρίου ἡ Α. Θ. Μακαριότης ἐτέλεσεν ἐπὶ τοῦ Φρικτοῦ Γολγοθᾷ ἐπιμνημόσυνον λειτουργίαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν τελευτησάντων ἀδελφῶν Γερμανοῦ, Νικοδήμου, Νεΐλου καὶ Ἰωήλ. Τῆς εἰδικῆς δ' ἐν τέλει δεήσεως μετέσχον οἱ Σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ κληρὸς τῆς Ἀδελφότητος.

Ἐπέτειος τῆς ἀνακωχῆς.—Μετ' ἐξαιρετικῆς μεγαλοπρεπείας—ἐνεκα τῆς παρουσίας μεγάλης ἐν Παλαιστίνῃ στρατιωτικῆς δυνάμεως—ἐωρτάσθη τῇ 29 Ὀκτωβρίου (11 Νοεμβρίου ν. ἡμ.) ἡ 13 ἐπέτειος τῆς ἀνακωχῆς τοῦ μεγάλου πολέμου ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ Σκοποῦ Βρετανικῷ στρατιωτικῷ κοιμητηρίῳ, ἐν ᾧ ἀπὸ ὥρας 11 π.μ. ἐτελέσθη ἐπιμνημόσυνος δέησις ὑπὲρ τῶν πεσόντων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἁγίας Γῆς. Τῆς τελετῆς προεξήρχεν ὁ Θεοφιλ. Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Graham Brown, παρήσαν δ' ἡ Α. Ε. ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής μετὰ τῶν ἀνωτάτων πολιτικῶν βαθμοῦχων, ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν Βρετανικῶν στρατευμάτων στρατηγὸς Dill μετὰ τοῦ ἐπιτελείου αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς ἀφικομένης ἐκ Λονδίνου ἐξεταστικῆς διὰ τὸ Παλαιστίνειον ζήτημα Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, ἀντιπρόσωποι τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν Κοινοτήτων, τὸ προξενικὸν σῶμα, πολλοὶ ἄλλοι ἔκκριτοι καὶ ἀπειρον πλῆθος λαοῦ. Σημειωτέον, ὅτι ἐκ τῶν Ἀράβων οὐδεὶς προσῆλθεν εἰς τὴν τελετὴν. Παρατεταγμένα τμήματα στρατοῦ θπέδιδον τὰς τιμὰς, ἐνῷ ἡ μουσικὴ τῆς Βρετανικῆς φρουρᾶς ἀνέκρουε πένθιμα ἐμβατήρια.

Εἰς τὸ τέλος τῆς δεήσεως οἱ ἐπίσημοι κατέθηκαν—ὡς ἔθος—στεφάνους ἐπὶ τῆς ἀναμνηστικῆς ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ὑπὲρ τῶν πεσόντων στήλης, [κατατεθέντος στεφάνου ἐξ ἀνθέων καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν Γ. Σκευοφύλακος Ἀρχιμ. Κυριακοῦ.

Ὁ στρατηγὸς Dill ἐν τῷ Π. Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως.—Τῇ 20 Ὀκτωβρίου ὁ στρατηγὸς Dill, γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν πρὸς εἰρήνευσιν τῆς Παλαιστίνης συγκεντρωθέντων ἐπ' ἐσχάτων Βρετανικῶν στρατευμάτων, ἐπεσκέψατο μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου τὸν Π. Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως. Ἐγένετο δεκτὸς προσηκόντως ὑπὸ τοῦ Γ. Σκευοφύλακος καὶ τῶν ἡγουμένων τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Δεξίωσις τῆς Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν τῇ Ἀρμοστείᾳ.—Τῇ 29 Ὀκτωβρίου ἀφίκετο εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἡ ὑπὸ τῆς Α. Βρετανικῆς Μεγαλειότητος διορισθεῖσα ἀνακριτικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐπιτόπιον ἔρευναν καὶ ἐξακρίβωσιν τῶν αἰτίων τῆς δημιουργηθείσης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκρύθμου ἐν Παλαιστίνῃ καταστάσεως, ἕνεκα τῆς ἀντιθέσεως Ἀράβων καὶ Ἑβραίων. Ἡ Ἐπιτροπὴ—περιλαμβάνουσα ἐπιφανεῖς προσωπικότητας—εἶνε πενταμελὴς ὑπὸ πρόεδρον τὸν Λόρδον Earl Peel. Πρὸς τιμὴν τῆς Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς ὀργανώθη τῇ 30 Ὀκτωβρίου ἀπὸ ὥρας 3 μ. μ. ἐπίσημος ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀρμοστείας δεξίωσις, εἰς ἣν προσκληθέντες παρέστησαν οἱ ἀνώτατοι κυβερνητικοὶ ἀξιωματοῦχοι, οἱ πρόξενοι, οἱ θρησκευτικοὶ ἀρχιγοὶ τῶν κοινοτήτων καὶ πλείστοι ἐκ τῶν προσχόντων ἐν τῇ χώρᾳ Ἑβραίων, τῶν Ἀράβων ἐν γένει ἀποκλινάντων τὴν πρόσκλησιν.

Ἐνώπιον τῆς πολυπληθοῦς ὁμηγύρεως παρουσίασε τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν Βασιλικὴν Ἐπιτροπὴν ὁ Ὑπατος Ἀρμοστής, ἐκφωνήσας κατάλληλον τῇ περιστάσει λόγον. Εἶτα δ' ὠμίλησεν ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Κυβερνήσεως Παλαιστίνης, ὃν διεδέχθη ὁ πρόεδρος τῆς Βασιλικῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὴν ἐπιβλητικὴν δεξίωσιν παρέστη ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Μακαριότητος ὁ Γ. Σκευοφύλαξ τοῦ Π. Τάφου.

Ἐπισκέψεις.—Τῇ 6 Ὀκτωβρίου ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Μακαριότητα ὁ ἐκ τοῦ εἰς Αὐστραλίαν καὶ Ν. Ζηλανδίαν ἐξαμήνου ταξιδίου ἐπανελθὼν Θεοφιλέστατος Ἀγγλικανὸς ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἐπίσκοπος Graham Brown, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Κανονικοῦ Ch. Bridgeman.

Τὴν Α. Θεοφιλίαν ἀντεπεσκέφθησαν τῇ 8 τοῦ μηνὸς ἕξ ὀνόματος τοῦ Πατριάρχου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀσκάλωνος καὶ ὁ Γ. Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. Κυριακός.

— Τῇ 7 τοῦ μηνὸς ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου ὁ ἐν Ὑπεριωρδανίᾳ Γενικὸς Εἰσαγγελεὺς καὶ ἐκ τῶν προκρίτων τῶν ἐκτὶ Ὀρθοδόξων κ. Ὁδὲ Ξοὺς μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ. Τὴν ἐπίσκεψιν ἀπέδωκαν τῇ ὑστεραίᾳ ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Μακαριότητος ὁ Γ. Ἀρχιγραμματεὺς καὶ ὁ Γ. Δραγουμάνος.

— Τῇ 7 τοῦ μηνὸς ὁ ἐν Ἱερουσαλὴμ Σκωτικὸς σύνδεσμος τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου παρέθηκε τέϊον πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποχωροῦντος ἱερατικοῦ προΐσταμένου τῆς Κοινότητος τῶν Σκώτων αἰδεσ. Οὐίλλιαμ Ρός. Μεταξὺ τῶν προσκληθέντων ἦτο ἡ Α. Θ. Μακαριότης, ἣν ἐξπροσώπησεν ὁ Γ. Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. Κυριακός.

— Τῇ δὲ 13 τοῦ μηνὸς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Μακαριότητα ὁ νέος ἐν Ἱερουσαλὴμ Γενικὸς πρόξενος τῆς Ἰταλίας κόμης Quinto Mazzolini, γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς.

Τῇ ἐπαύριον ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀσκάλωνος μεταβὰς εἰς τὸ Ἰταλικὸν προξενεῖον ἀντεπεσκέφθη τὴν Α. Ἐκλαμπρότητα ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ 12/25 Ὀκτωβρίου, ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ Ἀθηνῶν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ σφαγιασθέντων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ χριστιανῶν, ἱερουργούντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σισανίου καὶ Ἀττικῆς — Μεγαρίδος. Μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν οἱ ἱερουργήσαντες ἐξήλθον ἐν ἱεροῖς ἀμφίοις εἰς τὴν πρὸ τοῦ ἁγίου Βήματος πλατεῖαν, ἐν ᾗ ἐστίθη ὁ ἀνδριὰς τοῦ μαρτυρικῶς τελειωθέντος Σμύρνης Χρυσοστόμου. Ἐκεῖ ἐψάλλη τρισάγιον, μεθ' ὃ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀπεκάλυψε τὸν ἀνδριάντα.

Τὴν συγκινητικὴν τελετὴν παρηκολούθησαν ὁ Ὑπουργὸς Θεοσκεινμάτων καὶ Παιδείας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τραπεζούντος, οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ἀρχιερεῖς, ὁ Δήμαρχος Ἀθηνῶν καὶ πλῆθος λαοῦ.

Μοναχὸς Ἰωὴλ

Ἀσθενῶν ἀπὸ πολλοῦ, ἀπεβίωσε τῇ 27 Ὀκτωβρίου ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἀγιοταφίτικῆς Ἀδελφότητος μοναχὸς Ἰωὴλ ἐν ἡλικίᾳ 77 ἐτῶν. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο αὐθημερόν ἐν τῷ ναυδριῷ τῆς ἁγίας Θέλης, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου, παρόντων δὲ τῶν ἐνδημούντων ἀδελφῶν, οἵτινες μετὰ τὴν ἀκολουθίαν συνώδευσαν τὸν νεκρὸν ἕως τοῦ κοιμητηρίου τῆς ἁγίας Σιών, ἐνθα ἐτάφη.

Ὁ τελευταῖος μοναχὸς κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου, ἀφίκετο δ' εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει 1886. Εἰς τὴν Ἀδελφότητα κατετάχθη ὡς μοναχὸς τῷ 1894, ἔκτοτε δὲ συνεχῶς διετέλεσε διακονητὴς ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ μέχρι τοῦ 1931, μετὰ ζήλου τὸ καθήκον ἐπιτελέσας.

Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.
